

BHAGAVADGĪTĀ

KÜLTÜR KİTAPLIĞI 106

DOST

KÜLTÜR KİTAPLIĞI: 106

D

Korhan Kaya

AÜ DTCF Hindoloji Bölümü'nde anabilim dalı başkanıdır.

Anonim
Bhagavadgītā; Hinduların Kutsal Kitabı
ISBN 978-975-8457-97-7 / Türkçesi: Korhan Kaya
Eylül 2011, Ankara, 119 sayfa
Kültür Kitaplığı: 106; Din-Mitoloji: 7

BHAGAVADGĪTĀ

Hinduların Kutsal Kitabı

Türkçesi: Korhan Kaya

DOST

ISBN 978-975-8457-97-7

Bhagavadgītā

Birinci baskı, Ekim 2001, Ankara
İkinci baskı, Nisan 2004, Ankara
Üçüncü baskı, Eylül 2011, Ankara

Türkçesi, Korhan Kaya

Teknik hazırlık, Mehmet Dirican - DOST İTB

Baskı, Pelin Ofset Ltd. Şti.; İvedik Organize Sanayi Bölgesi,
Matbaacılar Sitesi 588. Sokak no: 28-30 Yenimahalle / Ankara
Tel: (0.312) 395 25 80-81 • Faks: (0.312) 395 25 84

Dost Kitabevi Yayınları
Paris Cad. No: 76/7, Kavaklıdere 06680 Ankara
Tel: (0.312) 435 93 70 • Faks: (0.312) 435 79 02
www.dostyayinevi.com • bilgi@dostyayinevi.com

İÇİNDEKİLER

Çeviri ve Okunuşlar Üzerine	7
Önsöz	9
Bhagavadgītā'nın Dili	15
Kṛishṇa-Vishṇu	18
Bhagavadgītā'da Etkiler	25
Bhagavadgītā	33
Kaynakça	113
Arcuna ve Kṛishṇa'nın İsim Dizini	115
Genel Dizin	117

Kṛishṇa, savaş alanında Arcuna'ya kutlu Bhagavadgītā'yı anlatıyor.

ÇEVİRİ VE OKUNUŞLAR ÜZERİNE

Sanskrit dili, Devanāgarī alfabesiyle yazılır. Sanskrit sözcükleri Latin harfleriyle yazdığımızda, harflerin altlarına ve üstlerine konulan imlerden yararlanmak gerekmektedir. Bir harfin üstüne konulan çizgi, o sesin diğerinin iki katı uzunlukta okunması gerektiğini belirtir.

Ünlüler:		Kısa		Uzun
	a	aslan … gibi	a	hālā … gibi
	i	çit … gibi	i	çiğ(çī)… gibi
	u	dut … gibi	u	tuğ(tū)… gibi

Bu durumda Pāndu, /Paandu/ biçiminde, Satyavatī, /Satyavatii/ biçiminde, ulūka, /uluuka/ biçiminde, >kṛishṇa< da /krishna/ biçiminde okunmalıdır (Aslında kṛishṇa, kṛshṇa biçiminde yazılır; ancak altında nokta ile gösterilen /r/ sesi, okunuşu rahatlatmak için, bir ünlü olduğu halde bir ünsüzmüş gibi /i/ ile birlikte yazılmıştır).

Çift Ünlüler:

e	yem … gibi	ai	aidat … gibi
o	torba … gibi	au	maun … gibi

Ünsüzler:

Gırtlak Sesi	ka	kha	ga	gha	ṅa
Damak Sesi	ça	çha	ca	cha	ña
Kafa Sesi	ṭa	ṭha	ḍa	ḍha	ṇa
Diş Sesi	ta	tha	da	dha	na
Dudak Sesi	pa	pha	ba	bha	ma
Yarı Sesli	ya	ra	la	va	
Fışıltı Sesleri	sa	şa	sha		
Nefes Sesi	ha				
Visarga	ḥ		Anusvara		ṃ

İçinde nefes sesi bulunan (kha, dha, pha… gibi) ünsüzleri okurken, o nefes sesini de okumaya çalışmak gerekir. Örneğin "Bharata"yı, /Bıharata/ya yakın okumak gerekir. Bu sözcüğü /Barata/ diye okumak yanlıştır. Aynı şekilde Bhagavad'ı /Bagavad/ diye okumak ve yazmak yanlıştır. Mahābhārata da /Mahābarata/ değildir. Bazıları canlarının istediği gibi okuma işini öylesine ileri götürüyorlar ki bu son sözcüğü /Mahabbarata/ şeklinde yazıp okuyanlara bile rastlayabiliyoruz.

İngilizce'de >j< sesi /ce/ sesini karşıladığı için /Arcuna/ >Arjuna< olarak yazılır. Türkçe'de /ce/ >c< harfi ile gösterildiğinden, biz bunu Arcuna diye yazmalı ve okumalıyız. Sanskritte iki tane /şe/ sesi vardır. Bunlardan >sh< ile yazılanı da /şe/ biçiminde okunur. Örneğin >Kṛshṇa< sözcüğünü /Krişna/ diye okumamız gerekir. Altında nokta olan harfler, noktasızlarına göre biraz daha farklı okunmakla birlikte, söyleyişi bozan çok büyük bir özellik yoktur. Örneğin /na/ seslerinden hangisini görürsek görelim, bunu /na/ diye okumamız durumunda büyük bir hata yapmış olmayız.

ÖNSÖZ

Yediyüz beyitten oluşan ve olasılıkla İÖ 300-100 arası bir tarihte yazılmış olan Bhagavadgītā, Veda döneminin güneş tanrısı Vishṇu'yu, Vedalardaki Yaratılış İlahisi'nden (X, 129) hareketle Saṃkhya Yoga felsefesini, olasılıkla Kṛishṇa'dan önce gelen Vāsudeva kültünü, çoban kahraman Kṛishṇa'yı ve Mahābhārata Destanı'ndaki Kṛishṇa'yı, Upanishadlar'daki Brahma felsefesini, az da olsa Buddhistik –ve hatta Materyalistik– düşüncelerle karıştırıp bir potada eritmiş olan, muazzam bir eserdir. Dili, rafine edilmiş, son derece temiz bir Sanskrittir. Okuması rahat, anlaması kolaydır. Bugün, okumuş ve eğitimli Hinduların hepsi de bu kitaba büyük bir saygı ve sevgi ile bağlıdır.

Hinduların pek çok kutsal kitabı vardır. En başta Ṛigveda ve diğer üç Veda kitabı gelir. Sonra Brahmanalar, Āraṇyakalar ve Upanishadlar sayılabilir. Destanlar ve Purāṇalar da Hindular için kutsaldır. Bütün bu kitaplar içinde Bhagavadgītā'nın ayrı bir yeri vardır.

Bu kitap, kısa ama özlüdür. Efsanelerden ve uydurma öykülerden söz etmez. Eski düşüncelere sahip çıkıyor gibi gözükerek, onları nazikçe eleştirir; tanrı, ruh ve yeniden do-

ğuşlardan oluşan felsefesini akıcı bir dille anlatır. Bu felsefe konuşması, bir savaşın öncesinde, savaş alanında yapılır. Bhagavadgītā, Mahābhārata Destanı'nın bir bölümünün alt bölümüdür (Bhīshmaparvan 25-42). Onsekiz bölümden oluşan destanın VI. bölümünde, 25 ve 42. beyitler arasında yer alır. Bu eserin neden buraya yerleştirildiği tam olarak bilinmemekle birlikte, olasılıkla "ölüm" ve "yaşam"ı sorgulatan bir savaşın buna neden olduğu söylenilebilir. Savaşan taraflar iki akraba ailedir: Kauravalar ve Pāṇḍavalar. Bhagavadgītā 18 bölümdür, büyük "Bharata" savaşı da 18 gün sürer. İktidar için çekişen taraflar, tarih boyunca büyük savaşlara sahne olmuş, kuzey Hindistan'daki kutsal Kuru alanında karşılaşırlar. Eskiden Brahmanlar bu alanda büyük kurban törenleri düzenledikleri için, Kurukshetra'ya "kutsal" deniliyor. Kurular ve Pāṇḍavalar, akrabalık bağlarını unutmuş, savaşmaya hazırdırlar. Bu öylesine korkunç bir savaştır ki ne baba oğlunu, ne kardeş kardeşini, ne amca yeğenini, ne de arkadaş arkadaşını tanımaktadır. Böylesine korkunç bir ortamda Arcuna, arabacısı Kṛishṇa'dan, arabasını, savaşanları daha iyi görebilmek için, iki ordunun ortasında durdurmasını ister. O ana kadar korkunç gerçeği kafasında pek tartmamış olacak ki, karşı taraftaki akrabaları ve dostları görüp, müthiş bir kedere kapılır, yayını yere düşürür ve arabasının içinde koltuğa çöker kalır. İşte tam bu anda Kṛishṇa söz alır ve ona savaşma cesareti vermek için konuşmaya başlar. Ona söylediği en etkili ilk söz "aslında benim, senin ve bu kralların olmadığı bir zaman hiç olmadı; bundan sonra da hepimiz bütün zamanlarda olacağız" (II, 12) olur. Bedenimizin ölümlü ama ruhumuzun ölümsüz olduğunu, ruhun

bedenden bedene dolaştığını anlatır. Madem beden geçici ruh kalıcıdır, o halde üzülmeye ne gerek vardır? Çünkü beden ölse bile ölüm gerçekleşmez, bunun için ruhun ölmesi gerekir, ruh da ölümsüz olduğuna göre, o halde üzülmeye gerek yoktur. Kimse kimseyi öldürmüş olamayacağına göre, Arcuna rahatça savaşabilecektir.

Şrī Bhagavān duyuların zararından, her türlü bağın atılmasından ve kurtuluşa erişmekten söz eder. Arcuna onun sözlerini çelişkili bulur, kafası karışır ve daha fazla bilgi ister. Kṛishṇa ona Cñana Yoga ve Karma Yoga'yı anlatır. Doğanın (Prakṛiti) gücünü över ve eylemlerin ondan güç aldığını söyler. Birbirlerinden güzel sözler sarf eder. Nefret ve şehvetin, yol üzerindeki iki düşman olduğunu hatırlatır. Tutku (racas) her şeyi kaplamıştır. Tutkuyu öldürmek gerekir. Arcuna yine bilgi ister, Tanrı anlatmayı sürdürür. X. bölümde, Hint Mitolojisi içinde kısa bir gezinti yapılır. Burada Krishna, tüm mitoloji evrenindeki karakterlerin aslında kendisi olduğunu söyler. XI. bölümde de, Arcuna'nın ısrarı üzerine Kṛishṇa, Tanrılığını ona gösterir. Bu, hiçbir canlının görmediği ve göremeyeceği bir görüntüdür. Korkutucu, ihtişamlı ve olağanüstü renk ve çeşitlilikte bir Tanrı görüntüsüdür bu. XIII. bölümde Purusha ve Prakṛiti'nin birbirine göre durumlarını açıklar (19-23). XIV. bölümden itibaren Sattva, Racas ve Tamas durumları açıklanır.

En sonunda (XVIII, 63) Tanrı Arcuna'ya "işte benim tarafımdan sana bildirilen gizlerin gizi bilgi böyle. Bunu zihninde iyice tart ve sonra da istediğini yap" diyerek onu karar vermeye sevk eder. Ayrıca "aklını bana ver, bana inan, bana kurban sun, benim önümde eğil; bana kavuşacaksın,

sana gerçekle söz veriyorum" diyerek ona en büyük güveni verir. En son Sañcaya'nın ağzından konuşma bitirilir ve bu muhteşem kutsal kitap, şanına layık bir görkem içinde bitirilmiş olur.

Bu kitabın Türkçe'ye kazandırılmasının çok yararlı bir iş olduğunu düşünmekteyim. Öncelikle Hinduların dinsel inançlarının –bize ne kadar tuhaf gelen tapınma ve inanç biçimleri olursa olsun– ilkel dinler arasına sokulmasının çok büyük bir hata olduğunu bu kitap sayesinde anlıyoruz. İkincisi, bu çeviriler bize, diğer dinlerin kutsal kitaplarıyla karşılaştırmalar yapma olanağını veriyor. Bu sayede ilahiyat bilimiyle uğraşanlara yeni bir sayfa açılmış oluyor. Üçüncü aşamada, toplumun başka din kitaplarını ve dinsel görüşlerini görmeleri ve bakış açılarını geniş tutmaları amaçlanmış oluyor. Bu söylenenler, daha önce çıkmış olan "Buddhistlerin Kutsal Kitapları" adlı kitabım için de geçerlidir. Orada da Buddhistlerin bakış açılarını, birinci dereceden kaynaklara dayanarak yansıtmaya çalışmıştım. Umarım bu çalışmalar bir hastalığın, "tüm dinlerin aynı kaynaktan geldiği, aslında birbirinin aynı olduğu ve zamanla bozulduğu" şeklinde düşünceler uydurma hastalığının ortadan kalkmasını sağlar ve daha sağlıklı bir düşünce yapısının gelişimine katkıda bulunur. Dinlerin ve dinsel düşüncelerin oluşumunun ne denli karışık ve karanlık süreçlerden geçtiğini ortaya çıkarmak o kadar zordur ki, insan sonunda, basit birkaç masala inanmakla yetinir. Oysaki bu bilgilerin derinliğine incelenmesi ve dinler arasında karşılaştırmalar yapılması son derece yararlıdır.

Bir gün Vedaların, Brahmanaların ve başka kutsal kitapların çevrilmesi de gerekecektir. Bu çevirilerin sağlıklı bir

biçimde yapılabilmesi için Hindoloji bilimine ne kadar ihtiyaç olduğu açıktır. Ülkemizde Hindoloji'ye ve Hindologlara hep ihtiyaç vardı ve bundan sonra da hep var olacaktır.

Korhan KAYA
Ocak 2001, Ankara

BHAGAVADGĪTĀ'NIN DİLİ

Saf ve akıcı bir Sanskrit ile yazılmıştır. Felsefesel ve dinsel bir kitap olmasına rağmen, gayet anlaşılır bir dili vardır. O nedenle, Sanskrit diliyle yazılmış kitapların birçoğu içinde, okuması ve çevirmesi en zevkli kitaplardan biridir.

I. bölümde Kṛishṇa'nın ve beş Pāndava kardeşin, savaş başlamadan önce öttürdükleri deniz kabuğu borazanların her birinin ayrı ayrı ismi vardır. Hintliler tüm canlılara, hatta cansız nesnelere isim vermeye çok düşkündürler. II. bölüm 12. beyitte "benim, senin ve bu kralların olmadığı bir zaman hiç olmadı" derken, krallar için "rāca, nṛipati, bhūpati" gibi sözcükler yerine "adhipa" sözcüğü kullanılmış. Bu, Veda döneminde kullanılan bir sözcüktür.* Herkesin bütün zamanlarda yaşadığı vurgulanırken özellikle bu eski sözcük seçilmiş. 25. beyitte Kṛishṇa Arcuna'ya "na anuşoçitum arhasi" diye hitap eder. Bu "lütfen kederlenme" gibi, çok nazik bir söyleyişi ifade eder ve buradan Kṛishṇa'nın Arcuna'ya ne kadar değer verdiğini anlayabiliriz. V. bölüm 14. ve 15. beyitlerde, tanrıdan sözedilirken, Prabhu

* Keza, XIV, 9 ve XIV, 11'de geçen ve cümleyi kuvvetlendiren "uta" eki de oldukça eski bir kullanış biçimidir.

ve Vibhu sözcükleri kullanılmış. Bu kitabın tanrısı Vishṇu (Hari) olduğu halde bu yansız sözcük neden seçilmiştir? Aynı durum, kitabın sonunda da göze çarpıyor (XVIII, 61); "tanrı, tüm canlıların kalbindedir" derken, tanrı için Īşvara sözcüğü kullanılmış. (Keza VII, 19 Vāsudeva). Yoksa bu eser, en eski formunda Vishṇucu değil miydi?

VII. bölümde, eski Hintlilerin, bilimsel çalışmalarda sık sık başvurdukları kategorize etme çabalarına yeniden tanık oluruz. 4. beyitte, tanrının doğasının sekiz hali sayılır. 12. beyitte üç guṇadan (sattva, racas, tamas) söz edilir ve bunlar, eserin son bölümüne dek, zaman zaman yeniden açıklanırlar. 16. beyitte dört tip edremli insan olduğu söylenir.

X. bölüm 21. beyitle 38. beyit arasında, adeta Hint mitolojisinin bir özeti yapılır (Keza XI, 21-22; XII, 39; XVII, 4). XI. bölüm 33. beyitte Kṛishṇa, bir defaya mahsus olmak üzere Arcuna'ya "Savyasāçin" diye hitap eder. "Sol eliyle yay geren" anlamına gelen bu isimden, Arcuna'nın, olasılıkla, solak olabileceği anlamını çıkartıyoruz. XVIII. bölümde, son olarak Sattva, Racas ve Tamas özellikleri anlatılırken, Arcuna'ya üst üste (30-35) Pārtha diye hitap edilmiş. Zaten tüm metin boyunca Arcuna'ya en çok Pārtha, sonra Kaunteya ve Bharata diye hitap edilmiş.

Hitaplar

Kṛishṇa Arcuna'ya, geldiği soydan dolayı "Bharata" der. Annesinin adı Kuntī ve Pṛithā olduğu için ona "Kuntī oğlu" anlamında "Kaunteya", "Pṛitha oğlu" anlamında "Pārtha" diye hitap eder. Bharata soyunun en iyisi olduğunu

belirtmek için ona, "Bharatarshabha, Bharatasattama, Bharataşreshṭha" der. Kuru soyunun en iyisi olduğu için ona "Kurusattama, Kuruşreshṭha, Kurunandana, Kurupravīra" şeklinde hitaplarda bulunur. Babası, beyaz tenli Pāṇḍu olduğu için ona "Pāṇḍava" der. O, Anagha (Kusursuz)dır, Purushavyāghra (insanlar kaplanı)dır, Savyasāçin (sol elle yay geren)dir, Vara (en iyi)dır, Purusharshabha (insanlar boğası)dır, Guḍakeşa (kalın saçlı)dır, Dhanancaya (ödülü kazanan)dır. Kṛishṇa ve Arcuna, her ikisi de, birbirlerine "güçlü kollu" anlamında Mahābāhu derler.

Arcuna Kṛishṇa'ya Açyuta (düşmez-kalkmaz), Anantarūpa (sonsuz biçim), Canārdana (canlıları titreten), Devavara (tanrıların en iyisi), Govinda (ineklerin İndrası/çobanların başı), Hari (Sarı), Hrishīkeşa (duyu organlarının efendisi), Keşinishūdana (Keşin adlı ifriti öldüren), Madhusūdana (Madhu adlı ifriti öldüren), Purushottama (en yüce insan), Sahasrabāhu (bin kollu) diye seslenir. O, geldiği soylardan dolayı Mādhava (Madhu soyu = Yādavalar) ve Vārshneya (Vrishni soyu = Yādavalar)dır. Babası Vasudeva'dan dolayı Vāsudeva'dır. Vişvarupa (tüm biçimler)dır, Vişveşvara (herşeyin tanrısı)dır, Yogeşvara (Yoga'nın tanrısı)dır. Bir de, pek tabii ki, Vishṇu'dur. Arcuna ve Kṛishṇa'nın isimleriyle ilgili bir dizin, bu kitabın sonuna eklenmiş durumdadır. Eserin bölüm aralarında "tanrı konuştu" (şrībhagavān uvāça) derken, hep Bhagavān (tanrı) sözcüğü kullanılmıştır. Bazı çeviriler bunu Kṛishṇa olarak vermiş. Ben, hemen hemen tüm lakapları olduğu gibi vermeye çalıştım.

KṚİSHṆA-VİSHṆU

Hindu dini ve mitolojisinde büyük önemi olan Tanrı Vishṇu'nun, on temel bedenlenmesi vardır. Bunlar, balık, kaplumbağa, domuz, aslan-insan, cüce, baltalı Rāma, Rāma, Kṛishṇa, Buddha ve gelecekte ortaya çıkacak Kalkin'dir. İlk üçü hayvan, dördüncüsü hayvandan insana geçiş aşaması, beşincisi küçük insan, altıncıdan itibaren tam anlamıyla insandır. Bu, Hinduizm'deki reenkarnasyon inancına uygun bir sıralamadır. Bireysel ruhun (ātman) gelişimine paralel olarak, bedenlenilen canlı da gelişmiş olmaktadır. Kalkin'i saymazsak, Hindu nezaketi, en üstün aşamayı –ilginçtir ki– Buddhizmin kurucusu Buddha'ya vermiş gözüküyor. Bunun mutlaka tarihsel nedenleri vardır ve görülen odur ki Hindu inancı böyle bir transferi zorunlulukla yapmıştır.

Kṛishṇa'ya gelince, o gerçekte bu gelişim zincirinin en üst noktasında yer alır. Aslında Bhagavadgītā'nın tanrısı, üç unsuru bir araya getirmektedir: 1) Vedik dönemin güneş tanrılarından biri olan Vishṇu, 2) Upanishadlardaki "Varlığın Birliği" düşüncesi, 3) Çoban toplumunun kahraman lideri Kṛishṇa.

Ṛigveda'da karşılaştığımız Vishnu; İndra, Agni, Soma gibi tanrıların yanında, daha sönük gözüken bir tanrıdır. Uzun adımlarla yürür (Urugāya). Evrende üç geniş adım atar ki bu, olasılıkla, güneşin hareketiyle ilgilidir. Vishṇu, birçok Vedik tanrı gibi, bir güneş tanrısıdır. O, attığı üç geniş adımla, tüm dünyaları, yeri, göğü ve tüm canlıları geçindirir (I, 154). Ancak Vishṇu'nun, Ariler Hindistan'a gelmeden önce yerli halk tarafından tapınılan bir tanrı olması da oldukça muhtemeldir. Onu bazı ilahilerde (I, 155; VI, 69) baş tanrı İndra ile yanyana görüyoruz. Bir ilahide (I, 156) de, Vishṇu'nun "Ari insanın yardımcısı" olduğu özellikle vurgulanmıştır. Bu eski unsur, yani güneş tanrısı Vishṇu, sonraki edebiyatta, kendilerine özel gelişimler gösteren Brahma ve Şiva ile birlikte Hinduizmin büyük tanrı üçlemesini (trimurti) oluşturmuştur.

Upanishadlar (İÖ 6. yüzyıl), Bhagavadgītā yazılmadan çok önce vardı. Buradaki genel felsefe, herşeyin, evrensel ruhun parçalara ayrılmasıyla oluştuğu düşüncesiydi. Brahma ile canlılardaki Àtman aynı şeydi. Hepimiz Tanrı'dan bir parça idik. Bhagavadgītā bu felsefeye sahip çıkmakla kalmayıp, bazı cümleleri hemen hemen Upanishadlardaki ile aynı biçimde vermeye de çalışmıştır. Örneğin:

Katha Upanishad II, 18:
na cāyante mṛiyate vā vipaşçinnayām kutaşçinna babhūva kaşçit, aco nityah şāşvato'yam purāṇo na hanyate hanyamāne şariīre.

"Bilinçli öz doğmamıştır, ölmez; o, hiçbir kaynaktan gelmez, hiçbir yere gitmez. O doğmamıştır, daimīdir, ölümsüzdür, ilktir; beden ölse bile O öldürülemez."

Bhagavadgītā II, 20:
na cāyate mṛiyate vā kadāçinnāyaṃ bhūtvā bhavitā vā na bhūyaḥ, aco nityah şāşvato'yaṃ purāṇo na hanyate hanyamāne şarīre.

"O doğmamıştır, ölmez; bir şeyden olmamıştır ve hiçbir şeye dönüşmez. O doğmamıştır, daimidir, ölümsüzdür, ilktir; beden ölse bile O öldürülemez."

Īşā Upanishad 5:
tadecati tannaicati taddūre tadvantike,
tadantarasya sarvasya tadu sarvasyāsya bāhyataḥ.
"O hareket eder, o hareket etmez; o uzaktır, o yakındır, o herşeyin içindedir ve O herşeyin dışındadır."

Bhagavadgītā XIII, 15:
bahirantaşça bhūtānāmaçaram çarameva ça,
sūkshmatvāttadaviçñeyam dūrasthaṃ çāntike ça tat.
"O, tüm canlıların dışındadır ve içindedir, O hareket eder ve etmez; görülmeyendir, algılanamaz; hem uzaktadır hem de yakında."

Bu örnekler her zaman çoğaltılabilir. Buradan görüleceği ve anlaşılacağı üzere, Bhagavadgītā, Upanishadların "Mutlak Tanrı" inancını ve gizemci görüşlerini sürdürmek iddiasındadır.

Üçüncü unsur, çoban toplumun kahramanı olan, Hint Herkül'ü Kṛishṇa'dır. Yaşamı hakkında üç önemli kaynaktan yararlanılır: a) Mahābhārata, b) Harivaṃşa, c) Purānalar.

Harivaṃşa ve Puranalardaki anlatımlara göre o, dünyayı tehdit eden, Mathura'nın kötü kalpli kralı, ifrit Kaṃsa'yı öldürmek için bu dünyaya bedenlenmiştir. Vishṇu'nun sekizinci avatarası (reenkarnasyon)dır.

Mathura şehrinde Kaṃsa adında kötü bir kral vardır. Göksel ermiş Nārada Kaṃsa'ya, ölümünün, Vasudeva'nın karısı olan Devakī'nin sekizinci oğlunun ellerinden olacağını bildirir. Paniğe kapılan Kaṃsa, Vasudeva ile Devakī'yi sarayında hapseder ve onların bütün doğan çocuklarını öldürmeye başlar. İlk altı çocuk doğar doğmaz öldürülür. Yedinci çocuk, Kṛishṇa'nın kardeşi Balarāma (Baladeva) dır ve Uyku Tanrıçası Nidrā tarafından, doğmadan önce, Devakī'nin rahminden Vasudeva'nın öbür karısı Rohinī'nin rahmine geçirilerek ölümden kurtarılır. Sıra, sekizinci çocuk olan Kṛishṇa'dadır. Vasudeva, doğumdan hemen sonra onu, çoban Nanda ile karısı Yaşodā'nın aynı anda doğan kızları ile yer değiştirerek, Kaṃsa'nın elinden kurtarır. Zavallı kız çocuğu, Kaṃsa tarafından kayalara vurularak öldürülür. Kṛishṇa, çobanların arasında bir çoban çocuğu olarak büyümeye başlar. Balarāma da, daha güvenli olduğu için, çobanlara verilir ve böylece iki kardeş birlikte kırlarda çobanlar arasında büyürler.

Henüz süt emdiği dönemde bile çok güçlü olan Kṛishṇa, birçok mucizeler yaratır. Yedi yıl sonra, Vrindavan'da yaşamaya başlar. Şarkı söyler, ot öttürür ve flüt çalar. Çoban kızlarla (gopīler) dans eder ve eğlenir. Birçok gopī kendisine aşıktır. Baş sevgilisi Radhā'dır. Ünlü Rasa (veya Mandala-nṛityam) dansını yapar.

Çocukluğundan itibaren birçok ifriti öldürür. Bunlardan belli başlıları, Daitya Putana, Şakatāsura, Trinävarta,

Bakāsura, Yamuna nehrini zehirleyen Kaliya Nāga, öküz biçimli ifrit Arishṭa, at biçimli Keşin, Kalanemi, Madhu, Naraka, Nikumbha'dır.

Kṛishṇa'ya ait pek çok efsane vardır. Ancak bunlardan en önemlileri, İndra ile olan çekişmelerinin bulunduğu efsanelerdir. Çünkü İndra, beyaz tenli Ari toplumun savaşçı ve büyük tanrısıdır. Hindistan'da yüzyıllarca etkisini sürdürdüğü bir gerçektir. İndra adı, belirli bir egemen sınıfı temsil eder. Kṛishṇa ise siyah derili bir Hint yerlisidir. İkisi arasındaki çekişme, kara derili yerlilerle beyaz renkli egemenler arasındaki bir çekişmedir aynı zamanda. İndra'nın güç kaybedip Kṛishṇa'nın güç kazanması da, iki toplum arasındaki iktidarın, en azından yöresel düzeyde, nasıl el değiştirdiğini göstermektedir.

Govardhana efsanesinde, Kṛishṇa-İndra zıtlaşmasının en güzel örneğini görürüz (Vishṇu Purāna V, 11). Sonbaharda çobanlar, gelenekleri gereğince tanrı İndra'nın onuruna büyük bir şölen düzenlemek isterler. Ancak Kṛishṇa, İndra'ya tapınmanın boş ve gereksiz olduğunu söyler. "Bizler ormanlarda dolaşan, ineklerle geçinen çobanlarız. Biz ne tarım yaparız ne de ticaret. Başkasının ilahına tapınmanın gereği yoktur. Tüm dualar ve sunular Govardhana dağına yapılsın" diye konuşarak herkesi etkiler ve İndra'ya tapınmaktan caydırır. İndra bu duruma içerler ve aşağıya müthiş bir yağmur ve fırtına gönderir. Çobanlar ve sürüler tam perişan olacakken Kṛishṇa, Govardhana dağını eliyle havaya kaldırır ve onu, bir şemsiye gibi, sürülerin ve çobanların üstünde tutar. İndra istediği sonucu alamayınca, oraya gelip Kṛishṇa ile tanışır. Onun kahramanlığını takdir ederek ona Govinda lakabını verir.

Kṛishṇa bu efsanede, bizzat kendi ağzıyla, üretim ilişkilerini ve bunun gereği olan tapınma biçimini açıklıyor. Beyaz savaşçılara karşı kara derili çoban toplumu. Hayvancılıkla geçinen ve ömürleri kırlarda geçen bu insanlar, yaygın olan inancı reddediyorlar. Sonunda Vedik dönemin baş tanrısı İndra da pes ediyor ve soyluların konuştuğu Sanskritin yerine, halkın konuştuğu Pāli dilinde, Krishna'ya Govinda* lakabını veriyor. Kṛishṇa ile İndra, bir başka zaman da, cennetteki Pāricāta ağacı yüzünden kavga ederler (Harivaṃşa, Pāricātaharana, 124-140: 6989-7956). İki tanrı arasındaki şiddetli ve uzun dövüşü, tanrıların anası Aditi bitirir.

Mitolojiyi dikkatle incelediğimiz zaman, güç kazanan hemen her tanrının, bir zamanların en üstün tanrısı İndra ile mukayese edildiğini ve yeni tanrının üstün olduğunun vurgulandığını görürüz. Bu, Kṛishṇa efsanelerinde de böyledir. Kṛishṇa, tartışılmaz ölçüde güçlü olduğunda, Vishṇu inananları tarafından sahiplenilmiş ve tanrı Vishṇu'nun bedenlenmesi olarak nitelendirilmiştir. Böylece Hindistan'daki bir zamanların Kṛishṇa kültü hareketi, Vishnuizmin içine kanalize edilmiş olmaktadır.

Mahābhārata'daki Kṛishṇa, Harivaṃşa'daki ve Purānalar'daki Kṛishṇa'dan daha farklıdır. Burada, beş Pāndava kardeşin dostu ve yardımcısıdır. Üstelik Kṛishṇa'nın babası Vasudeva, Pāndava kardeşlerin anneleri olan Kuntī'nin erkek kardeşidir. Dolayısıyla dosttan

* Govinda "İneklerin İndra'sı". Go "inek" demek; İnda ise Pāli/Prakrit dilinde İndra demektir. Ancak sözcüğün go+vid'den gelmesi de mümkündür. Bu durumda "inekleri koruyan" anlamına gelir.

öte, bir akrabalık sözkonusudur. Kardeşler, zar oyununu kaybedip, ormana sürgüne gittiklerinde Kṛishṇa onları ziyaret eder. Onlara, Duryodhana ile savaşmaları gerektiğini söyler. Kṛishṇa, Pāṇḍavalara danışmanlık yapar ve onlara savaşı kazandırır. Kendisi bizzat dövüşmemeye söz verdiği için, savaşa aktif olarak katılmaz. Ancak, Bhīshma'nın (Şikhaṇḍin ile hile yaparak), Drona'nın (oğlu Aşvatthaman'ın sahte ölüm haberiyle), Karṇa'nın ve daha pekçok kişinin öldürülmesinde Kṛishṇa'nın büyük payı vardır. Bütün taktikleri o vermiştir. Destanın "Mausala Parvan" bölümünde, Kṛishṇa ve soyunun yok oluşu anlatılır. Kṛishṇa, öldürülebileceği tek yer olan topuğundan vurularak yaşama veda eder.

BHAGAVADGĪTĀ'DA ETKİLER

Bu eser, birçok kutsal kitabın yaptığı gibi, eski düşüncelere sahip çıkıyor ama onları nazikçe eleştirip, yerine yenisini koymaya çalışıyor. Vivasvān, Manu, İkshvāku gibi eski isimler sayılır (IV, 1), Vedaları bilen ermişlerden (VIII, 11), eski zamanların yedi ermişi ve insan ırkının atası olan Manulardan (X, 6), Nārada, Asita, Devala ve Vyāsa'dan (X, 13) söz edilir. Kendini beğenmiş kişilerin eski bilgileri bilmedikleri (XVI, 17) söylenir. Ama asıl en çarpıcı nokta, Ṛigveda'nın en eski ilahilerinden olan X, 129'daki "Yaratılış İlahisi"ne göndermeler yapılan yerlerdir. Görülebilir herşeyin görünmeyenden ortaya çıktığı (VIII, 18) söylenir. O, tanrıların ve ermişlerin başlangıcı olan ilk neden (X, 2), doğmamış ve başlangıçsız olan (X, 3)dır. O, var olan, var olmayan ve ikisinin ötesindekidir (XI, 37). XIII. bölümde, üst üste beyitlerle, kadim bilgilere iyiden iyiye sahiplenilmeye çalışılmıştır: "O, başlangıçsız olan en yüce Brahma'dır; Onun ne Sat ne de Asat olduğu söylenir" (XIII, 12). Burada, yine, Ṛigveda X, 129 ilahisi anılmış oluyor. Hemen ardından (XIII, 13) "onun elleri ve ayakları heryerdedir; gözleri, başları ve yüzleri heryerdedir, kulakları heryerdedir, O herşeyi sarar" denilerek, tamamen

Rigveda X, 90'daki Purusha İlahisi'ne gönderme yapılmış olur. Bu ifade ayrıca Şvetaşvatara Upanishad'daki (III, 16) anlatımla aynıdır. Bunun ardından (XIII, 15) verilen beyitte de, anlatımın İşā Upanishad (5) ile aynı olduğunu görürüz. VIII. bölümde, yine Purusha'dan (4, 8) söz edilmekte; bir yerde (22) biraz da gereksiz bir çabayla tekrar Purusha'nın adı verilmiştir. Ardından (24) Upanishadlar'dan, eksik biçimde, alıntılar aktarılmaya çalışılmıştır. Bunlar, eski bilgilere sahip olma çabalarını gösteriyor. Öte yandan, Vedik inanç ve uygulamaların, Bhagavadgītā bilinci karşısında yararsız kaldıkları da anlatılmaya çalışılıyor. Cahil insanların "Vedalardan başka bilgi yok" (II, 42) dediklerini söylüyor ve şu ilginç benzetmeyi yapıyor (II, 46): "Heryerde su varken bir su kuyusunun yararı neyse, aydınlanmış bir Brahman için Vedaların yararı odur."

Üç Veda'yı bilip Soma içen insanlar, bencil isteklerden kurtulamadıkları için eleştirilirler (IX, 20, 21). Tanrı, ne Vedalar, ne ayinler, ne çilecilik ve sadaka, ne kurban töreni, ne de meditasyonla biçiminin görülebileceğini (XI, 48, 53) söyler. Bunlar hep eskilerin kitapları ve yöntemleridir. Ayrıca Tanrı, "bütün Vedaların bildirdiği sadece Benim ve Vedaları bilen de yazan da yine Benim" (XV, 15) diyerek, kendisini bütün bu inançların üzerine koymaktan çekinmez. Eski inançta insanlar, İndra, Agni, Varuna gibi Vedik tanrılara kurbanlar sunuyor, onlar için çile doldurup, onlardan medet umuyorlardı. Yeni inançta ise, Bhagavadgītā'nın Tanrısı şöyle söylüyor: "Gerçekte tüm kurban ve çilecilikleri kabul edenin Ben olduğumu, tüm dünyaların Efendisi ve tüm canlıların dostu olduğumu bilen kişi huzura erişir."

Veda ve Upanishadlar böyle bir yandan sahiplenilip bir yandan bunların üstüne çıkılırken, kronolojik olarak bunlardan sonra gelen Buddhist düşünce de eksik bırakılmaz. Gītā, en başta Nirvāṇa sözcüğünü kullanarak bir sahiplenme girişiminde bulunur (II, 72; V, 24 vs.). Keza "böyle aklı hep Bana bağlı olan boyun eğmiş durumdaki Yogī, Bende bulunan en yüce Nirvāṇa huzuruna erişir" (VI, 15) cümlesi de bu konuya iyi bir örnek oluşturur. Hindu inancında "kurtuluş" için "moksha" sözcüğü kullanıldığı halde, bu eserde, Buddhistlerin kullandığı Nirvāṇa sözcüğünün seçilmiş olması ilginçtir. Daha sonra, kitaptaki bazı öğretilere dikkatlice baktığımızda, Buddhist ahlakını çağrıştıran ifadelerden oluştuğunu görmekte gecikmeyiz. II. bölüm 59. beyitten itibaren, duyu zevklerinin kalıcılığından, bunları kontrol etmek gereğinden sözedilir. Kişi, duyu nesnelerine bağlılığı yüzünden öfkeye kapılır (62), sonra aklı karışır, doğru öğretiyi anımsayamaz, mantığını kaybeder ve tam bir yıkıma uğrar (63). Kendini sevilen ve sevilmeyenden uzak tutan kişi huzuru bulur (64). "Tüm isteklerden vazgeçen, tüm bağları kopartan, bencillik ve zevk tutkunluğundan kurtulan kişi huzura erişir" (71). Tüm bu anlatım tarzları, Buddhistçe ifade biçimleridir. Eski kitaplar nefret, şehvet, öfke gibi duyguların tehlikesine hemen hemen hiç dikkat çekmezlerdi. Buddha, ilk kez, kendi felsefesini açıklarken, bunların insan yaşamını mahveden unsurlar olduğunu açıklamıştı. Bunu bu defa Bhagavadgītā'da görüyoruz: "Nefret ve şehvet bütün duyu nesneleri içine kök salmıştır. Kişi bunların etkisi altında kalmamalıdır, çünkü bunlar onun yolu üzerinde iki düşmandır" (III, 34). Herşey istekle kaplıdır (III, 38).

Buddha zıtlıkların ve aşırı uçların zarar verdiğini belirtmiş ve insanlar için Orta Yol önermişti. Bhagavadgītā'da da benzer anlatımlarla karşılaşmaktayız. "O, bütün karşıtlıklardan uzaktır, başarı ve başarısızlık arasında onun için bir fark yoktur" (IV, 21) cümlesinde veya "bu Yoga, çok fazla yemek yiyen veya hiç yemek yemeyen için, çok fazla uyuyan veya hiç uyumayan için uygun değildir" (VI, 16) ifadesinde bu Orta Yol felsefesinin izlerini görebiliriz. "O zevk karşısında sevinmez, acı karşısında üzülmez" (V, 20).

Buddha düşüncesinde, olaylar, birbirini doğuran ve izleyen fenomenler zinciridir. Yapıcısı –yani Tanrı– yoktur. Bunu "Doğa" belirler, insanlar ve diğer canlılar biçimlendirip çeşitlendirirler. Buddha buna Nedensellik Yasası (Pratitya Samutpada) adını vermişti. Bhagavadgītā da bir yerde (V, 14, 15), olaylar ve eylemlerin kökenini, aynı Buddhist düşüncedeki gibi açıklar. Tek fark, burada Tanrı'dan söz edilmiş olmasıdır. Bu mükemmel açıklama şöyledir: "Tanrı, dünyadaki canlıların eylemlerini, eylem yapıcılığını ve bu eylemlerin sonuçlarını belirlemez; bunlar Doğa'nın belirlediği şeylerdir. Tanrı insanlara günah ya da sevap vermez. Bilgi cehalet tarafından örtüldüğünden canlılar şaşırıp kötü yola saparlar."

Buddha da "bu dünyada kötülüğün tek kaynağı cehalettir" demişti. Hindu kitabın bu yerinde, "Tanrı" derken "Prabhu" ve "Vibhu" sözcükleri kullanılmış; Kṛishṇa veya bir başka özel isim kullanmaktan özellikle kaçınılmış gibi gözüküyor. Vishṇu inananlarının Buddha'yı bir Vishṇu avatarı yaparken, bir yandan da benzeri öğretileri benimsemeleri şaşırtıcı değildir. Üstelik bu durum, Hinduizm'in gelişmesine yardımcı da olmuştur. Her ne kadar Vedalara

sıkı sıkıya bağlı Hindu ekolleri varsa da, bugün tüm dünyada Hinduizm'i tanıtan ve sevdiren, Bhagavadgītā'daki bu insancıl ve sevecen fikirlerdir. Onlar da, görüldüğü gibi, tarihin derinliklerinden süzülüp gelen bir "merhamet felsefesinin" etkisiyle oluşturulmuşlardır.

VI. bölümde (6, 7) yine Buddhistik düşüncelere rastlarız: "Kendisine galip gelen insanın benliği onun dostudur, ama eğer bunu başaramamışsa benliği ona düşmandır. Kendini iyi kontrol eden kişinin en yüce Ruh'u öyle bir noktaya gelir ki, sıcak-soğuk, zevk-acı, övgü-yergi onun için hep aynıdır."

Tanrı, düşüncelerini kendisinde yoğunlaştırıp Yoga bağlılığı gösteren ve o değişmez güce tapanların kendisine kavuşacağını söylerken, "duyularını kontrol edenlerin, herkese karşı aynı davrananların, tüm canlıların iyiliğini isteyenlerin" de (XII, 4) kendisine kavuşacağını söyler. Bunlar, Buddhist düşüncenin savunduğu niteliklerdir.

Bhagavadgītā'da Tanrı (Bhagavān) istediği inanan tipini tanımlarken, kurban sunan, çilecilik yapan ve bitmez tükenmez dualar okuyan insanı değil, doğasını –Buddhistlerin de olması gerektiği gibi– değiştiren insanı tanımlar (XII, 13-19). Bu kişi "kimseye kin beslemeyen, herkese dost, bencillik ve kibirden uzak, zevkte ve acıda hep aynı kalabilen, affedici bir kişi" olmalıdır. "Kimse o kişiden kaçmaz, o da kimseden kaçmaz ve o, neşe, öfke, korku ve heyecandan kurtulmuştur. O kişi ne sevinir ne de nefret eder; ne kederlenir ne de tutkuya kapılır. O, iyi ve kötünün ötesindedir… O kişi, dosta ve düşmana aynıdır; onun için onur ve onursuzluk, sıcak ve soğuk, mutluluk ve mutsuzluk birdir…"

"Ev bağlılığı yoktur" (XII, 19) derken, tamamen bir Buddhist yaklaşımı yapılır. Bu evden uzaklaşma önerisi Buddhist düşüncede sıkça yer alır (Örnek: Suttanipāta I, 3; 43-44).

Bhagavadgītā da, tıpkı Buddha düşüncesindeki gibi, bağlılığın kaybolması gerektiğini savunur; "... oğul, kadın, ev gibi bağlılıklardan kurtulmak gerekir..." (XIII, 9).

"Aptal kişi 'bu oğullar benim, bu zenginlik benim' gibi düşüncelerle kendine acı çektirir..." (Dhammapada V, 62).*

Dhammapada'da (XVII, 234) "bendinini, dilini ve aklını kontrol eden bilge kişi, kendine egemen olan kişidir" der. Bhagavadgītā'da da (XVIII, 52) Brahma'ya kavuşma şartlarından biri, "dilini, bedenini ve aklını kontrol etmek"tir.

Bhagavadgītā, ya Buddhizmi besleyen düşünce akımlarından ya da doğrudan doğruya Buddhizmin etik felsefesinden etkilenmiş gibi görünmektedir.

Aslında Buddhizm'i ve Buddha sonrası düşünce akımlarının birçoğunu etkileyen, Upanishadlar'ın felsefesidir. Bunun da kökeninde, Brahmanların yaptığı karşılıklı felsefesel konuşmalar (Brahmodya) aranmalıdır. Upanishadlara göre Tanrı, tüm evrendir. Gördüğümüz ve göremediğimiz herşeydir. En küçükten daha küçük, en büyükten daha büyüktür. Herşey Brahma, içimizdeki öz (Àtman) de, gene, Brahmadır (Māndukyopanishad, 2: sarvam etad brahma, ayamātmā brahma). Bir kimse, bütün canlılardaki özün sadece ve sadece Brahma olduğunu kavrarsa, o kişi ölümsüz

* "...dünya yaşayışı ancak bir oyundur, bir eğlencedir, bir süstür, aranızda bir övünmedir; mallarda ve evlatlarda bir çoğalıştır..." (Hadīd, 20).

olur (Kena Upa. 5). Brahma'yı iyice anlayan bir kimse, tüm günahlarından kurtulur ve tüm isteklerine kavuşur (Taittirīya Upa. II, 5). Upanishadlarda övgülenen Brahma kavramı –ki oda Vedik Pracāpati ile Brahmanaspati'nin evrimi ile Upanishadik devre ulaşmıştır– Bhagavadgītā'da da övülmüş ve zaman zaman tüm dikkatler bu kavrama çekilmiştir. Örnekler:

a) Kutsal eylem Vedalarda tarif edilir ve bunlar Brahma'dan gelir; Brahma'nın kurban sunarken her zaman hazır bulunması bundandır (III, 15).
b) ... eyleminde Brahma'yı gören, yalnızca Brahma'ya kavuşur (IV, 24).
c) Böylece çok çeşitli kurban biçimleri Brahma'nın ağzına doğru sürüklenirler... (IV, 32).
ç) ... Yoga ile birleşmiş bir ermiş çok geçmeden Brahma ile bir olur (V, 6).
d) Bütün işlerini Brahma'ya ada, bencil bağları atarak çalış (V, 10).
e) ... Brahma kusursuz ve tarafsızdır, o yüzden bu tür kişiler Brahma ile bir olurlar (V, 19).
f) Aklı en yüce huzuru yakalamış, tutkuları sönmüş, lekesiz Yogī, lekesiz Brahma ile bir hale gelir (VI, 27).
g) Değişmez en yüce element Brahma'dır (VIII, 3).

Öte yandan Brahma, lotüsün içinde oturan tanrıdır (XI, 15). Bu lotüs, Vishṇu'nun göbeğinden çıkan bir kordonun ucundadır. Doğal olarak Vishṇu –yatar pozisyonda– büyük, Brahma ise –lotüsün içinde– küçük resmedilir. Vishṇu, kaplumbağa ve balık avataralarıyla yuttuğu Brahma'nın

gücünü, onu, göbeğinden türettiği bir lotüsün içine koyarak, iyice yok etmeye çalışmaktadır. Bu yolla Vishṇucular, eski düşüncelere sahip çıkmayı ve en güçlü inanç topluluğuna ulaşmayı hedeflemiş olmaktadırlar. Vishṇu'nun Brahma'ya üstünlüğünü hissettiren beyitlerin, kitabın daha geç bölümlerinde gözükmesi de şaşırtıcı değildir: Bir ara Bhagavān şöyle der: "Büyük Brahma benim rahmimdir, buna tohum koyarım. Bütün canlılar buradan doğarlar." (XIV, 3). Sonunda kesin bir yargıyla, adeta, son noktayı koyar (XIV, 26, 27): "O kişi, üç guṇayı aşarak, bağlılık Yogasıyla hiç durmadan Bana tapınır ve Brahma'ya kavuşacak niteliğe ulaşır. Çünkü ben Brahma'nın kaldığı yerim, ben ölümsüzüm, bitip tükenmeyenim, ölümsüz Dharma'yım, bitmeyen mutluluğum." Brahma kurtuluşu anlamında "Brahma-Nirvāṇa" sözcüklerini yanyana kullanarak (II, 72; V, 4) hem Upanishad Brahmancılığı, hem Buddhist Nirvāṇa'sı bir potada eritilmiş olur. V, 24'de "bu Yogi, Brahma'nın Nirvāṇa'sını elde eder, Brahma ile bir olarak ona karışır" şeklinde yazdığı halde, bir bölüm sonra (VI, 15) "aklı hep bana bağlı olan boyun eğmiş durumdaki Yogi, bende bulunan en yüce Nirvāṇa huzuruna erişir" diyerek, Krishna-Vishnu kültü üzerine Nirvāṇa'yı aktarır ve bu noktada da Brahma'nın üstünlüğünü ve Buddhizm'in idealini içine çekmiş olur.

BHAGAVADGĪTĀ

I

Dhritarāshtra

1- Sañcaya, kutsal Kurukshetra savaş alanında, savaşmaya istekli olarak toplanmış olan benim oğullarım ve Pāṇḍu'nun oğulları karşı karşıya gelerek ne yaptılar?

Sañcaya

2- O sırada prens Duryodhana, Pāṇḍuların savaş düzenindeki ordusunu görerek hocasına (Droṇa) yaklaştıktan sonra şunları söyledi:
3- Oraya bakınız efendim, Pāṇḍu oğullarının büyük ordusu sizin akıllı öğrenciniz Drupada'nın oğlu tarafından savaş için düzenleniyor.
4- Orada Bhīma ve Arcuna kadar güçlü okçular ve kahraman savaşçılar var: İşte Yuyudhāna, Viraṭa ve büyük araba savaşçısı Drupada.
5- Dhṛishtaketu, Çekitāna ve kudretli Kāşi kralı ile Purucit, Kuntibhoca, insanlar boğası Şaibya.
6- Güçlü Yudhāmanyu, yiğit Uttamaucā, Saubhadra ve hepsi de araba savaşçısı olan Draupadī'nin beş oğlu.
7- Ey brahmanların en iyisi, bir de benim ordumun ko-

mutanları olan bizim taraftaki en büyük savaşçıları işit; size onları sayıyorum.

8- En başta siz varsınız, sonra Bhīshma, Karṇa ve yenilmez savaşçı Kripa var. Aşvatthāmā, Vikarṇa, Saumadatti ve Cayadratha da varlar.

9- Daha yaşamlarını benim için vermeye hazır birçok kahramanlar, çeşitli silahlarla donanmış savaş ustaları var.

10- Bhīshma tarafından yönetilen bizim ordumuz eksik, fakat Bhīma tarafından yönetilen bunların ordusu ise tamdır.

11- Bu yüzden, bütün cephelerde yer alan siz efendilerimiz bütün yönlerden Bhīshma'yı özellikle korusunlar.

12- Duryodhana'yı zevke getirmek için Kuruların yaşlı büyük babaları Bhīshma, aslan kükremesini andıran bir nara attıktan sonra kabuk borazanını öttürdü.

13- Bunun arkasından borazanlar, davullar, darbukalar ve kornolar aniden çalmaya başladı ve büyük bir gürültü oldu.

14- Sonra beyaz atların çektiği büyük savaş arabası üzerinde duran Mādhavalı Kṛishṇa ve Pāṇḍu oğlu Arcuna, birlikte göksel borazanlarını öttürdüler.

15- Kṛishṇa Pānçacanya adlı borazanını, Arcuna da Devadatta adlı borazanını öttürdü. Bhīma ise, dehşetle, Paundra denilen büyük borazanı öttürdü.

16- Kral Kuntī oğlu Yudhishṭhira, Anantavicaya isimli borazanını, Nakula ve Sahadeva ise, Sughosha ve Manipushpaka isimli borazanlarını öttürdüler.

17- Kāşi kralı mükemmel okçu Kāşya, büyük araba savaşçısı Şikhandī, Dhrishtadyumna, Virāṭa ve yenilmez Sātyaki de benzerlerini yaptılar.

18- Ey dünyanın efendisi, Draupadī'nin beş oğlu ve Drupada, güçlü kolları olan Saubhadra, hepsi de birer birer borazanlarını öttürdüler.
19- Yeri göğü titreten bu gürültü, Dhṛitarāshtra oğullarının kalplerini de titretti.
20- Sonra, başlayacak olan savaşta sıra sıra dizilmiş Kuruları görüp, maymun sembollü bayrağı bulunun Arcuna yayını yukarı kaldırarak…
21- Kṛishṇa'ya şöyle söyledi:

Arcuna

Açyuta, arabamı iki ordunun ortasında durdur.

22- Başlamakta olan savaşta, savaşmam gereken, istekli olarak dizilmiş şavaşçıları görmeliyim.
23- Akılsız Duryodhana'nın savaşında onu memnun etmek isteğiyle buraya toplanmış olan bu savaşçıları göreyim.

Sañcaya

24- Ey Bhārata, kendisine Arcuna tarafından böyle söylenmiş olan Kṛishṇa, mükemmel arabayı iki ordunun ortasında durdurarak…
25- …Bhīshma, Droṇa ve bütün kralların önünde "Arcuna, işte toplanmış olan Kuruları gör" dedi.
26- Arcuna orada durmakta olan babaları, büyük babaları, öğretmen, dayı, kardeş, oğul ve torunları ve dostları gördü.
27- Arcuna her iki ordudaki dostları ve kayın pederleri ve bütün hısım akrabayı bir arada gördükten sonra…
28- Merhamete geldi ve üzüntüyle şöyle söyledi:

Arcuna

Ey Kṛishṇa, kendi halkımı savaşmak için hazırlanmış olarak gördükten sonra...

29- ... elim ayağım tutmaz oldu; ağzım kurudu, vücudum titriyor ve tüylerim diken diken oldu.
30- Yayım Gāndīva elimden düşüyor, derim yanıyor; ayakta duracak halde değilim ve aklım sanki ötede beride dolaşıyor.
31- Ey Keşava, kötü belirtiler görüyorum ve bu savaşta kendi halkımı öldürmenin daha iyi olacağına inanmıyorum.
32- Kṛishṇa, ne zafer, ne krallık ne de zevkler peşindeyim; ey Govinda, krallığın veya zevklerin ve hatta yaşamın bizim için ne yararı olacak.
33- Uğruna krallık, zevk ve eğlence istediğimiz kişiler, bu savaşta yaşamlarını ve varlıklarını vermek üzere toplanmış olan...
34- ... hocalar, babalar, oğullar, büyük babalar, dayılar, kayın babalar, torunlar, damatlar ve diğer akrabalardır.
35- Madhusūdana, ben ölsem bile bunları öldürmek istemiyorum; üç dünyanın krallığı için bile istemedikten sonra bu dünyanın krallığı ne ki?
36- Canārdana, Dhṛitarāshtra'nın oğullarını öldürdükten sonra ne gibi bir sevincimiz olabilir? Bu katilleri öldürmekle ancak günah işlemiş oluruz.
37- Mādhava, kendi akrabalarımız olan Dhṛitarāshtra oğullarını öldürmeye hakkımız yok. Nasıl olur da kendi halkımızı öldürdükten sonra mutlu olabiliriz?
38- Eğer açgözlülükten vicdanları körelmiş olanlar bir

soyun yok olmasında, bir dost ihanetinde günah ve kusur görmüyorlarsa…

39- … soyun yok oluşunun hatasını iyi bilen bizlerin bu günahtan dönmeyi niçin bilmemesi gerekir, ey Canārdana?

40- Soyun yok olmasıyla ölümsüz aile gelenekleri kaybolur; adalet sağlayan gelenekler kaybolduğunda ise adaletsizlik bütün soya egemen olur.

41- Vārshneya, adaletsizliğin egemenliği yüzünden soyun kadınları ahlāk çöküntüsüne uğrarlar. Ey Kṛishṇa, kadınlar bozulduğunda da sınıf karışımı oluşur.

42- Sınıf karışımı soyu yıkanlara ve soyun kendisini cehenneme yollar. Çünkü cenaze merasimlerinden yoksun atalarının ruhları da cehenneme düşer.

43- Sosyal sınıfları karıştıran bu kötülükler yüzünden soyu yok edenlerin ölümsüz kast gelenekleri ve sınıf adetleri ortadan kalkar.

44- Ey Canārdana biz, aile geleneklerini kaybetmiş insanlar cehennemde sınırsız süre kalacaklar diye işittik.

45- Heyhat! Krallık zevkinin açgözlülüğü ile kendi insanlarımızı öldürmek için hazırlanmakla işlediğimiz ne büyük bir günahtır.

46- Eğer Dhṛitarāshtra'nın oğulları ellerinde silahlarla gelip savunmasız ve silahsızken beni öldürselerdi daha iyi olurdu.

Sañcaya

47- Arcuna savaş alanında bunları söyledikten sonra, yayını ve okunu bir yana bıraktı, ruh çöküntüsü içinde arabasının koltuğuna oturdu.

II

Sañcaya

1- Derken Madhusūdana, gözleri yaşla dolu, keder ve umutsuzluk içine gömülmüş bulunan Arcuna'ya şöyle konuştu:

Şrī Bhagavān

2- Bu sınav anında, bu cansız ve keder dolu hal nedir ey Arcuna? Àri kişiler buna dayanırlar; böyle olmakla ne cenneti kazanırsın ne de ün kazanırsın.

3- Pārtha, bu alçaltıcı duruma düşme, bu sıradan cesaretsizliği üzerinden at; herşeyi yakan bir ateş gibi yerinden kalk, doğrul!

Arcuna

4- Bhīshma ve Droṇa'ya minnettarlık hissi duyuyorum. Oklarım büyük babamın kardeşi soylu Bhīshma'yı mı öldürecek? Oklarım savaşta hocam Droṇa'yı mı öldürecek, ey Madhusūdana?

5- Her ne kadar krallığımı istiyorlarsa da benim soylu öğretmenlerim olan ustalarımı mı öldüreceğim? Bu yaşamda, onların kanıyla tatlanmış hanedan yiyeceği yemektense dilenci yemeği yemeyi yeğlerim.

6- Biz dövüşmek mi dövüşmemek mi, onların zaferi mi yoksa bizimki mi bizim için daha iyi bilmiyoruz. Amcam kral Dhṛitarāshtra ve oğulları bizim için buradalar; onların ölümünden sonra acaba yaşamak isteyebilecek miyiz?

7- Ruhumun karanlığında perişan oldum. Zavallılığım karşısında doğru yolu göremiyorum. Ben senin izdeşi-

nim, sana yalvarıyorum, yürümem gereken yolda bana ışık ol.

8- Çünkü ne dünyanın krallığı ne de cennetteki tanrıların krallığı hayatımı böyle yakan keder ateşinden beni kurtarabilir.

Sañcaya

9- Büyük savaşçı Arcuna, kalbinin yükünü böyle boşalttıktan sonra "ben dövüşmeyeceğim Kṛishṇa" dedi ve sustu.

10- Kṛishṇa gülümsedi ve Arcuna'ya seslendi. Orada, iki ordunun ortasında Tanrı'nın sesi şunları söyledi:

Ṣrī Bhagavān

11- Kederlenmeyecek kişiler için kederlenme! Acaba sözlerin aklın sözleri midir? Akıllı kişi ne yaşayanlar için ne de ölüler için kederlenir.

12- Aslında benim olmadığım, senin ve bu kralların[1] olmadığı bir zaman hiç olmadı; bundan sonra da hepimiz bütün zamanlarda olacağız.

13- Ölümlü bedenimizin ruhu nasıl çocukluk, gençlik ve yaşlılık çağında dolanırsa, Ruh da yeni bir beden arar; bu konuda bilge kişi kuşku duymaz.

14- Ey Kaunteya, duyular dünyasından sıcaklık ve soğukluk, zevk ve acı gibi şeyler gelir. Bunlar gelip geçicidir, bunlara değer verme Arcuna!

1) Krallar derken "adhipa" sözcüğü kullanılmış. Bu eski yani Vedik dönemde kullanılan bir sözcüktür. Cümleyi daha anlamlı kılıyor.

15- Ey büyük insan, bilge kişi için zevk de acı da birdir; ikisi de onu etkileyemez: O kişi ölümsüzlüğe lâyıktır.

16- Gerçek olmayanın varlığı yoktur ama gerçek hep vardır; bu ikisinin gerçeği, görebilen kişilerce kavranmıştır.

17- Şunu bil ki herkesin içinde bulunan öz ölümsüzdür; hiçkimse ona bir son veremez.

18- Ölümlü olduğu söylenen bu bedenler, aslında dayanıklı, yok olmaz ve ölümsüzdür, o nedenle savaş ey Bhārata!

19- Bu öldüren dese, şu da ölen diye düşünse, ikisi de doğru düşünmez; çünkü o ne öldürür ne de öldürülür.

20- O doğmamıştır, ölmez; bir şeyden olmamıştır ve hiçbir şeye dönüşmez. O doğmamıştır, daimidir, ölümsüzdür, ilktir; O, beden ölse bile öldürülemez.

21- Pārtha, O'nun doğmamış ve ölümsüz olduğunu, hep var olan, hiç yok olmayan olduğunu bilen kişi, nasıl olur da O'nun öldürülebileceğini veya ölebileceğini düşünür?

22- Bir insanın eski elbiselerini bırakıp yenilerini giymesi gibi, ruh da ölümlü bedeni bırakır ve yeni bir bedene girer.

23- Silahlar onu kesemez, ateş onu yakamaz; sular onu ıslatamaz, rüzgârlar onu kavuramaz.

24- Bu kesilmez, yanmaz, ıslanmaz ve kavrulmaz olan şey süreklidir, her yere gider, sabittir ve ölümsüzdür.

25- Bu görünmez ve kavranmaz, bunun her zaman aynı kaldığı söylenir; Bu yüzden bunu bilerek lütfen kederlenme.[2]

2) "nā anuşoçitum arhasi" çok nazik bir ifadedir; Kṛishṇa Arcuna'ya bu şekilde hitap ederek ne kadar değer verdiğini gösteriyor.

26- Sonra bunun hiç durmadan doğduğunu ve öldüğünü düşünüyorsan, o halde sen hiç kederlenme rica ederim, ey Mahābāhu!

27- Çünkü doğumun değişmezi ölüm, ölümün değişmezi doğumdur; bu kaçınılmaz bir şeydir, sen lütfen kederlenme!

28- Bhārata, bütün canlılar başlangıçta ve sonda görünür değildirler, sadece ortada görünürler, neden ağlıyorsun?

29- Kimisi onu mucize ölçüsünde görür, kimisi mucize ölçüsünde duyar, kimisi de onu hiç bilmez.

30- Bütün canlıların ondan türediği ve herşeyin içinde bulunan bu ruha hiçbir zaman zarar verilemez, lütfen kederlenme.

31- Kendi Dharmanı da[3] düşün ve lütfen titreme! Bir savaşçı için erdemli bir savaştan daha iyi birşey yoktur.

32- Pārtha, önünde kapısı cennete açılan bir savaş var; böyle bir savaşı elde eden savaşçılara ne mutlu.

33- Eğer şimdi bu erdemli savaşa girmeyecek olursan, kendi Dharmanı ve şanını bırakarak günaha gireceksin.

34- İnsanlar her zaman senin şerefsizliğini anlatacaklar; onurlu kişinin onursuzluğu da ölümden beterdir.

35- Korkudan savaştan kaçarsan, senin değerli bir kimse olduğunu düşünen büyük savaşçılar senin değersiz olduğunu düşünecekler.

36- Düşmanların alay ederek kötü sözler söyleyecekler. Bundan daha keder verici ne olabilir?

3) Dharma: Erdem. Her insanın çocukluktan beri getirdiği bir Dharması vardır. "Onur, şeref" gibi sözcüklerle de karşılanabilir.

37- Ya savaşta ölüp cenneti kazanırsın ya da dünya hükümranlığını sürersin. Onun için savaşmaya karar vermiş olarak kalk ey Kaunteya!

38- Zevk ve kederi, kazanç ve kayıbı, yengi ve yenilgiyi bir tutarak kendini savaş için hazırladığında asla günaha girmeyeceksin.

39- Bu işittiklerin Sāṃkhya bağlılığı idi; Pārtha, şimdi de Karma bağlılığını dinle ve karma bağlarından kurtul.

40- Bu yolda atılan adımlar kaybolmaz, engel nedir bilinmez; bu Dharma'nın birazıyla bile büyük korkulardan kurtulunur.

41- Bu yolda düşünce tek bir öze yoğunlaşmıştır Kurunandana; oysaki kararsız kişilerin düşünceleri çok sayıda yöne ve sonsuz çeşitliliğe takılır kalır.

42- Cahil insanlar çok süslü konuşmalar yaparlar[4]; Vedalarla ilgili konuşurlar ve "bundan başka bilgi yok" derler.

43- Bencil isteklerle dolu bu insanların cennetleri de bencilcedir; güç ve zevk kazanmak ve yeniden dünyaya gelmek için ayin yaparlar.

44- Beyinleri böyle sözlerle yıkanan zevk ve dünyalık kazanmaya düşkün kişiler asla Samādhi'ye ulaşamazlar.[5]

45- Vedalar doğanın üç Guṇa'sından[6] sözeder, bu üç Guṇa'yı aş Arcuna! Karşıtlıkları bırak, hep gerçeğe bağlı kal, mal edinme, kendin ol[7]!

4) pushpitām vāçam pravadanti avipaşçitah.

5) Samādhi: Bir araya koyma; uyuma sokma; konsantrasyon; düşünceyi yoğunlaştırma; bir tür trans hali.

6) Guṇa: Özellik, nitelik, renk.

7) ātmavān: ruhunu kazanma, kendi gibi olma.

46- Heryerde su varken bir su kuyusunun yararı neyse, aydınlanmış bir Brāhman için Vedaların yararı odur.
47- Kendini sadece çalışmaya ver, asla meyvesini isteme; asla ödül için çalışma ama çalışmayı da asla bırakma.
48- Dhanancaya, bencil bağlılıkları bırakarak işini Yoga huzuruyla yap! Başarı ve başarısızlık bir olsun, Yoga hep aynı kalan huzur durumudur.
49- Dhanancaya, ödül için yapılmış iş Yoga bilgeliğiyle yapılmış işten çok aşağıdadır. Kurtuluşu akılda ara, ödül için çalışanlar ne kadar da zavallıdır.
50- Bu bilgelikle kişi, iyi yapılmış kötü yapılmış diye birşey tanımaz; o yüzden Yoga için çabala; Yoga işlerdeki akıllılıktır.
51- Çünkü bilge kişiler işlerinin karşılığını beklemezler ve doğuş bağlarını kopartarak en yüce huzur durumuna kavuşurlar.
52- Aklın hayal bataklığını geçtiği zaman bu dünya ve öteki hakkındaki işittiklerin ve işiteceklerin seni etkilemez.
53- Aklın çelişkili durumları işiterek karıştığı ve tanrısal düşünceyle sarsılmaz olarak kaldığı zamanda Yoga'ya kavuşmuşsun demektir.

Arcuna

54- Keşava, Tanrı'yı kavramış ve Samādhi denilen mükemmel huzur durumuna erişmiş kişi nasıldır? Böyle kişinin konuşması nasıldır, nasıl oturur, nasıl davranır?

Şrī Bhagavān

55- Pārtha, bir kimse aklın tüm tutkularından vazgeçer,

kendi kendine yeterse, o kimsenin ölümsüz bir aklı var demektir.

56- Aklı kederden etkilenmez, zevk veren şeylerden uzaktır, tutkudan, korkudan ve öfkeden kurtulmuştur, onun sarsılmaz bir aklı vardır.

57- Bütün bağlardan kurtulmuştur, iyi ile veya kötü ile karşılaştıklarında ne sevinir ne de üzülürler; onun sarsılmaz bir aklı vardır.

58- Bir kaplumbağanın organlarını içeri çekmesi gibi o kişi de bütün duyu organlarını zevk nesnelerinden çeker; onun sarsılmaz bir aklı vardır.

59- Sıradan kişi duyu zevklerinden uzak kalsa da onların tadı onda kalıcıdır; En yüce Olan'ı gören sarsılmaz akıllı kişide ise bu tat kaybolur.

60- Kaunteya, duyuların dinmek bilmez şiddeti, kendini disipline eden bilge kişinin bile aklını uzaklara sürükler.

61- Bu yüzden bunları kontrol edip aklında tutan kişi, derin düşünceyle bana bağlanmalı; çünkü duyularını yenmiş sarsılmaz bir bilince kavuşmuştur.

62- Kişi duyu nesneleri içinde yaşarsa onlara bağlılık geliştirir; bu bağlılıktan istek, istekten de öfke doğar.

63- Öfkeden akıl karışıklığı, ondan anımsama kaybı, ondan ise mantık yitimi doğar; mantığı kaybolan kişi tam bir yıkıma uğrar.

64- Fakat çeşitli duyu nesnelerinden zevk aldığı halde kendini disipline ederek, sevilen ve sevilmeyenden kendini uzak tutan kontrollü kişi, akıl huzuruna erişir.

65- Bu akıl huzuruna erişmeyle tüm acılar bir son bulur; her taraftan kendini çekmiş böyle bir insanın aklı sarsılmazdır.

66- Duyularını kontrol etmeyen kişi bilgi edinemez; derin düşünemez. Derin düşünemeyen huzuru bulamaz, o zaman da sevinç bulabilir mi?

67- Rüzgâr suların üstündeki tekneyi nasıl uzaklara sürüklerse, duyuların egemenliğine kapılmış akıl da öyle sürüklenip gider.

68- Mahābāhu, bu nedenle duyularını duyu zevklerinden bütünüyle çeken kişinin sarsılmaz bir aklı var demektir.

69- Diğer insanlar için karanlık sayılan bu akıl durumundaki bilge kişi açısından onların gündüzü gecedir.

70- Nasıl bütün sular okyanusta kaybolursa, bütün zevkler de o bilge kişinin sonsuz huzurunda kaybolur; o onları hiç özlemez.

71- Tüm isteklerden vazgeçen, tüm bağları kopartan, bencillik ve zevk tutkunluğundan kurtulan kişi huzura erişir.

72- Pārtha, Tanrı'yı anlama durumu budur; bu duruma kavuşarak kişi hayalden kurtulur. Yaşamının son saatinde bile insan Brahma'nın Nirvāṇa'sını yakalayabilir.

III

Arcuna

1- Ey Canārdana, eğer Bilgi'nin Eylem'den daha büyük olduğunu düşünüyorsan neden beni bu korkunç savaşa kışkırtıyorsun, ey Keşava?

2- Senin çelişkili sözlerinden kafam karıştı. Bana kesin olarak doğruyu söyle, En yüce olanı hangi yolla yakalarım?

Şrī Bhagavān

3- Ey günahsız kişi, daha önce söylediğim gibi bu dünyada mükemmelliğe giden iki yol vardır: Sāmkhyaların bilgelik yolu olan Cñana Yoga ve Yogilerin hareket yolu olan Karma Yoga.

4- Kişi ne tamamen eylem yolundan vazgeçerek özgürlüğe kavuşabilir ne de tamamen herşeyden vazgeçerek En yüce mükemmelliğe erişebilir.

5- Kimse bir an için bile hareketsiz kalamaz. Herkes doğadan gelen etkilerle çaresiz bir şekilde eyleme sevk edilir.

6- Kendisini hareket ve eylemden men eden fakat duyuların getirdiği zevkleri sürekli düşünen kişi bir hayal perdesi altındadır ve ikiyüzlü davranmaktadır.

7- Fakat kutlu bir yol olan Karma Yoga yolunda çalışan, zihin gücünü uyum içinde kullanan ve bütün bağlardan kurtulmuş olan kişi büyük kişidir Arcuna.

8- Eylem eylemsizlikten daha yücedir; o yüzden yaşam görevini yerine getir. Eylem olmaksızın vücudun yaşaması sürdürülemez.

9- Eylem kendini adayarak yapılmadıkça dünya eylem bağları içinde demektir. Bırak eylemlerin istek bağlarından özgür, saf olsun, Kuntì oğlu.

10- Yaratıcı Pracāpati, insanı ve kurbanı yarattığında şöyle dedi: Kurban verme yoluyla çoğalacak ve bütün isteklerinize kavuşacaksınız.

11- Kurban yoluyla tanrıları onurlandıracaksınız ve tanrılar da sizi sevecekler; bu uyum içinde en büyük iyiliğe kavuşacaksınız.

12- Çünkü sizin kurbanlarınızla hoşnut olan tanrılar, size bütün isteklerinizden zevk almayı bahşedecekler.

Kurban sunmadan hediye almaktan ancak hırsızlar hoşlanır.

13- Kurban artıklarını yiyecek olarak alan kutlu insanlar bütün günahlarından arınırlar. Başka yiyeceklerle kendilerine ziyafet çeken kötü kişiler ise sadece günah yerler.

14- Besin bütün canlıların yaşamı demektir ve bütün besinler gökten yağan yağmurla gelirler. Kurban gökten yağmuru getirir ve kurban sunmak kutsal bir eylemdir.

15- Kutsal eylem Vedalarda tarif edilir ve bunlar Brahma'dan gelir; Brahma'nın kurban sunarken her zaman hazır bulunması bundandır.

16- Başlatılmış olan Yaratılış Çarkı[8] böyledir Pārtha. Zevklerin yarattığı günahkâr yaşam içinde yaşayan ve yaratılış çarkını izlemeyenler boşa yaşamış olurlar.

17- Fakat doygun ve huzuru bulmuş bir özle Öz'ünün sevincini yakalamış kişi, eylem yasasının ötesindedir.

18- O, yapılmış olan ve yapılmamış olan şeylerin ötesindedir ve bütün işlerinde ölümlü canlıların yardımlarından uzaktır.

19- Bu yüzden, bağlılıktan kurtulmuş olarak işini en iyi şekilde yap; çünkü işi temiz olan kişi En Yüce Olan'a kavuşur.

20- Canaka ve diğerleri mükemmelliğe hareket yoluyla ulaştılar. Sen de hedefini onlar gibi belirle ve yaşamına öyle devam et.

21- İyi insanların davranış yolları diğer insanlar için örnektir; iyi kişinin izlediği yol da bu dünyada diğerleri için bir rehberdir.

8) pravartitam çakram: Kurulmuş, harekete geçirilmiş çark.

22- Üç dünyada benim için yapacak bir iş yok. Benim için elde edilecek bir şey yok, fakat hâlâ çalışıyorum Pārtha.

23- Bir an bile durmadan çalışmakla meşgul olmasaydım, birçok yolu izleyen insanlar benim hareketsizlik yolumu izleyeceklerdi.

24- Eğer çalışmam bir sona ulaşsaydı, bu dünyalar da mahvolacaktı; karışıklık hüküm sürecekti; bu bütün canlıların sonu olacaktı.

25- Akılsız kişinin bencil işlerinin bağı içinde bencilce çalışmasına karşılık akıllı kişi, bütün dünyanın iyiliği için bencil olmadan çalışmalı, ey Bhārata!

26- Akıllı kişi bencilce çalışmakta olan akılsızın aklını karıştırmasın. Bağlılıkla çalışan akıllı kişi onlara iyi çalışmanın zevkini göstersin.

27- Bütün eylemler Prakṛiti'nin[9] birbiri ardınca getirmesiyle zaman içinde yerini alır. Fakat bencil hayal perdesi altında kaybolmuş budala kendisini yapıcı zanneder.

28- Mahābāhu, buna karşılık Doğa kuvvetleri (Guṇalar) ile eylemler arasındaki bağlantıyı bilen kişi, bazı Doğa kuvvetlerinin diğer Doğa kuvvetleri içinde nasıl yer aldığını görür ve bunların kölesi olmaz.

29- Prakṛiti Guṇalarının (Doğa Kuvvetleri) yarattığı hayal içinde olanlar kendilerini bu kuvvetlerin işine bağlarlar. Herşeyi gören akıllı kişi, herşeyi göremeyen akılsız kişinin aklını karıştırmasın.

30- Bütün işlerini bana ada ve zihnini En yüce üzerinde sabitleştir. Boş umutlardan ve bencilce düşüncelerden uzak ol ve iç huzurunun yardımıyla savaş.

9) İlk neden; Doğa.

31- Herzaman benim öğretimi izleyen inançlı ve iyi niyetli kişiler, tüm eylemlerin bağlayıcılığından uzak olurlar.

32- Fakat benim öğretimi izlemeyen kötü niyetli kişiler, akılları karışmış, gözleri bilgeliğe kapalı kişilerdir; onlar kaybolmuş insanlardır.

33- Bütün canlılar doğalarını izlerler; bilge kişi bile kendi doğasına göre davranır. O halde kendini tutmanın yararı ne?

34- Nefret ve şehvet bütün duyu nesneleri içine kök salmıştır. Kişi bunların etkisi altında kalmamalıdır, çünkü bunlar onun yolu üzerindeki iki düşmandır.

35- Başkasınınki daha büyük olsa bile sen kendi alçakgönüllü işini yap. Kendi işinde ölmek yaşamaktır, başkasının işinde yaşamak ise ölümdür.

Arcuna

36- Sanki güçsüzce, hatta isteksizce insanı günahkâr davranmaya iten nasıl bir güçtür, ey Vārshneya?

Şrī Bhagavān

37- Bu racasdan (tutkudan) doğan açgözlü bir istek ve öfkedir; büyük kötülük ve mahvoluşun özüdür, bu, ruhun düşmanıdır.

38- Herşey, cenini çevreleyen zar gibi, aynayı kaplayan kir gibi veya ateşi örten duman gibi istekle kaplanmıştır.

39- Akıl da bilge kişinin her zamanki düşmanı olan tutku ile gölgelenmiştir; bu tutku sayısız biçimleri içinde hiç doymayan bir ateşe benzer, ey Kaunteya!

40- Tutku, kişinin duyularında, akıl ve mantığında bir yer edinir. Bu yolla, akıl bulutlarla kaplandıktan sonra istek ruhu köreltir.

41- Bu yüzden duyularını uyum içinde topla, görme kuvveti (cñana) ve bilgeliğin düşmanı (vicñana) olan günahkâr isteği yok et, ey Bharatarshabha!

42- Duyuların gücünün büyük olduğunu söylerler, fakat duyulardan da üstün akıldır. Akıldan da üstün Buddhi yani Mantık'tır; Mantık'tan üstün olan da O'dur.[10]

43- Mahābāhu, bu nedenle mantığın da üzerinde olanı bil ve onun huzuru sana huzur versin. Bir savaşçı ol ve ruhun baş düşmanı olan tutkuyu öldür.

IV

Şrī Bhagavān

1- Ben bu ölümsüz Yoga'yı güneş tanrısı Vivasvān'a açıkladım. O bunu insanların atası olan (oğlu) Manu'ya anlattı. Manu da onu (oğlu) kral İkshvaku'ya söyledi.

2- Sonra bu bilgi, ermiş krallar silsilesi boyunca babadan oğula anlatıldı; fakat uzun zamanlar içinde bu öğreti insanlar tarafından unutuldu.

3- Bugün bu ölümsüz Yoga'yı sana açıklıyorum, çünkü sen benim dostum ve inananımsın ve çünkü bu en büyük sırdır.[11]

10) Yani kişinin ve herşeyin içindeki Öz.
11) Rahasyam: Sır. Bu, mistik felsefelerin saklı olduğu sırdır.

Arcuna

4- Sen çok sonra doğdun Vivasvān ise çok eskiden beri vardır. "Bu Yoga'yı Vivasvān'a açıkladım" şeklindeki sözlerinin anlamı nedir?

Şrī Bhagavān

5- Ben de sen de defalarca doğduk Arcuna. Ancak ben geçmiş yaşantılarımın hepsini hatırlıyorum, sen ise hatırlamıyorsun, ey düşmanları yok eden!
6- Ben her nekadar doğmamış, ölümsüz ve herşeyin Tanrısı isem de olağanüstü gücüm sayesinde kendi doğal dünyama gelerek doğdum.
7- Ey Bhārata, erdemlilik yok olmaya erdemsizlik ise çoğalmaya başladığı zaman ben maddesel olarak dünyaya gelirim.
8- İyilerin kurtuluşu, kötülerin ortadan kaldırılması için, Dharma'nın egemenliğini kurmak için, zaman zaman bu dünyaya doğmuşumdur.
9- Arcuna, tanrı olarak doğuşumu ve kutsallığımı bilen kişi, ölümlü bedeninden vazgeçerek daha fazla ölümden ölüme koşmaz, benimle birleşir.
10- Geçmişte pekçok kişi tutkudan, korkudan ve öfkeden tamamiyle kurtularak benim içime karıştı; bana dayanarak ve şiddetli bilgelikle saflaşarak benimle bir oldu.
11- Pārtha, her nasıl olursa olsun, bana yaklaşan kişiye ben de yaklaşırım. Çünkü birçok yolun yolcusu, eninde sonunda benim yolumu izleyecektir.
12- Eylemlerinin karşılığını isteyenler tanrılara kurban sunarlar. Çünkü bu dünyada bu tür eylemlerin karşılığı çabuk kazanılır.

13- Toplum, yaptıkları işe ve niteliklerine göre dört sınıfa benim tarafımdan ayrıldı. Bunun, çalışmanın ötesinde, sonsuzda olan benim işim olduğunu bil.

14- Çalışma bağları içinde özgürüm, çünkü bu işleri yaparken isteklerden kurtulmuş durumdayım. Bu gerçeği görebilen kişi yaptığı işte özgürlüğünü bulur.

15- Bu, insanların ataları tarafından biliniyordu ve onlar kendi çalışmalarında kurtuluşa erişmişlerdi. Bu yüzden yaşamdaki işini eskilerin yaptığı ruhla yap.

16- Bilgeler eylemin ve eylemsizliğin ne olduğunu bilmiyorlar. Ben sana eylem gerçeğini öğreteceğim ve sen bunu bilerek kötülükten kurtulacaksın.

17- Eylem hakkındaki gerçek bilinmelidir; yanlış eylem ve eylemsizlik de bilinmelidir. Doğrusu eylemin yollarını anlamak zordur.

18- İnsanların bilge olanları eylemde eylemsizliği, eylemsizlikte eylemi görürler. Her türlü işle uğraştığı halde aşkın durumdadır.

19- Tüm girişimlerinde istekten ve dünyalık düşüncelerden uzaktır. Eylemleri bilgelik ateşiyle yakılmıştır; o, bilgelerce Paṇḍit diye adlandırılır.

20- Her zaman doyumlu ve bağımsızdır; eylemlerinin sonuçlarına bir bağlılık duymaz. Her türlü girişimde bulunmasına rağmen aslında birşey yapmaz.

21- Akıl ve bedenini kontrole almış o kişi zevk nesnelerini terk etmiştir ve hiç özlem duymaz. Sadece bedeni devinir, bu kişi hiç günah işlemez.

22- O, kazanımlarından memnundur, bütün karşıtlıklardan uzaktır. Kıskanç değildir, başarı veya başarısızlık arasında onun için bir fark yoktur; yaptıkları onu bağlamaz.

23- Onun bağlılığı kaybolmuştur, aklı Bilgi ile kurulmuştur. O kurban için çalışır; bu özgür kişinin eylemi bütünüyle yok olur.

24- O kişiye göre, sunma eylemi Brahma'dır; sunak Brahma'dır, ateş ve ateşe sunan da Brahma'dır; eyleminde Brahma'yı gören yalnızca Brahma'ya kavuşur.

25- Bazı Yogiler kurbanlarını tanrılara sunarken diğerleri kurbanlarını Brahma ateşine sunarlar.

26- Bazı işitme ve benzeri duyuların kurbanı kendini tutma ateşine, ses ve diğer duyu nesnelerinin kurbanı duyuların ateşine sunulur.

27- Bazıları duyularının tüm işlevlerini, yaşam soluklarının işlevlerini bile, kendini kontrol şeklinde biçimlenen ve bilgelikle tutuşturulan Yoga ateşine sunarlar.

28- Bazıları zenginliğini kurban eder, bazıları çile, bazıları Yoga pratikleriyle kurban sunar. Sıkı söz verip tutan bazı ermişler de kutsal metinler üzerinde çalışarak kurbanı gerçekleştirirler.

29- Bazıları dış soluklarını (prāna) iç soluklarına (apāna) ve iç soluklarını da dış soluklarına sunarlar. Bunların amacı nefes uyumu olan pranayama'yı yakalamaktır ve bu kişilerin soluk alış verişleri huzur içindedir.

30- Bazıları yediklerini azaltarak prānalarını prānaya sunarlar. Bütün bu kişiler kurban sunmanın ne olduğunu bilirler ve kurban yoluyla günahlarından arınırlar.

31- Kurbandan artan aṃṛitayı yiyerek hoşnut olan kişiler Brahma'ya kavuşur; Arcuna, bu dünyada kurban sunmayan kendine yer bulamaz, gelecektekinde nasıl bulsun?

32- Böylece çok çeşitli kurban biçimleri Brahma'nın ağzına

doğru sürülürler. Bütün bunların eylemden olduğunu bilerek kurtuluşa erişirsin.

33- Ey Pārtha, bilginin kurbanı ise her türlü maddi şeyin kurbanından daha değerlidir. Çünkü bilgelik istisnasız bütün eylemlerin son bulduğu yerdir.

34- Gerçeği görmüş olanlar senin bilgelik öğreticin olabilirler. Onlara sor, onların önünde eğil ve onların hizmetçisi ol.

35- Bilgelik senin olduğu zaman ey Pāṇḍava, daha fazla karışıklık içinde yaşamayacaksın; çünkü bütün canlıları kendi özünde, sonra da bende göreceksin.

36- Günahkârların en büyüğü bile olsan bilgelik kabuğundan filikanla kötülük denizini geçeceksin.

37- Arcuna, nasıl yanmakta olan ateş yakıtını küle çevirirse, bilgeliğin ateşi de bütün eylemleri kül haline getirir.

38- Çünkü bu dünyada bilgi gibi saflaştırıcı yoktur; Yoga yapan kişi zamanla bu gerçeği kendiliğinden özünde hisseder.

39- Duyularını ve ruhunu kontrol ederek inanç içinde yaşayan kişi Bilgeliğe erişir. Bilgelik yoluyla da çok geçmeden En yüce huzura erişir.

40- Buna karşılık inançtan ve bilgiden yoksun olan ve şüphe içinde bulunan kişi kayıp kişidir. Çünkü şüphe içindeki kişiler ne bu dünyada ne de gelecek olanda asla mutlu olamazlar.

41- Ey Dhanancaya, eylemlerini Yoga yoluyla dışlayan, şüphelerini bilgiyle yok eden ve kendi özünü kavrayan kişiyi hiçbir eylem bağlayamaz.

42- Bu yüzden ey Bhārata, bilgelik kılıcı ile kalbinde ya-

tan ve cehalet yüzünden doğmuş olan şüpheyi yok et. Yoga'da huzur bul ve savaş için doğrul!.

V

Arcuna

1- Kṛishṇa, önce kaçınık yaşam yolunu, sonra da bencil olmayan eylem yolunu övdün. Bana gerçeği söyle, bu ikisinden hangisi daha yüce bir yol?

Şrī Bhagavān

2- Her ikisi de En yüce Olan'a gider, ancak kaçınık yaşam yolundan daha güçlü olan, bencil olmayan eylem Yogası'dır.
3- Bütünüyle kaçınık yaşayan kişi hiçbir şeye karşı istek duymaz ve hiçbir şeyden de nefret etmez; çünkü o kendini bu iki zıtlığın üzerinde tutarak süratle özgürlüğüne kavuşur, ey Mahābāhu!
4- Budala kişi Sāṃkhya ve Yoga'nın farklı yollar olduğunu söyler, bilge kişi bunu söylemez; ikisinden birini izleyen kişi sonuçta ikisinin de meyvasını alır.
5- Kaçınık yaşam yolunu izleyenin (Sāṃkhyayogī) başardığını eylem yolunu izleyen (Karmayogī) de başarır. Bu yüzden Sāṃkhyayoga ile Karmayoga'nın bir olduğunu gören kişi gerçeği görür.
6- Buna karşılık, Mahābāhu, Karmayoga olmaksızın Sāṃkhyayoga'yı kazanmak zordur. Yoga ile birleşmiş bir ermiş çok geçmeden Brahma ile bir olur.
7- Hiçbir eylem, saf, uyum içinde, kendi kendisini disip-

line etmiş ve ruhu herşeyin ruhu ile bir olmuş bir kişiyi lekeleyemez.

8- Kutsal ilkeleri kavramış ve disipline olmuş kişi "ben hiçbir şey yapmıyorum" diye düşünür. Görme, işitme, dokunma, koklama, yeme, yürüme, uyuma, soluk alma...

9- ... konuşma, işeme, alma, göz açıp kapama gibi eylemlerde o kişi duyu nesnelerinin ilgili organlarının devindiğini düşünür.

10- Bütün işlerini Brahma'ya ada, bencil bağları atarak çalış. Nasıl sular nilüfer çiçeğinin yaprağını lekeleyemezse, hiçbir günah da seni lekeleyemez.

11- Yogiler sadece özlerini temizlemek için çalışır, bencil bağlılıkları atarlar; sadece bedenle, akıl, mantık veya duyularla eylemde bulunurlar.

12- Böyle disipline olmuş kişi eyleminden bir karşılık beklemez ve en büyük huzura erişir. Bu disiplini almamış kişi ise eyleminden karşılık bekler ve huzursuzluk veren bağlılık içinde yaşar.

13- Duyularına egemen olmuş ve tüm eylemlerden akıl yoluyla vazgeçmiş kişi, dokuz kapılı şehrin[12] sessizliğinde dinlenir; o ne bencil eylemler yapar ne de yaptırır.

14- Tanrı dünyadaki canlıların eylemlerini, eylem yapıcılığını ve bu eylemlerin sonuçlarını belirlemez; bunlar Doğa'nın belirlediği şeylerdir.[13]

12) Bundan vücudun dokuz deliği kastediliyor.

13) Burada Tanrı, "Prabhu" sözcüğü ile karşılanmış. Bu sözcük "mükemmel, korkunç güç, sonsuz" gibi anlamlara gelir. Burada bir özel tanrı adı yerine tarafsız bir sözcüğün seçilmiş olması çok ilginçtir.

15- Tanrı[14] insanlara günah ya da sevap vermez. Bilgi cehalet tarafından örtüldüğünden canlılar şaşırıp kötü yola saparlar.
16- Fakat güneş gibi parlayan bilgileriyle cehaletlerini temizleyenlerin ışıltısı, onlara En yüce Olan'ı gösterir.
17- Onların düşünceleri O'nunla birdir, onlar O'nun içinde barınırlar ve O, onların yolculuklarının son durağıdır. Onlar günahlarından bilgelikle arındıkları için, dönüşü olmayan yere[15] ulaşırlar.
18- Bilge kişi, bilgili ve kültürlü bir Brahman'a da, bir ineğe, bir file veya bir köpeğe de, hatta köpek yiyen bir kişiye de aynı gözle bakar.[16]
19- Akılları böyle bir eşitliği kabul edenler, bu dünya üzerindeki yaşam zaferini de kazanırlar. Brahma kusursuz ve tarafsızdır, o yüzden bu kişiler Brahma ile bir olurlar.
20- Onun mantığı sağlamdır ve şüpheden kurtulmuştur. O, zevk karşısında sevinmez, acı karşısında da üzülmez. Brahma'yı bilen kişi onunla özdeş yaşar.
21- Böyle özgürleşmiş bir kişi, dışındaki zevklere bağlı kalmaz, derin düşünceyle içindeki zevkleri yakalar; Brahma'ya bağlanarak sonsuz mutluluğu elde eder.

14) Burada da Tanrı için "Vibhu" sözcüğü kullanılmıştır; "heryeri saran" anlamına gelir ve bu da Prabhu sözcüğü gibi yansız bir tanrıyı niteler; yani özel isim değildir.

15) Bir daha doğup yeryüzüne gelmezler.

16) Şvapāka "köpek pişiren, köpek yiyen" anlamlarına gelir ve kast dışı kişileri anlatmaya çalışır.

22- Duyu temasından doğan zevkler acının da kaynağıdırlar; bunların başı vardır ve sonu vardır Kaunteya. Bu nedenle bilge kişi bunlara kendini kaptırmaz.

23- Buradayken, bu bedenden ayrılmadan önce, istek ve öfke fırtınalarına[17] karşı koyabilen kişi gerçek bir Yogi'dir. Uyumlu özüyle bu kişi mutluluk içindedir.

24- O kişi mutluluğu da, huzur ve ışığı da içinde bulur. Bu Yogi Brahma'nın Nirvāṇa'sını elde eder; Brahma ile bir olarak ona karışır.

25- Günahları kaybolmuş, şüpheleri bitmiş, derin düşünceyle özlerini uyum içinde tutup tüm canlıların iyiliğine çalışan ermişler Brahma-Nirvāṇa'yı kazanırlar.

26- Öfke ve tutkudan kurtulmuş, akıllarını disipline etmiş ve özlerini kavramış bu bilge kişiler Brahma-Nirvāṇa'ya çok yakındırlar.[18]

27- Bütün duyulardan uzaklaşıp, bakışlarını kaşların arasında sabitleyen, burundaki prāna ve apāna soluklarını dengeleyen...

28- ... duyularına, akıl ve mantığa egemen, istek, korku ve öfkeyi atmış, kurtuluşu düşünen ermiş kişi, bütünüyle kurtuluşa ermiş demektir.

29- Gerçekte tüm kurban ve çilecilikleri kabul edenin Ben olduğumu, tüm dünyaların Efendisi ve tüm canlıların dostu olduğumu bilen kişi huzura erişir.

17) "Vega" sözcüğü aslında "sel taşkını, şiddetli etki" anlamlarına gelir. Ben bunu "fırtına" diye çevirdim.

18) "Abhitah" sözcüğü "yakın" anlamının yanı sıra "her tarafta" anlamına da geliyor. O nedenle bazıları "bilge kişiler için Brahma her yerdedir, onları heryerden kuşatmıştır" şeklinde çevirmiş. Ben "yakın" demeyi yeğledim.

VI

Şrī Bhagavān

1- Eylemlerinin karşılığını beklemeden çalışan kişi hem bir Sañyasi hem de bir Yogī'dir. Kutsal ateşten vazgeçen kişi de tüm eylemlerden vazgeçen kişi de bunlar olamaz.

2- Ey Pāṇḍava, Sañyasa olarak ne derlerse onu Yoga ile aynı bil, çünkü kimse dünyalık düşüncelerden vazgeçmeden bir Yogī olamaz.

3- Yoga'ya yükselmek isteyen ermişe eylemin neden olduğu söylenir; ancak Yoga'ya yükselmişse o zaman huzurun neden olduğu söylenir.

4- Bir kimse duyu nesnelerine ve eylemlere bağlılık geliştirmezse, dünyalık düşüncelerden vazgeçerse, bu kişiye Yoga'ya ulaşmıştır denir.

5- Kişi kendi kendisini yükseltmeli, kendi kendisini alçaltmamalı; çünkü kişi kendisinin dostudur ve kişi kendisinin düşmanıdır.

6- Kendisine galip gelen insanın benliği onun dostudur, ama eğer bunu başaramamışsa benliği ona düşmandır.

7- Kendini iyi kontrol eden kişinin En yüce Ruh'u öyle bir noktaya gelir ki, sıcak-soğuk, zevk-acı, övgü-yergi onun için hep aynıdır.

8- Aklı Cñana ve Vicñana ile kaplı[19], her koşulda aynı kalan Yogī için toprak, taş ve altın birdir; onun Tanrı'yı kavradığı söylenir.

9- O, iyilik yapanlara, dostlara-düşmanlara, aradakilere, nefret edilenlere, akrabalara, erdemli ve erdemsiz herkese bir bakar, hep En yüce kalır.

19) Cñānavicñāna birlikte "kutsal ve gizemli bilgileri" anlatır.

10- Yogī, tutku ve mal düşkünlüğünden uzak, aklı ve bedeni kontrol altında, sessiz bir yerde kalarak, hiç durmadan aklını Yoga'da yoğunlaştırmalıdır.

11- Yeri temiz bir yerde olmalı, ne yüksek ne de alçak olmalı, kutsal Kuşa otlarının üstünde ceylan derisi ve onun üzerinde de bir örtü olmalıdır.

12- Bu yerde oturarak aklını yoğunlaştırıp, onun ve duyuların işlevlerini denetleyerek öz arınma sağlamak için Yoga uygulaması yapmalıdır.

13- Gövdeyi, başı ve boynu dik tutarak hiç kımıldamadan dururken, başka hiçbir yere bakmadan burnun ucuna bakmalıdır.

14- Brahmaçārin sözü[20] vererek özünü huzur içinde tutan, aklını kontrol ederek Bana bağlanan korkusuz kişi, Bana karışarak oturmalıdır.

15- Böyle aklı hep Bana bağlı olan boyun eğmiş durumdaki Yogī, Bende bulunan en yüce Nirvāṇa huzuruna erişir.

16- Arcuna, bu Yoga çok fazla yemek yiyen veya hiç yemek yemeyen için, çok fazla uyuyan veya hiç uyumayan için uygun değildir.

17- Yemek yeme ve eğlenmede ılımlı olan, davranışlarında ölçülü, uykusunu ve uyanıklılığını dengelemiş kişi, tüm acılardan kurtaran Yoga'yı başarabilir.

18- Aklı bütünüyle Ātman'a (Öz'e) yoğunlaşmış, tüm eylemlerden kurtulmuş kişiye Yukta[21] olmuş denilir.

20) Brahmaçārivrata: Genç Brahman sözü. "Brahmaçārin" dinsel pratik yapan bekâr genç Brahmanlara verilen addır. "Vrata" ise "dinsel yolda verilen söz" anlamına gelir.

21) Yukta "bağlanmış, derin düşünceyle Tanrı'da erimiş" gibi anlamlara gelir. Yoga, Yogī sözcükleriyle aynı kökten (yuc) türemedir.

19- Ātman bağlılığıyla uygulama yapan Yogī'nin durumu, rüzgârdan arınmış bir yerde, hiç titremeden yanan bir kandil gibidir.

20- Yoga'nın kontrolü altındaki bu durumda akıl dinlenme halindedir. Bu durumda Öz, kendini görür ve kendinde sevinç bulur.

21- O noktada sadece akıl yoluyla kavranan, duyularla kavranmayan En yüce Mutluluk görülür ve kişi bu Gerçek'ten kopamaz.

22- Bu duruma ulaşmış kişi başka bir kazanç istemez; en korkunç acı bile onu bu en büyük kazanım durumundan edemez.

23- Acıyla bir olmayı engelleyen bu duruma Viyoga[22] denir. Bu Yoga, aklı korkuya kaptırmadan, kararlılıkla uygulanmalıdır.

24- Düşünceden kaynaklanan tüm isteklerden vazgeçip, aklıyla her yöndeki duyguları kontrol ederek...

25- ... kişi derece derece huzurunu artırsın, aklını kararlılıkla Öz'de yoğunlaştırsın ve başka düşüncelerin girmesine izin vermesin.

26- Akıl kararsızlık yaşayıp yanlış yönlere gittiğinde onu zaptetsin ve onu yeniden Ātman'ın (Öz'ün) kontrolüne versin.

27- Aklı en yüce huzuru yakalamış, tutkuları sönmüş lekesiz Yogī, lekesiz Brahma ile bir hale gelir.

28- Böylece özünü daima disipline eden günahtan arınmış Yogī, kolaylıkla Brahma ile bir olmanın sonsuz mutluluğunu tadar.

22) Viyoga sözcüğü "ayrılık, isteğin kaybolması" anlamlarına gelir.

29- Özü Yoga bağlılığında olan kişi, tüm canlılarda kendi benliğini, kendi benliğinde de tüm canlıları görür. Bu, heryerde aynı olan görüşüdür.
30- O kişi Beni herşeyde ve herşeyi Ben'de gördüğünde ne Ben onu bırakırım ne de o Beni bırakır.[23]
31- Bu birliğin içinde olan kişi ne görürse görsün Beni sever; bu Yogī daima Bende yaşar.
32- Arcuna, o kişi başkalarının başına gelenleri, zevkte ve acıda bile, kendi başına gelmiş gibi düşünür; bu en yüce Yogī'dir.

Arcuna

33- Madhusūdana, anladığım kadarıyla, bana açıkladığın ve sarsılmaz akılla kazanılan Yoga'nın değişiklik karşısında dayanıklı bir yapısı yok.
34- Çünkü, Kṛishṇa, akıl kararsızdır, dalgacı, inatçı ve serttir. Kanımca onu zaptetmek rüzgârı zaptetmek gibi birşeydir.

Şrī Bhagavān

35- Ey Güçlü kollu, şüphesiz akıl huzursuzdur ve kontrolü zordur ama sürekli pratik ve bağlılıkla kontrol altına alınabilir, ey Kuntī oğlu!
36- Aklını kontrol altına almamış kişinin Yoga'yı başarması zordur; ama doğru araçları kullanan aklına egemen kişi bunu başarabilir.

23) Pra+naş eylemi "kaçmak, kaybolmak" anlamına gelir, ben bunu "bırakmak" diye çevirdim.

Arcuna

37- Ey Kṛishṇa, kişi inançlı olduğu halde tutkularını bastıramamış olsa ve Bu yüzden Yoga'dan sapıp onu başaramasa onun durumu ne olur?

38- Ey Güçlü kollu, ikisinden de uzak, cehaletle kaplı olarak, Brahma'ya giden yolu kazanamazsa, parçalanan bir bulut gibi kayıp olmaz mı?

39- Kṛishṇa, sadece sen benim şüphelerimi dağıtabilirsin, sadece sen, başka hiçkimse beceremez.

Şrī Bhagavān

40- Ey Pārtha, o kişi ne bu ne de gelecek dünyada acı çeker; dostum, kendini kurtarmaya uğraşan bu kişi asla acıklı bir sonla karşılaşmaz.

41- O kişi, iyi işler yapan insanların dünyasına varır ve orada senelerce yaşar ve Yoga yolundan ayrılmış bu kişi, dindar ve zengin olanın evinde yeniden doğar.

42- Ya da o kişi aydınlanmış Yogīlerin ailesinde yeniden doğabilir; ancak bu tür doğumları elde etmek bu dünyada çok zordur.

43- Ey Kuru evladı, önceki yaşamındaki kazanımlar geri gelir ve o kişi mükemmelliğe ulaşmak için yeniden çabalamaya başlar.

44- Önceki çabaları ister istemez onu ileri götürür. O kişi Yoga bilgisini aradığında ise Brahma sözünün ötesine geçer.

45- Birçok yaşamını başarıyla tamamlamış, günahlarından arınmış ve sürekli olarak çabalayan Yogī, En yüce Son'a ulaşır.

46- Sen de bir Yogī ol Arcuna! Çünkü Yogī çileciden, bilgi adamından ve eylemciden daha üstündür.

47- Ve bütün Yogīler arasında, imanla dolu olarak Bana tapan, iç varlığını Ben'de eritmiş kişiyi Ben en üstün olarak görürüm.

VII

Şrī Bhagavān

1- Ey Pārtha, Bana sığınarak, aklını Bende toplayarak, Yoga uygulamaları yoluyla Benim tam ve mutlak bilgime nasıl erişileceğini dinle!

2- Sana, hiçbir şeyi yarım bırakmadan, bilgiyi ve bilgeliği açıklayacağım; bunu bildiğinde yeryüzünde bilmen gereken başka birşey kalmayacak.

3- Binlerce insandan sadece birkaçı Beni idrak edebilir; bunlardan da gene sadece birkaçı Benim gerçek bilgimi bilir.

4- Benim doğamın sekiz hali şunlardır: Toprak, su, ateş, hava, eter, akıl, bilinç ve ben duygusu.[24]

5- Bu doğa alçak düzendir, ey Güçlü Kollu, bir de tüm dünyayı geçindiren ve Cīva[25] yaşam enerjisi olan yüksek düzen vardır, onu da bil.

6- Bütün herşey varlığını bu ikisinden alır; ben ise bu yaratılışın yaratıcısı ve yok edicisiyimdir.

7- Ey Dhanancaya, Benden daha büyük hiçbir şey yoktur; ipe dizili boncuk taneleri gibi herşey bende durur.

8- Kuntī'nin oğlu, ben suların tadıyım, ben güneş ve aydaki parlaklığım; bütün Vedalardaki Oṃ hecesiyim, havadaki sesim, kahramanların kahramanlığıyım.

24) Bhūmih, āpah, anala, vāyuh, kham, manah, buddhih, ahamkāra.
25) Cīva: Yaşam prensibi, yaşam soluğu, kişisel ruh.

9- Ben topraktaki saf kokuyum, ateşteki saf parlaklığım; tüm yaşayanların yaşamıyım, çilekeşlerin çilesiyim.

10- Ey Pārtha, beni tüm canlıların ölümsüz tohumu olarak bil. Ben akıllının aklı, görkemlinin görkemiyim.

11- İstek ve bağlılıkları olmaksızın Ben tüm güçlerin gücüyüm; ahlâka ters olmadıkça tüm canlılardaki isteğim, ey Bharatarshabha!

12- Bunun gibi sattva, racas ve tamas[26]dan doğan bütün şeyler Ben'den doğar, fakat Ben onlarda değilimdir, onlar Ben'dedir.

13- Bu üç durumu belirten guṇaları[27] birbirine karıştırarak tüm evren, bir türlü, bunların ötesinde olup hiç tükenmeyen Ben'i görmez.

14- Bu guṇa düzenlemesi benim sihirimdir[28] ve anlaması çok zordur; Bu yüzden sadece kendini Bana verenler bu sihiri geçebilirler.

15- Bilinçleri Māyā tarafından çalınmış, kötü karakterle perdelenmiş, kötülük yapan budalalar Beni aramasınlar.

16- Arcuna, dört tip erdemli insan Bana tapar: Dert çeken, bilgi arayan, zenginlik arayan ve bilge kişi, ey Bharatarshabha.

17- Bunlar içinde saf bağlılıkla Bana tapan, tutkudan uzak davranan bilge kişi en değerlisidir. O Beni çok sever, Ben de onu çok severim.

26) Sattva: İyilik niteliği, Racas: Tutku niteliği, Tamas: Karanlık niteliğidir. (Bunlar XIV. bölümden itibaren ayrıntılı anlatılır).

27) Renkleri.

28) Māyā: Sihir, ilüzyon, aldatmaca.

18- Bunların hepsi iyidir, ama Ben bilge kişiyi kendime eşit sayarım. Çünkü aklı Bendedir, o kişi en yüce amaçla, Benimle birleşmiştir.

19- Birçok doğum sonunda bilge kişi "bütün herşey Vāsudeva'dır[29]" diyerek Bana gelir; böyle ulu ruhu bulmak çok zordur.

20- Tutkuları tarafından yanlış yola sürüklenen insanlar başka tanrılara tapar ve bireysel doğaları gereğince çeşitli dinsel uygulamalar yaparlar.

21- Bir inanan başka bir göksel biçime tapınmak isterse, ona o sarsılmaz inancı o formla Ben veririm.

22- Bu inanç ile o tanrıya tapınır ve istediği şeyleri elde eder ama aslında ona onları Ben vermişimdir.

23- Bu cahillerin isteklerinin bir sınırı vardır. O tanrılara inananlar onlara gider, Bana inananlar Bana gelir.

24- Bilgelikten uzak kişiler, görülmez olan Ben'i gördüklerinde böyle olduğumu sanırlar, Benim en yüce ve hiç değişmeyen biçimimi bilmezler.

25- Kendimi Yogamāyā gücümle gizlediğim için herkese görünmem; cahil kişi Benim hiç doğmamış ve asla değişmeyen olduğumu kavrayamaz.

26- Ey Arcuna, ben geçmişteki, şimdiki ve gelecekteki tüm canlıları biliyorum ama hiçkimse Beni bilmiyor.

27- Ey Bhārata, dünyadaki tüm canlılar, tutku ve nefretten doğan hayal perdesinin yarattığı cehaletle doludur, ey düşmanları yenen kişi.

29) Vāsudeva, Kṛishṇa'nın bir adıdır. Vāsu "Vishṇu"dur, deva ise "tanrı" demektir. Vāsudeva "Tanrı Vishṇu"yu belirtir. Bu beyitte özellikle son yaşamını bitirip Tanrı'ya ulaşan kişinin tanrı olarak Vishnu'yu gördüğü ve herşeyin O'ndan ibaret olduğu vurgulanır.

28- Fakat zıtlıkların yol açtığı cehaletten kurtulmuş, günahları sona ermiş erdemli kişi, kararlılıkla Bana tapar.
29- Yaşlılık ve ölümden kurtulmaya çabalayarak Bana sığınanlar Brahma'yı, Adhyātma'yı ve Karma'yı idrak ederler.
30- Adhibhūta'da, Adhidaiva'da ve Adhiyacña'da[30] olduğumu kavrayanlar ve Beni akıllarından çıkarmayanlar, ölüm zamanında bile Beni bilirler.

VIII

Arcuna

1- Ey Purushottama, Brahma nedir? Adhyātma nedir? Karma nedir? Adhibhūta terimi nedir? Adhidaiva nedir?
2- Ey Madhusūdana, Adhiyacna'nın anlamı nedir, bu bedendeki kimdir? Özünü kontrol eden, ölüm zamanı seni nasıl idrak eder?

Şrī Bhagavān

3- Değişmez, en yüce element Brahma'dır. Her canlının özü Adhyātma'dır; tüm canlıları doğurtan yaratıcı güce de Karma denir.
4- Ey Vara, bütün ölümlü nesneler Adhibhūta'dır; Purusha (Brahma) Adhidaiva, içerden tanıklık eden bu bedendeki Ben de Adhiyacña'dır.
5- Ölüm zamanı bedenlerini bırakanlar sadece Ben'i düşündüklerinde Bana karışırlar, bundan hiç kuşku yok.

30) Adhibhūta: Fiziksel alan, Adhidaiva: Kutsal alan (Brahma), Adhiyacña: Her canlının kalbindeki tanrısal enerji.

6- Ey Kaunteya, bir kimse ölüm zamanı neyi düşünürse, o olmuş olarak, bedenini bırakıp, ona kavuşur.

7- Bu yüzden hep Beni düşün ve dövüş! Aklını ve mantığını Bende toplayarak hiç şüphe yok ki Bana kavuşacaksın.

8- Pārtha, aklını Yoga bağıyla bağlayıp devamlı Tanrı'yı düşünen ve başka hiçbir şey düşünmeyen kişi, en yüce kutsal Purusha'ya[31] erişir.

9- O kişi, herşeyi gören, kadim, herşeyi yöneten, inceden daha ince, bu evreni tutan, şekli bilinmeyen, karanlıktan uzak güneş gibi parlayanı düşünür.

10- Ve o kişi ölüm zamanı, Yoga gücüyle aklını yoğunlaştırıp, yaşam soluğunu kaşlarının arasında toplar, ayrılır ve parlayan En yüce Varlık'la birleşir.

11- Şimdi de kısaca, Vedaları bilen ermişlerin akshara[32] dedikleri durumu açıklayacağım. O ermişler ki tüm isteklerden arınıp, düzenli, sıkı çile yollarını ararlar.

12- Bütün algılamaları kontrol ederek, aklı yüreğin içine alarak, yaşam soluğunu kafada tutup Yoga'da yoğunlaşarak...

13- ... Oṃ hecesini ve Brahma'yı söyleyerek Ben'i düşünen kişi, bedenini bırakarak, en yüce konuma yükselir.

14- Pārtha, Ben, sürekli kendini tutup hergün ve her zaman Beni düşünen Yogi için kolay erişilebilirimdir.

15- Bana ulaşmakla bu asil ruhlu kişiler, bu fani yeniden

31) Saṃkhya-Yoga felsefesine göre Evrende iki büyük güç vardır. Biri madde (prakṛiti) diğeri ise ruh (purusha)dır. Bu ruh, Brahma'dır.

32) Akshara: Değişmez, ölümsüz.

doğum ülkesinden kurtulurlar, çünkü onlar mükemmelliğe erişmişlerdir.

16- Arcuna, Brahma'nın dünyasından da diğer dünyalardan da yine geri gelip doğarsın; ama eğer Bana kavuşmuşsan, Kuntī oğlu, o zaman bir daha asla doğmazsın.

17- Brahma'nın bir gününün bin Yuga, keza bir gecesinin de bin Yuga olduğunu bilenler, zaman kavramının özünü biliyor demektir.

18- Görülebilir herşey, Brahma gününün başlangıcında, Görünmeyen'den ortaya çıkar. Onun gecesi başladığında ise varlıklar yine Görünmeyen'e karışıp kaybolurlar.

19- Pārtha, tekrar tekrar doğmuş bu çok sayıdaki varlık, gece geldiğinde kaybolur, gündüz başladığında ise yeniden doğmaya başlar.

20- Ancak bu Görünmeyen'in ötesinde başka ve ölümsüz bir Görünmeyen vardır. Tüm canlılar yok olsa da O asla yok olmaz.

21- Bu görülmeyen aksharadır (ölümsüz), o en yüce hedef olarak kabul edilir; Ona ulaşıldığında artık dönüş yoktur. Bu benim en yüce mekânımdır.

22- Pārtha, tüm canlıların onda barındığı ve ondan etrafa yayıldığı bu En yüce Purusha'ya[33] yalnızca muazzam bir bağlılıkla ulaşılır.

23- Bharatarshabha, şimdi sana ölüm zamanı ölüp de geri gelmeyen ve geri gelen Yogileri açıklayacağım.

24- Ateş, parlaklık, gün, aydınlık onbeş günlük ay, gü-

33) Purusha sözcüğü tekrarlanarak biraz tumturaklı bir dil yaratılmış. Eserin bu kısmında her türlü öğretiden yararlanılmaya çalışıldığı gözden kaçmıyor. 23'den sonra da bu yine sürüyor.

neşin kuzey yönündeki altı ayı; işte bunlarda ölenler Brahma'yı bilerek Brahma'ya giderler.[34]

25- Duman, gece, karanlık onbeş günlük ay, güneşin güney yönündeki altı ayı; bu sırada ölen Yogiler parlak aya ulaşıp geri gelirler.

26- Çünkü bu aydınlık ve karanlık yollar, dünya için ölümsüz yollar olarak görülür. Birinci yolla giden gelmez, ikinciyle giden geri gelir.

27- Pārtha, bu iki yolu bilen Yogi'nin asla aklı karışmaz. Bu yüzden Arcuna, her zaman Yoga'ya bağlı kal.

28- Bunu kavrayan Yogi, Vedaların, kurbanların, sıkı çileciliğin, sadaka vermenin sağladığının çok üstüne çıkar; bu en yüksek ve asıl mertebedir.

IX

Şrī Bhagavān

1- Kinci olmadığın için sana en büyük gizi söyleyeceğim. Bu bilgiyi, Tanrı'nın gerçek doğasını bilerek, dünyalık bilgilere bağlı kötülükten kurtulacaksın.

2- Bu, krallık bilgisi ve krallık sırrıdır. Bu en kutsal şey-

34) Buradan itibaren Brihadaranyaka Upanishad (VI, 2; 15) ve Chandogya Upanishaddan (V, 10; 1) yanlış biçimde aktarılmıştır. Aslında şöyle yazar: "Bunu bilen ve ormanda inançla ibadet edenler aleve (cenaze ateşinin) geçerler; alevden güne, günden yükselen yarım aya, bundan güneşin kuzey yönündeki altı ayına, bundan tanrıların dünyasına, bundan güneşe, güneşten parlayan ateşe geçerler. Aklı olan kişi bu ışık ülkelerine gider ve onları Brahma dünyalarına yönlendirir. O Brahma dünyalarında uzun zaman kalırlar. Onlara dönüş yoktur. (Brh. Upa. VI, 2; 15).

dir. Anlaması kolay, erdem dolu, yapılması kolay ve ölümsüzdür.

3- Bu Dharma'ya inanmayan insanların hali acıklıdır; Bana kavuşamayarak, devamlı doğum-ölüm döngü yolunda dönerler.

4- Bütün bu genişletilmiş evren, benim görülmeyen bedenimle oluşturulmuştur; bütün varlıklar bende durur, ben ise onlarda durmam.

5- Ve aslında onlar bende bulunmazlar, benim muhteşem Yoga'mı gör! Onları ben ayakta tutarım fakat ben onlarda durmam; canlıların iyiliğini sağlayan benim ruhumdur.

6- Nasıl boşlukta gezen rüzgârlar sonunda büyük hava kütlesine karışırsa, tıpkı bunun gibi bütün canlılar da bende son bulurlar. Bunun üzerinde iyi düşün!

7- Kaunteya, dünyanın sonu geldiğinde bütün varlıklar benim doğama erişerek bir olurlar; kalpa başlangıcı geldiğinde ise ben onları tekrar ortaya çıkartırım.[35]

8- Onları kendi doğamda (prakṛiti) tuttuktan sonra tekrar tekrar yaratırım; bu çok sayıdaki varlığın hepsi de kendi karakterlerinin yönlendirmesiyle özgür kalırlar.

9- Ey Dhanancaya, bütün bu işler Beni bağlamaz; sanki bu işlerde yabancıymışım gibi tamamen bağımsız olarak otururum.

10- Kaunteya, bir denetleyici olarak Benim tarafımdan doğa, canlıcansız bütün varlıklarıyla yaratılır; bu nedenden dolayı dünya devamlı döndürülür durur.

35) Kalpa: Bir zaman ölçüsü, yani 8.640.000.000 yıl (Brahma'nın bir günü veya gecesi). Kalpa sonunda yaşam sıfırlanır.

11- Aptallar Benim insan biçimimdeki görünüşüme bakarak, Beni dikkate almazlar; en büyük varlık olan Benim, yaşayan varlıkların efendisi olduğumu bilmezler.
12- Umutları boş, davranışları boş ve düşünceleri boş olan bu insanlar, şeytansı bir karakterin aldatıcılığına bağlanır kalırlar.
13- Ancak, ey Pārtha, Benim tanrısal karakterimi bilen yüce ruhlu insanlar da vardır; onlar Benim, bütün varlıkların ölümsüz yaratıcısı olduğumu bilerek, Beni bölünmemiş bir düşünce içinde severler.
14- Onlar, her zaman Bana dua ederler, verdikleri söze bağlılıkla Bana varmaya çalışırlar; itaatle bana saygı göstermeye devam ederler.
15- Ve bilgi kurbanıyla başka tapınıcılar, yüzü evrenin her tarafına bakan Bana, birer birer birçok yoldan tapınma çabalarını sürdürürler.
16- Sunak benim, kurban benim; ben hem tanrılara sunulan kurban hediyesiyim hem de şifalı otum. Kutsal sözler benim, kurban yağı benim; ben hem ateşim hem de ateşe atılan sunağım.
17- Ben bu evrenin babası, anası, büyükbabası, destekleyicisiyim. Bilinen herşey Benim, Ben saflığım, Oṃ hecesiyim, Ṛig, Sāma ve Yacur Veda'yım.
18- Ben gidilecek Yol'um, koruyucuyum, Efendi'yim, gözleyenim, barınağım, sığınağım, Dost'um; Başlangıç ve Son'um, huzur yeriyim, canlıların deposuyum, ölümsüz Tohum'um.
19- Ben sıcaklık yaratırım, yağmuru tutar ve serbest bırakırım; ölümsüzlük de Ben'im ölüm de, varlık da Benim yokluk da Arcuna.

20- Üç Veda'yı bilen ve Soma içen insanlar vardır, onlar günahtan arınmışlardır; kurban yoluyla cennete gitmek isterler. Onlar, tanrıların başı İndra'nın kutlu cennetine giderek, gökler göğünde tanrısal zevklerle mutlu olurlar.
21- O geniş cennetin tadını aldıktan sonra, işlerinin ödülü bir sona erer ve ölüm dünyasına girerler. Böylece Üç Veda'nın belirlediği görevi izleyerek, tutkularının emirlerini izleyen gidip-gelme yolunu elde ederler.[36]
22- Başkasına bağlı olmadan beni düşünen insanlar ise bana taparlar; ben de onların, her zaman, ihtiyaçları olan kazanımlarını verir ve emniyet altında tutarım.
23- İçlerindeki inançla başka tanrılara tapanlar da, aslında kurala bağlı olmadan Bana tapmaktadırlar, ey Kuntī oğlu!
24- Çünkü Ben, bütün tapınmaların sahibi ve efendisiyim; fakat onlar 'Benim Şanlı Gerçekliğimi' bilmediklerinden, yeniden doğuş zincirine batarlar.
25- Tanrılara tapanlar tanrılara gider, atalara tapanlar atalara, aşağı ruhlara tapanlar aşağı ruhlara gider, Bana tapanlar ise Bana gelirler.
26- Bana inançla bir yaprak, bir çiçek, meyve hatta su sunan bir kimseden, dindarlıkla ve saf bir ruhla sunduğu için, hoşnut olurum.
27- Kaunteya, ne yaparsan, ne yersen, ne kurban edersen, ne verirsen ve neyin çileciliğini yaparsan benim için yap.
28- Böylece iyi ve kötü meyveler doğuran Karma bağlarından kurtulursun; derin yoga çabalarıyla ruhun özgür olur ve Bana ulaşırsın.

36) Eski inançlar nazik bir dille eleştiriliyor.

29- Ben bütün varlıklarda aynıyımdır, bana hiçbiri tiksindirici veya sevimli gelmez. Fakat Bana bağlılıkla tapınanlar Bana katılırlar ve Ben de onlardayımdır.

30- Ayrıca, eğer en büyük günahkâr bile Bana içtenlikle tapınsa, o iyi kişi olarak kabul edilir, zira kesin bir eğilim göstermiştir.

31- O kişi hemen erdemli bir ruha kavuşur, sonsuz huzuru bulur; Kaunteya, kabul edersin ki Bana tapınan kişi asla mahvolmaz.

32- Çünkü Pārtha, Bana sığınmaya gelenler, aşağı sınıftan da olsalar, kadın, Vaişya veya Şūdra da olsalar, hepsi de En yüce Yol'a erişeceklerdir.

33- Bana tapan ne kadar çok soylu Brāhman ve büyük ermiş krallar var böyle! Bu sonlu keder dünyasına gelmiş olan sen, Beni sev!

34- İstediğini ve bağlılığını Bana ver, Bana kurban sun, Bana tapın; ruhun böyle bağlı olarak Beni ara, Bendeki son barınak için...

X

Şrī Bhagavān

1- Benim yüce sözümü dinle ey Mahābāhu, sevgi dolu olduğundan ve senin iyiliğin için onları anlatıyorum.

2- Ne tanrılar ne de büyük ermişler benim başlangıcımın sırrını bilirler; çünkü ben hem tanrıların hem de büyük ermişlerin başlangıcı olan ilk nedenim.

3- Benim doğmamış ve başlangıçsız olduğumu ve bütün dünyaların Efendisi olduğumu bilen ölümlü, bütün günahlardan kurtulup özgür kalır.

4- Kavrama gücü, bilme yetisi, sessizlik, sabır, doğruluk, iç uyum, tutkuların yok olması, neşe, keder, varlık, yokluk, korku, korkusuzluk…
5- … şiddetsizlik, hep aynı kalma, kanaatkârlık, çilecilik, cömertlik, onur ve onursuzluk: Bunlar tüm varlıkların düştükleri durumlardır ve hepsi de benden kaynaklanır.
6- Çok eski zamanların yedi ermişi ve insan ırkının dört atası olan Manular da aynı şekilde, benim aklımın ürünüdürler; bu insanların dünyası da onlardan meydana geldi.
7- Bu güçlü Yoga'yı bilen, Benim gerçekliğimi bilir. O kişi, hiç değişmeyen Yoga ile bağlı olduğu yerde, bütün şüphelerden kurtulmuştur.
8- Ben herşeyin kaynağıyım, herşey Benden doğar-yükselir; bilge kişi böyle düşünerek Beni sever, Bana tapar.
9- Düşünceler Benden, yaşamlar Bendendir; onlar birbirlerini karşılıklı bilinçlendirirler; daima Beni konuşarak mutlu olur ve sevinirler.
10- Bana her zaman derin düşünceyle bağlı olup, sevgiyle tapanlara, Bana ulaşabilecekleri Yoga bilgeliğini bahşederim.
11- Bilgisizlikten doğan karanlığı bilgeliğin ışığıyla dağıtmak için, kalplerinde yer alır, üstlerine rahmetimi yağdırırım.

Arcuna

12- Sen, En yüce Brahman, En yüce Sığınak, Büyük Saflaştırıcı, Kutlu Varlık, Tanrıların İlki, Doğmamış ve Herşeyi Saran'sın.

13- Bunu tüm ermişler, kutlu elçi Nārada, Asita, Devala, hatta Vyāsa da söylemişlerdi; şimdi bizzat Sen açıklıyorsun.
14- Ey Keşava, söylediğin herşeye inanıyorum; ey tanrı, Senin gerçekliğini ne tanrılar ne de şeytanlar bilirler.[37]
15- Varlıkları Yaratan, canlıların Yöneticisi, Tanrıların Tanrısı, Evrenin Efendisi, En yüce Purusha, ancak Sen kendin, kendin sayesinde, kendini bilirsin.
16- Bu yüzden, bu dünyaları saran varlığının görünüşlerini, bana en ince ayrıntısına kadar açıkla.
17- Ey Yoga'nın Efendisi, sürekli derin düşünceyle Seni nasıl bileceğim? Kutlu efendim, bu durumda Senin hangi biçimlerini kavrayabilirim?
18- Ey Canārdana, bana bir kez daha Yoga gücünü ve ihtişamını anlat; çünkü senin ölümsüzlük içkisi aṃṛita gibi sözlerine doymuyorum.

Şrī Bhagavān

19- Hey, sana göksel benliğimin büyüklüğünü anlatacağım; ey Kuruların en iyisi, Benim en yüce madde olan büyüklüğümün sonu-sınırı yoktur.
20- Ey Guḍākeşa, Ben her canlının içinde barınan ruhum; Ben her canlının başı, ortası ve sonuyum.
21- Ādityalar içinde Vishṇu'yum, ışıklı cisimler içinde

37) na hi te bhagavanvyaktim vidurdevā na dānavāh.
"vyakti" sözcüğü bilinirlik, görünüş, ortaya çıkış gibi anlamlara geliyor. Ben "gerçeklik" biçiminde karşıladım. Ayrıca, burada tanrıların (devāh) yanında, şeytanlar için Dānavālar sözcüğü kullanılmış. Bu sözcük, (Asuralar, Daityalar gibi) diğer ifrit grupları ile eş anlamlı tutulmuş.

Güneş'im; Marutların arasında Marīçi, yıldızların arasında Şaşī'yim.[38]

22- Vedalardan Sāmaveda'yım, tanrılardan İndra; duyulardan akılım, canlıların bilinciyim.

23- Rudralar arasında Şankara'yım, Yaksha ve Rākshasalar içinde Vitteşa'yım; Vasular arasında Pāvaka, dağlar arasında Meru dağıyım.[39]

24- Evsel dinadamları arasında beni Bṛihaspati olarak başta say, ey Pārtha; ordu komutanları arasında Skanda'yım, su birikintilerinden Okyanus'um.[40]

25- Büyük ermişlerden Bhṛigu'yum, dualardan kutsal Oṃ hecesiyim; kurbanlardan Capa kurbanı, sabit nesnelerden Himālaya dağıyım.[41]

38) Ādityalar, Rigveda'da tanrıça Aditi'nin oğulları olarak gözükür. Öncelikle Mitra, Aryaman, Bhaga, Varuna, Daksha ve Aṃşa sayılır. Sonraki edebiyatta sayıları artar. Vishṇu'nun cüce formu, Kaşyapa ile Aditi'nin oğludur ve dolayısıyla bir Āditya'dır. Ravi = Güneş. Fırtına tanrıları Marutlar içinde de Kṛishṇa'nın Marut hali Marīçi'dir. Şaşī = Ay.

39) Rigveda'da Rudra "gürleyen, korkunç" anlamına gelen bir fırtına tanrısıdır. Rudra, sonraki mitolojide Şiva haline gelir. Sonraki mitolojide sayıca da çok Rudra vardır. Vitteşa, zenginlik tanrısı Kubera'nın bir adıdır ve en zararsız Rākshasa'dır. Sekiz üyeli bir başka parlak tanrı grubu içinde Pāvaka, Agni'dir. Meru da dünyanın merkezinde olan ve tepesinde İndra'nın cenneti olan dağdır.

40) Bṛihaspati, tanrılarla insanlar arasında bir arabulucu olan, kişileşmiş dindarlığı simgeleyen tanrıdır. Skanda, savaş tanrısıdır ve Şiva'nın oğludur (diğer adı Karttikeya'dır).

41) Farklı farklı ermişler olduğundan bir sonraki beyittekiyle ayrı olmak üzere Bhṛigu'dan sözedilmiş. Capa, mırıldanarak sunulan kurbandır.

26- Bütün ağaçlar arasında Aşvattha ağacıyım; tanrısal ermişlerden Nārada'yım; Gandharvalar içinde Çitraratha, Siddhalar içinde ermiş Kapila'yım.[42]

27- Atlardan beni, ölümsüz varlığı, Uççaihşravas olarak bil; fillerden İndra'nın fili Airavāta'yım, insanlar arasında ise kralım.[43]

28- Silahlardan Vacra'yım, ineklerden Kāmadhuk'um; ben üretici Kandarpa'yım, yılanlar arasında Vāsuki'yim.[44]

29- Yılanlar arasında Ananta'yım, deniz canlıları arasında Varuna'yım; atalardan Aryaman'ım, yöneticilerden de Yama'yım.[45]

30- Daityalar içinde Prahlāda'yım, ölçülebilir şeyler içinde Zaman'ım; yabanıl hayvanlar içinde Hayvanlar Kralı'yım, kuşlar içinde Garuḍa'yım.[46]

42) Aşvattha, altında atların dinlendiği (aşva+sthā) gölgesi bol bir ağaçtır. Nārada, tanrılarla insanlar arasında habercidir. Göksel müzisyen ve dansçılar olan Gandharvalar içinde en ünlüsü Çitraratha'dır. Siddhalar da, yarı tanrısal olup gökte yaşayan kutsal yara-tıklardır. Bunların en ünlüsü de Kapila'dır.

43) Uççaihşravas, tanrı İndra'nın beyaz renkli atıdır.

44) Vacra, İndra'nın şimşek biçimindeki silahıdır. Kāmadhuk, Hint mitolojisinin, istenilen herşeyi veren mucizevi ineğidir. Kāmadhenu veya Surabhi de denir. Ermiş Vasishtha'ya aittir. Kandarpa, aşk tanrısı Kāma'nın bir adıdır. Vāsuki, okyanusun çalkalanması efsanesinde, tanrılarla şeytanların çalkalama ipi olarak kullandıkları ünlü bir yılan kraldır.

45) Bir başka yılan kral Ananta (Şesha)dır. Sonsuzluk yılanı olup, tanrı Vishṇu'nun üzerinde yattığı yataktır. Okyanus tanrısı Varuna, işlevi ve karakteri biraz küçültülerek burada, bir deniz canlısı olarak gösterilmiş. Aryaman "dost" anlamına gelir ve Vedik dönemdeki Ādityalardan biridir. Ölüm tanrısı Yama, kendi ülkesinin yöneticisidir. Bir ara adalet tanrısı Dharma ile özdeştir.

46) Daitya Prahlāda, Vishṇu inananı olan bir Daitya'dır. Babası Hiranyakaşipu'nun, inancından caydırmak için yaptığı tüm zulümlere

31- Temizleyenlerden Rüzgâr'ım, silah taşıyanlardan Rāma'yım; balıklardan Makara'yım, nehirlerden Cahnavī'yim.[47]

32- Yaratılışların başlangıcı, sonu ve ortası benim Arcuna; bilgiler içinde En yüce Ruh bilgisiyim, çağırmalar arasında sözüm.

33- Sesler içinde A sesiyim, bir birleşik kelimenin dvandva'sıyım; ben hiç bitmeyen Zaman'ım, heryöne bakan Yaratıcı'yım.[48]

34- Herşeyi çalıp giden Ölüm'üm ve gelecekte var olacakların Kaynağı'yım; kadınlardan söz olan kutlu Vāç'ım, belleği güçlü ve çok sabırlı olanım.

35- Aynı şekilde Ben, şarkılar içinde Bṛihat şarkısıyım, şiir ölçüleri içinde Gāyatrī'yim; aylar içinde yılın ilk ayıyım, mevsimler içinde, çiçeklerin bol olduğu mevsimim.[49]

36- Kumar aldatıcılığı Benim, parlaklıkların içindeki ışık Benim; Ben zaferim, Ben müthiş çabalarım; canlıların yaşam özüyüm.

inancıyla katlanır. Hayvanlar kralından kastedilen "aslan"dır. Garuḍa ise, Vishṇu'nun binek hayvanı olan, yarı insan yarı kuş, efsanevi bir yaratıktır.

47) Büyük savaşçı Rāma, Rāmāyana Destanı'nın kahramanıdır ve o da Vishṇu'nun bir bedenlenmesidir. Makara, tanrı Varuna'nın binek hayvanı olup, timsah, yunus balığı karışımı hayali bir deniz canlısıdır. Cahnavī ise, Ganj nehrinin bir adıdır.

48) Dvandva, zıtlıkların çiftini gösteren bir bileşik sözcük biçimidir. Yaratıcı için Dhātri sözcüğü kullanılmış.

49) Brihatsāma "Büyük Şarkı" anlamına geliyor. Gāyatrī ise, ilahilerin okunduğu bir ölçü biçimidir.

37- Vṛishṇi soyu içinde Vāsudeva'yım; Pāṇḍular içinde Dhanancaya'yım; Ermişler içinde Vyāsa, şairler içinde ise Kavi Uşanā'yım.[50]

38- Boyun eğdirtenlerin asasıyım; yenmeyi isteyenlerin bilgelik politikasıyım; esrarlı şeylerin sessizliğiyim; bilgili olanların bilgisiyim.

39- Ve dahi Arcuna, bütün varlıkların tohumu Benim; canlı-cansız hiçbir varlık Bensiz var olamaz.

40- Benim kutsal büyüklüğümün sınırı yoktur; bu Benim tarafımdan söylenenler, büyüklüğümün sadece kısa bir açıklamasıdır.

41- Güçlü ve iyi olan, güzel ve muhteşem ne varsa hepsi de, bil ki, Benim ihtişamımın yansımasıdır.

42- Ne var ki bu çeşitliliği bilmenin Sana yararı nedir? Bütün bu evreni Benim koruyup gözettiğimi bilmek yeterlidir.

XI

Arcuna

1- Bana lütfedip anlattığın öz ile ilgili gizli bilgileri dinledim; şimdi bilgisizliğim ortadan kalktı.

2- Gözleri lotus yaprakları gibi olan Sen'den, ayrıntılarıyla, canlıların nasıl ortaya çıkıp kaybolduklarını ve Senin tükenmez büyüklüğünü işittim.

50) Kṛishṇa'nın geldiği soy Vṛishṇi soyudur. Dhanancaya Arcuna'dır ve o da Kuru soyunun Pāṇḍu kanadındandır. Mahābhārata'nın yazarı olan Vyāsa'yı da eksik bırakmamak için adını anmış. Kavi Uşanā da eski bir şair ermiş adıdır.

3- Ey Yüce Efendim, kendini bu biçimde açıkladın. Ancak, ey insanların en iyisi, ben senin Tanrı biçimini görmek isterim.
4- Efendim, ey Yoga'nın Efendisi, eğer benim tarafımdan görülmesi uygunsa lütfen bana ölümsüz biçiminizi gösterin.

Şrī Bhagavān

5- Pārtha, benim sayısız renk ve biçimlerdeki türlü türlü tanrısal görünüşlerimin yüzlercesine, binlercesine bak!
6- Ey Bhārata, şu Ādityalara, Vasulara, Rudralara, Aşvinlere ve Marutlara bak. Daha önce hiç görmediğin şu sayısız mucizeyi gör!
7- Ey Gudākeşa, bugün burada, hareket eden etmeyen tüm evrene bak; canın neye isterse ona bak, hepsi de Ben'de toplanmıştır.
8- Ancak bu ölümlü gözlerinle Beni asla göremezsin. Sana doğaüstü bir görüş kazandıracağım. Benim tanrısal Yoga'ma bak.

Sañcaya

9- Ey kral! Yoga'nın Büyük Efendisi Hari, böyle konuştuktan sonra, Pārtha'ya, en yüce Tanrısal Biçimini gösterdi.
10- Birçok yüz ve göz, birçok mucizevī görünüş, ışık saçan mücevherler, çok sayıda kalkmış parlayan savaş silahları,
11- Göksel elbiseler ve çelenkler, göksel parfümlerle yıkanmış bedenler, her türlü olağanüstü şeylerle kaplı olarak, sonsuz tanrısallığıyla bütün yönlere bakıyordu.

12- Bu En yüce Ruh'un parlaklığı, ancak o anda gökte doğacak binlerce güneşin parlaklığıyla kıyaslanabilirdi.

13- Pāṇḍava, nihayet, tanrılar tanrısının bedeninde duran büyük birliği ve evrendeki bütün çeşitliliği bu parlaklığın içinde gördü.

14- Hayretle dolan ve tüyleri diken diken olan Dhanancaya, ellerini birbirine kavuşturup diz çökerek Tanrı'ya seslendi:

Arcuna

15- Tanrım, Senin bedeninde bütün tanrıları ve sınırsız sayıdaki yaratıkları, lotusun içindeki Yüce Brahma'yı,[51] tüm ermişleri ve parıldayan yılanları görüyorum.

16- Ey Evrenin Efendisi, ben senin sayısız kolunu, karnını, ağzını ve gözünü görüyorum. Sonsuzca her yöndesin ve Senin ne başını, ne ortanı ne de sonunu görebiliyorum, ey Evrensel Biçim.

17- Başında tacın, elinde topuzun ve diskin; parlaklığın heryeri aydınlatıyor; heryerde güneş ve ateş parlaklığı var ve ben, bakılması olanaksız olan Sana bakıyorum.

18- Düşünceme göre Sen ölümsüzsün, bilinen herşeyin En Yücesi'sin, evrendeki son sığınak, ölümsüz Dharma'nın[52] koruyucususun; Sen Temel Prensip'sin.

19- Başlangıçsız, ortasız ve sonsuz olan Seni görüyorum. Tükenmez gücünü, sayısız kollarını, güneş ve ay olan

51) Vishṇuculara göre, Yaratıcı Tanrı Brahma, Vishṇu'nun göbeğinden doğmuştur ve bir lotusun üstünde oturuyor olarak gösterilir. Vishṇu taraftarları böylece Vishṇu'yu en yüksek mertebeye yükseltmiş olurlar.

52) Dharma: Tüm evreni ayakta tutan ahlak ve doğruluk kanunu. Adalet, hak, hukuk, erdemlilik, töre, din.

gözlerini, kendi kendine oluşmuş ve bu dünyayı ısıtan parlak ağzını görüyorum.

20- Yer, gök, aradaki boşluk ve tüm yönler sadece Seninle doludur; Senin mucizevī korkunç biçimini gören üç dünya da Senin önünde titrer.

21- Tanrılardan oluşan gruplar Sana gelir, korku içinde ellerini kavuşturarak Sana dua ederler. Maharishiler ve Siddhalar Sana gelir, şarkılarla övgü dolu dualar okurlar.

22- Rudralar, Adityalar, Vasular, Sādhyalar, Vişvalar, Aşvinler, Marutlar, Atalar, Gandharva grupları, Yakshalar, Asuralar ve Siddhalar hayretle Sana bakmaktadırlar.[53]

23- Ey Mahābāhu, senin birçok ağız, göz, kol, bacak, ayak, karın, sayısız dişten oluşan bu geniş ve korkunç biçimini gören dünyalar titrerler; ben de titrerim.

24- Ey Vishṇu! Senin göğe varan görüntünü, birçok renklerle yanan bedenini, geniş açılmış ağzını, ateş gibi yanan gözlerini görüyorum ve kalbim korkuyla titriyor; takatim ve huzurum kalmadı.

25- Zamanın yokedici ateşine benzeyen ağızlarındaki korkunç dişleri görünce yönümü yitiriyor, huzur bulamıyorum; ey tanrılar Tanrısı, Evreni Saran, bana merhamet et!

26- Dhṛitarāshtra'nın bütün oğulları, diğer krallarla birlikte Bhīshma, Droṇa, Sūtaputra (Karṇa) ve bizim tarafın baş savaşçıları...

27- ... süratle Senin dişli korkunç ağzından içeri giriyorlar. Bazıları dişlerinin arasında eziliyor ve kafaları parçalanıyor.

53) Mitolojideki temel ikinci sınıf yaratık grupları sayılmaktadır.

28- Hızla akan sel suları nasıl akıp okyanusa karışırsa, bu bizim dünyalık kahramanlar da Senin yanan ağızlarına öyle akıp giderler.

29- Kanatlı böcekler nasıl süratle uçup yanan bir ateşin içine dalıp ölürlerse, bu insanlar da yok olmak için Senin ateşine süratle koşmaktalar.

30- Sen alevli ağızlarınla her taraftaki insanları yalayıp yutarsın. Vishṇu, korkunç parlaklığın, içini ışıkla doldurarak, tüm evreni yakıyor.

31- Böylesine korkunç biçimle bana kim olduğunu söyle. Tanrılar mükemmeli, sana tapıyorum, acı bana. Temel Ruh, seni bilmek istiyorum, çünkü yaptıklarını anlamıyorum.

Şrī Bhagavān

32- Ben bütün dünyaları yok eden alevli Zaman'ım (Kāla). Amacım buradaki insanları öldürmektir. Sen olmasan da buradaki savaşçıların hepsi ölecekler.

33- Bu yüzden doğrul ve onurunu kurtar. Düşmanlarını yen ve krallık zevkine eriş. Onları Ben zaten öldürdüm, sen sadece aracı ol, ey Savyasāçin.[54]

34- Droṇa, Bhīshma, Cayadratha, Karṇa ve diğer cesur savaşçılar Benim tarafımdan zaten öldürüldüler. Korkma, öldür onları; savaşta düşmanlarını yeneceksin.

Sañcaya

35- Keşava'nın bu sözlerini işiten Arcuna, titreyen ellerini kavuşturarak, itaatle onun önünde eğildi ve korku dolu haliyle Kṛishṇa'ya konuştu.

54) Arcuna'nın "sol eliyle yay geren" anlamına gelen adı.

Arcuna

36- Ey Hrişīkeşa, tüm evren Senin adının ve şanının şarkısını söyleyerek mest oluyor; tüm Rākshasalar korkuyla kaçışıyor, Siddhalar ise Senin önünde eğiliyorlar.

37- Ey Soylu Ruh, sana nasıl tapınmasınlar ki, Sen yaratıcı Brahman'dan bile üstün olduktan sonra? Sonsuz Efendi, tanrılar Tanrısı, evrenin sığınağı. Sen Var olan, Var olmayan ve ikisinin ötesindekisin.[55]

38- Sen tanrıların ilki, temel Varlık,[56] bu evrenin son sığınağısın. Sen bilen ve bilinensin, en yüce Kat'sın. Sonsuz biçiminle tüm evreni kaplarsın.

39- Sen tanrı Vāyu, Yama, Agni, Varuna, Şaşānka ve Pracāpati'sin;[57] keza herkesin atalarısın. Sana bin kez selâm ederim, Sana bin kez saygı sunarım.

40- Benim önümde ve arkamda olan Sana sevgiler, her yönde olan Sana taparım, ey herşeyin tanrısı. Ölçülemez derecede güçlü tanrı, sonsuz yaratıcı, Sen herşeyin içindesin, Sen herşeysin.

41- Eğer haddimi bilmeyerek küstahça veya dostça sana "hey Kṛishṇa! Yadu oğlu!" veya "Dostum!" dediysem, bu benim Senin yüceliğini bilmememdendir.

55) sadasattatparam yat ifadesi, Rigveda X, 129'daki nāsadāsīt na sadāsīt tadānīm ifadesine benzer şekilde verilmiştir.

56) Bazıları Purusha'yı "en eski insan" diye çevirmiş. Ben "temel varlık" biçimini daha uygun buldum.

57) Vāyu: Rüzgâr Tanrısı, Yama: Ölüm Tanrısı, Agni: Ateş Tanrısı, Varuna: Okyanus Tanrısı, Şaşānka: Ay Tanrısı, Pracāpati: Yaratıcı Tanrı, Brahma'nın ilk biçimi.

42- Eğlenirken, oyun oynarken veya dinlenirken, otururken ya da yemekte, yalnızken veya başkalarının yanında sana bir saygısızlık yaptıysam, alaycı davrandıysam, lütfen beni affet, ey Açyuta, ey ölçülemez olan!

43- Sen, canlı cansız tüm dünyanın Baba'sı, tapınılmaya değer gurular Guru'susun. Üç dünyada da senin benzerin yoktur, ey ölçülemez olan, kim senden daha büyük olabilir?

44- Bu yüzden senin önünde eğiliyor ve ayaklarına kapanıyorum; duaya lâyık olan Sana dua ediyorum. Ey Tanrım, bir babanın oğluna, bir dostun dostuna, bir âşığın âşığına olduğu gibi bana merhametli ol!

45- Kimsenin görmediğini gördüm, mutluyum fakat korku içindeyim. Tanrım, öteki biçimine dön. Ey tanrılar Tanrısı, Evreni Kaplayan, bana merhamet et!

46- Seni tekrar tacın, topuzun ve diskinle görmek için can atıyorum; bana tekrar dört kollu biçimini göster, ey Evrensel Biçimin bin kollu tanrısı.

Şrī Bhagavān

47- Senden hoşnut olarak sana, kendi Yoga gücümle, parlak, sonsuz, ilksel ve en yüce biçimimi gösterdim Arcuna. Benim bu biçimimi daha önce hiç gören olmadı.

48- Ne Vedalar, ne ayinler yoluyla, ne çilecilik, ne sadaka, ne kurban töreni, ne de meditasyonla benim bu biçimim görülebilir. Onu senden başka bu dünyada kimse göremez, ey Kuru yiğitlerinin en güçlüsü!

49- Benim korkunç biçimimden dolayı şaşırma, korkma.

Korkudan uzak ol ve kalbin huzur içinde Bana tekrar dostça bak.

Sañcaya

50- Böyle söyleyen Vāsudeva, Arcuna'ya yeniden eski biçimini gösterdi. Şefkatli halini alan Soylu Ruh, korkmuş durumdaki Arcuna'yı teselli etti.

Arcuna

51- Ey Canārdana, Seni tekrar insan biçiminde görmekle korkudan kurtuldum ve eski halime geri döndüm.

Şrī Bhagavān

52- Senin gördüğünü, Benim biçimimi görmek çok zordur. Doğrusu senin gördüğünü görmeye tanrılar bile can atıyor.
53- Ne Vedalarla, ne çileci yaşamıyla, ne sadaka vererek, ne de kurban sunakları sunarak senin gördüğünü görmek mümkündür.
54- Ancak, ey Arcuna, sürekli olarak Bana bağlılıkla Beni böyle bilmek mümkündür; beni doğrulukla bilerek Bana kavuşmak mümkündür, ey Paramtapa.
55- Tüm yaptıklarını Benim için yapan, sonunu Bende gören, Bana bağlı, başka bağlardan kurtulmuş, hiçbir şeye kini olmayan kişi Bana kavuşabilir, ey Pāṇḍava.

XII

Arcuna

1- Devamlı Sana bağlı olarak senin yolunda yürüyenler

mi, yoksa Senin görünmeyen sonsuzluğuna inananlar mı daha iyi Yoga halindedirler?

Şrī Bhagavān

2- Ateşli bir biçimde bana inanan ve her zaman derin düşünceyle bana bağlanıp, düşüncesini bende yoğunlaştıranı en iyi Yogi sayarım.

3- Ancak Değişmez, Kavranmaz, Görülmez, Herşeyi Saran, Anlaşılmaz, Temel Değişmez İlke, Kımıldamaz ve Hep Aynı Kalan'a tapanlar...

4- ... duyularını kontrol edenler, herkese karşı aynı davrananlar, tüm canlıların iyiliğini isteyenler de Bana kavuşurlar.

5- Şüphesiz düşüncelerini Görünmeyen'e bağlayanların yolu zordur, çünkü O, bu fiziksel bedenlerle çok zor görülür.

6- Ancak, yaptıkları her işi Bana adayan, Bende yoğunlaşıp Bana tapan, Beni düşünen, hep Bana bağlı kalan...

7- Akılları hep Bende olan kişileri, bu dünyalık yaşamın doğum-ölüm okyanusundan hemen kurtarırım, ey Pārtha.

8- Bu yüzden aklını Bende tut, bırak bilincin Bende kalsın. Bundan sonra Bende yaşayacaksın, bundan hiç kuşku yok.

9- Fakat eğer aklını Bende tutamıyorsan, o zaman bunu sağlamak için Yoga pratiği yolunu kullan, ey Dhanancaya.

10- Eğer bu pratikleri yapamıyorsan bütün işlerini Bana ada. Bütün işlerini Bana adadığında mükemmelliğe ulaşacaksın.

11- Eğer bunu da yapamıyorsan, o zaman aklını kontrol edip, eylemlerinin meyvesini istemeyerek Bana sığın.

12- Bilgi pratikten, meditasyon bilgiden, işlerin meyvelerinden vazgeçme meditasyondan daha iyidir; böylesi bir teslimiyeti huzur izler.

13- Kimseye kin beslemeyen, herkese dost, bencillik ve kibirden uzak, zevkte ve acıda hep aynı kalabilen, affedici kişi...

14- ... bu her zaman huzurlu Yogi, kontrollü, kararlı aklı ve mantığı hep bende olarak Benim müridimdir, Benim sevgilimdir.

15- Kimse o kişiden kaçmaz, o da kimseden kaçmaz ve o, neşe, öfke, korku ve heyecandan kurtulmuştur; bu haliyle Benim sevgilimdir.

16- Hiçbir şey beklemez, saftır ve iyi çalışır, bağımsızdır, kendi halindedir; o tüm amaçlı başlangıçlardan vazgeçmiştir, o Benim müridimdir, o Benim sevgilimdir.

17- O kişi ne sevinir ne de nefret eder; ne kederlenir ne de tutkuya kapılır. O iyi ve kötünün ötesindedir; böyle bir mürid Benim için pek sevgilidir.

18- O kişi dosta düşmana aynıdır; onun için onur ve onursuzluk, soğuk ve sıcak, mutluluk ve mutsuzluk birdir; o bağlılıktan uzaktır.

19- O kişi kusurda ve övgüde dengededir; az konuşur, kaderine razıdır. Ev bağlılığı yoktur, aklı sağlamdır; böyle mürid Benim için pek sevgilidir.

20- Ancak, En yüce amaç olarak gözettiğim, Benim abıhayat gibi öğretilerimi izleyen inanç sahipleri, Benim için kat kat sevgilidirler.

XIII

Şrī Bhagavān

1- Ey Kaunteya, bu bedene "alan" denir; bunu bilene ise, "alanı bilen" derler.

2- Ey Bharata, şunu bil ki Ben tüm alanları bilenimdir. Alan bilgisini ve Alanı Bileni, Gerçek Bilgi olarak kabul ederim.

3- Sana alanı, alanın doğasını, değişimlerini, her birinin nereden geldiğini, alanı bileni ve onun güçlerini kısaca anlatacağım, dinle!

4- Bu, ermişler tarafından çeşitli yollarla ve çeşitli ilahilerle dile getirilmiştir. Brahmasūtraların mantıklı ve ikna edici sözlerinde de vardır.

5- Beş gizli element, benlik, akıl, İlksel Madde, on organ, düşünce gücü, beş duyunun beş duyu organı...[58]

6- ... arzu, nefret, zevk, acı, beden, bilinç, sebat; buna, kısaca, birleşik alan ve onun değişimleri denir.

7- Gururun yok olması, ikiyüzlülükten kurtulma, şiddetsizlik, affedicilik, dürüstlük, hocaya hizmet, saflık, metanet, kendini kontrol...

8- ... duyu zevklerine bağlılıktan kurtulma, bencilliğin kaybolması; doğum, ölüm, yaşlılık, hastalık ve ıstırabın yarattığı keder durumlarının farkına varma ...

9- ... bağlılığın kaybolması, oğul, kadın, ev gibi bağlılıklardan kurtulma, aklın güzel-kötü tüm durumlarda hep aynı dengede kalması...

10- ... Bana, asla değişmeyen bir disiplinle bağlanma, ıssız yerlere çekilme, sıradan insanlardan kaçınma...

58) Beş element: Eter, hava, ateş, su, toprak.
Beş duyu: Ses, dokunma, renk, tat, koku.

11- Kendini bilmede ısrarcılık, Gerçeğin Bilgisini görme; bütün bunlara bilgi, bunların dışındakilere ise cehalet denir.

12- Sana bilinmesi gerekeni anlatacağım; bunu bilen kişi kurtuluşa erişir. O, başlangıçsız olan En yüce Brahma'dır; Onun ne Sat ne de Asat olduğu söylenir.[59]

13- Onun elleri ve ayakları heryerdedir; gözleri, başları ve yüzleri heryerdedir, kulakları heryerdedir, O herşeyi sarar.[60]

14- Tüm duyulardan uzak olduğu halde tüm duyuları sezer; bağsız olduğu halde herşeyi geçindirir; niteliksiz olduğu halde tüm nitelikleri bilir.

15- O tüm canlıların dışındadır ve içindedir, O hareket eder ve etmez; görülmeyendir, algılanamaz; hem uzaktadır hem de yakında.[61]

16- Bölünmeyen olduğu halde kendisini tüm canlılara bölmüştür. O, canlıları geçindiren, yok eden ve tekrar yaratan olarak bilinmelidir.

17- O, karanlığın ötesindeki, ışıkların ışığıdır, öyle derler; bilgi, bilginin amacı ve bilgiyle bilinendir; O, her canlının kalbindedir.

18- Sana kısaca alanı, bilgiyi ve amacını anlattım. Bunu bilerek Bana inananlar Bende kaybolurlar.

59) Sat "varlık", Asat "yokluk" anlamlarına gelir. Burada, yine, Rigveda X, 129'daki ilahiye gönderme yapılıyor.

60) Burada da, Rigveda X, 90'daki Purushasukta ilahisindekine benzer bir dil kullanılmış. Ayrıca Şvetaşvatara Upanishad III, 16 ile aynıdır.

61) İşā Upa. 5 ile aynıdır.

19- Her ikisi de başlangıçsız olan Prakṛiti ve Purusha'yı bil! Keza Prakṛiti'den doğan bütün biçimleri ve nitelikleri de bil!
20- Prakṛiti'nin, eylemin, eylem aracının ve eylemcinin arkasındaki güç olduğu söylenir. Purusha'nın ise, zevk ve acı hislerinin ardındaki neden olduğu söylenir.
21- Purusha Prakriti'de bulunduğunda, Prakṛiti'den doğan niteliklerin tadını alır. Bu niteliklere bağlılık, kişinin iyi veya kötü doğumlarının nedeni olur.
22- Bu bedende barınan ruh, gerçekten de üstündür. Onun, tanık, rehber, destekleyen, hisseden, En yüce Ruh, En yüce Efendi, En yüce Purusha olduğu söylenir.
23- Bu Purusha ve Prakṛiti birliğini ve bundan çıkan nitelikleri bilen kişi, ne tür eylemde bulunursa bulunsun, bir daha asla doğmaz.
24- Yoğun düşünce ile bazıları, kendilerindeki Ātman'ı görürler; bazıları Saṃkhya Yoga ile, bazıları ise Karmayoga ile görürler.
25- Ancak bunlardan haberi olmayıp, sadece işittiklerine göre tapınanlar da vardır. İşittiklerine inanç gösterdiklerinden, bunlar da ölümün ötesine geçerler.
26- Şunu aklından hiç çıkarma ey Bharatarshabha, hareket etsin-etmesin, doğmuş olan herşey Alan ve Alanı Bilen'in birliğinden gelir.
27- Benzer şekilde, Yüce Efendi'nin bütün canlılarda, tek ölümsüz varlık olarak durduğunu gören kişi, gerçek bir bilgedir.
28- Kişi, tüm canlılarda aynı Tanrı'nın barındığını görerek, kendi kendisini yok edemez ve böylece mükemmellik durumuna erişir.

29- Kişi, eylemlerin tüm durumlarında, yapanın Prakṛiti olduğunu, Ātman'ın ise eylemsiz olduğunu görürse, o kişi gerçeği görmüş demektir.
30- Kişi, çeşit çeşit varlıkların bir kaynakta barındığını ve oradan yaşama fışkırdığını gözlediğinde, Brahma'ya kavuşmuş demektir.
31- Ey Kaunteya, başlangıçsız, niteliksiz ve yok olmayan En yüce Ruh, vücutta barındığı halde, ne eylemde bulunur ne de lekelenir.
32- Nasıl heryeri saran gökyüzünü hiçbir şey lekeleyemezse, tıpkı bunun gibi, beden içinde duran özü de kimse lekeleyemez.
33- Tıpkı tek bir güneşin bütün dünyayı aydınlatması gibi, Alan'ın Sahibi de bütün alanı aydınlatır, ey Bhārata.
34- Bilgelik gözüyle Alan'ı ve Alanı Bilen'in farkını kavrayanlar, varlıkların maddesel doğasından kurtulanlar, En yüce noktaya ulaşırlar.

XIV

Şrī Bhagavān

1- Sana, bütün bilgilerin en iyisi olan En yüce Bilgi'yi tekrar açıklayacağım. Bunu bilen bilgeler, bu dünyanın üstündeki enyüksek duruma erişirler.
2- Bu bilginin korumasında olanlar Benimle birdir; yaratılış zamanı yeniden doğmazlar, son yokoluşta da artık ölmezler.
3- Ey Bhārata, Büyük Brahma Benim rahmimdir; buna tohum koyarım. Bütün canlılar buradan doğarlar.
4- Kaunteya, tüm rahimlerden doğan canlıların rahmi,

büyük Brahma'dır ve Ben de oraya tohum koyan Baba'yımdır.

5- Ey Mahābāhu, Prakriti'den doğan Sattva, Racas ve Tamas, bedende yaşayan ölümsüz varlığa bağlıdırlar.[62]

6- Bunlardan Sattva saftır, ışık ve sağlık verir, ey Günahsız Kişi; zevkleri ve bilgi kalabalığını engeller.

7- Racas'ı tutku niteliğiyle bil Kaunteya, istek ve bağlılık ondan doğar; tüm eylemleri bedene bağlayan odur.

8- Ancak Tamas'ın cehaletten doğduğunu bil. O tüm canlıları aldatır, onları ihmale sevkedip uyuşukluk ve tembellikle bağlar, ey Bhārata.

9- Sattva kişiyi mutluluğa, Racas eyleme bağlar Bhārata. Gölgeleyici bilgiyle dolu Tamas ise kişiyi hataya sürükler.

10- Bazen Sattva, Racas ve Tamas üzerinde üstünlük kurabilir, bazen Racas, Tamas ve Sattva, bazen de Tamas, Sattva ve Racas üzerinde üstünlük kurabilir Bhārata.

11- Bedenin tüm kapılarından bilginin ışığı parladığında, Sattva üstün durumda demektir.

12- Racas yükseldiğinde açgözlülük, eylem isteği, bencilce iş üstlenme, hoşnutsuzluk ve sürekli istek ortaya çıkar, ey Bharatarshabha!

13- Ey Kurunandana, Tamas geliştiğinde ise karanlık, tembellik, dikkatsizlik ve uyuşukluk ortaya çıkar.

14- Eğer Sattva üstünken bir kimse ölürse o, en üstün ilkeleri bilen insanların kavuştuğu kusursuz dünyalara gider.

62) Sattvam "iyilik", Racas "tutku", Tamas "karanlık"tır ve üç Guṇa'yı (niteliği) belirtirler. Prakṛiti "doğa"dır.

15- Eğer Racas üstünken ölürse, iş kalabalığı içinde yeniden doğar; eğer Tamas üstünken ölürse, aptalların rahminden doğar.

16- Sattva'nın saf meyvesi erdemli işlerdir; Racas'ın meyvesi acı, Tamas'ın meyvesi ise cehalettir.

17- Sattva'dan bilgelik doğar, Racas'dan açgözlülük, Tamas'dan ise yanılgı, uyuşukluk ve de cehalet doğar.

18- Sattvacılar en yüksek göklere gider, Racasçılar orta yerlerde kalır, Tamasçılar ise, niteliksizlikleri yüzünden, aşağı bölgelere giderler.

19- Bu gunalardan başka birşey olmadığını gören kişi, bunların ötesindedir. Beni bilir ve Benim varlığıma kavuşur.

20- Bedeni oluşturan bu üç gunayı aşan kişi, doğum, ölüm, yaşlılık ve kederden kurtulur ve ölümsüzlüğe kavuşur.

Arcuna

21- Bu üç gunanın ötesine geçen kişideki belirtiler nelerdir? Onun davranışı nasıldır? Ve o nasıl üç gunanın üstünde yükselir?

Şrī Bhagavān

22- Ey Pāṇḍava, o kişi parlaklıktan, yaşam akışından ve karanlıktan nefret etmez; olmadıkları zaman onları aramaz da.[63]

23- Bir yabancı gibi oturup, guṇalar tarafından hareket ettirilemeyen ve sadece guṇaların oynayacağını düşünen kişi, sarsılmaz olarak kalır.

63) Parlaklık (prakāşam) Sattva'nın, yaşam akışı (pravṛittim) Racas'ın (sözcük çabalama, ilerleme şeklinde de çevrilebilirdi) ve karanlık (moham) Tamas'ın özellikleridir.

24- Ona keder ve neşe aynıdır, kendinden emindir; ona toprak, taş, altın hep aynıdır; sevilen sevilmeyen aynıdır; o metindir; ona sövgü ve övgü aynıdır.

25- O kişi için onur ve onursuzluk birdir, dost ve düşman aynıdır. O kişi tüm eylem girişimlerini bırakır; işte böyle kişi bu üç guṇayı aşar.

26- O kişi üç guṇayı aşarak, bağlılık Yogasıyla hiç durmadan Bana tapınır ve Brahma'ya kavuşacak niteliğe ulaşır.

27- Çünkü Ben Brahma'nın kaldığı son yerim, Ben ölümsüzüm, bitip tükenmeyenim, ölümsüz Dharma'yım, bitmeyen mutluluğum.

XV

Şrī Bhagavān

1- Ölümsüz Aşvattha ağacının köklerinin yukarıda, dallarının ise aşağıda olduğunu söylerler. Yaprakları ilahilerdir, bunları bilen kişi Vedaları bilir.

2- Guṇalardan fışkıran dalları aşağı ve yukarı yayılır, sürgünleri duyu nesneleridir. Eyleme bağlı kökleri ise, insanların dünyasına kadar uzanır.

3- Ama kimse onun gerçek biçimini algılayamaz, ne başını, ne sonunu ne de temelini. Bu kökleri güçlü Aşvattha ağacını, bağımsızlığın keskin baltasıyla keserek,

4- Kişi dönülmez noktaya gelmeli ve şu sözleri söylemelidir: 'Ben, bu eski oluşumdan türeyen şu Temel Prensibe giderim.'

5- Kibir ve aldanmadan uzak olarak, bağlılık lekesinden kurtulur; ruh düşüncesiyle tutkuları biter. Zevk-acı gibi ikilemlerden kurtulur ve ölümsüz noktaya ulaşır.

6- Orada güneş parlamaz, ne ay ne de ateş ışık verebilir; orası Benim evimdir, oraya varanlar artık geri dönmezler.
7- Benim Temel Varlığım'dan bir parça, bu dünyaya ruh olarak gelir ve doğada yatan aklı ve beş duyuyu kendine çeker.
8- Tanrı bir bedene girerken ve onu terk ederken, rüzgârın kokuları yerlerinden oynatması gibi, bu duyuları alır ve bırakır.
9- Kulaklara, gözlere, temas organlarına, tat ve koku alma uzuvlarına yerleşerek, duyu nesnelerinden zevk alır.
10- Yanılgı içinde olanlar, onun bedende kaldığını veya ondan ayrıldığını göremezler; ilgili temaslarla deneyimde bulunurlar. Bilgelik gözü olanlar ise görürler.
11- Çabalayan Yogiler, kendi içlerindeki O'nu görürler; ancak, ruhları gelişmemiş olanlar, çabalasalar da, O'nu göremezler.
12- Tüm dünyayı aydınlatan güneşin ışıkları, ayın ve ateşin ışığı, bil ki, Ben'den gelir.
13- Bu şekilde dünyaya girerek, tüm canlıları gücümle geçindiririm. Ay gibi tatlı Soma olarak, bütün bitkileri beslerim.
14- Hazmettirici ateş olup, tüm canlıların bedeninde yaşarım, üst ve alt nefesin birliğinde dört çeşit besini yakarım.[64]

64) prānāpāna samāyuktah cümlesindeki prāna "yaşam soluğunu", apāna ise "alt nefes" veya "anüsten çakın hava"yı belirtir. Dört çeşit besin ise (annam çaturvidham) yeme, yalama, emme ve içme biçiminde alınan besinler olsa gerektir. Prāna ve apāna ile ilgili bilgiler Upanishadlar'da bulunur (örnek: Katha Upa. II, 3-5).

15- Ben herkesin kalbindeyimdir; hafıza, bilgi ve tartışma Ben'den gelir. Bütün Vedaların bildirdiği sadece Benim ve Vedaları bilen de yazan da yine Benim.
16- Bu dünyada iki purusha vardır: Kshara ve akshara. Kshara bütün varlıklardadır, aksharanın ise en yüksek noktada olduğu söylenir.[65]
17- Ancak bunların dışında bir En yüce Ruh vardır, ona En yüce Öz[66] denir. O ölümsüz Tanrı, üç dünyaya girerek, onları destekler.
18- Ben bu ölümlülüğün ötesinde olduğum ve ölümsüzlükten de daha yüce olduğum için, dünyada ve Veda'da, En yüce Ruh[67] diye bilinirim.
19- Yanılgısız insan Beni, En yüce Ruh olarak görür. O herşeyi bilir ve tüm varlığıyla Bana tapınır, ey Bhārata.
20- Ey kusursuz kişi, sana en gizli bilgiyi açıkladım. Bu bilgi insanı bilgeliğe götürür, bununla tüm isteklerin yerine gelir, ey Bhārata.

XVI

Şrī Bhagavān

1- Korkusuzluk, özün temizliği, bilgi disiplinine bağlılık, cömertlik, kontrol, ibadet, kutsal metin ezberleme, çilecilik, doğruluk,
2- Şiddetsizlik, gerçekçilik, öfkesizlik, teslimiyet, huzur, arkadan çekiştirmeme, canlılara merhamet duyma, tokgözlülük, nezaket, alçak gönüllülük, kararlılık,

65) Purusha "varlık, mevcudiyet, ruh" biçiminde, kshara "ölümlülük", akshara "ölümsüzlük" biçiminde çevrilebilir.

66) Paramātma: En yüce Öz, En yüksek Ruh.

67) Purushottamah.

3- Heybet, affedicilik, sebat, saflık, nefretsizlik, kibirsizlik; işte bunlar kutsal doğa ile doğmuş kişilerin özellikleridir, ey Bhārata.
4- İkiyüzlülük, küstahlık, kendini beğenme, öfke, zalimlik, cehalet; işte bunlar da kötü ruhlu kişilerin özellikleridir, ey Pārtha.
5- Kutsal özellikler kurtuluşa, kötü özellikler ise bağlanışa götürür. Kederlenme Pāṇḍava, sen kutsal özelliklerle doğdun.
6- Bu dünyada canlıların iki tür var oluşu vardır: Kutsal ve Kötü. Kutsal olanı sana uzunca anlattım Pārtha, şimdi de kötü olanı dinle.[68]
7- Kötüler, yaşamda, eylemde bulunmayı da eylemden kaçınmayı da bilmezler. Onlarda ne saflık, ne doğru davranış, ne de gerçeklik vardır.
8- Bu kişiler dünyanın gerçekten uzak, temelsiz, tanrısız, birbirini dürten etkiler olmaksızın olduğunu, tek nedenin şehvet olduğunu söylerler.
9- Bu görüşe yapışan ruhsuz, aşağılık, algısı zayıf, zalim bu tür insanlar, sadece bu dünyayı yok etmek için var olurlar.
10- Doymak bilmez tensel zevklere tutunurlar; ikiyüzlüdürler, kendini beğenme ve küstahlıkla doludurlar; yanlış sonuçlar çıkartır ve saf olmayan amaçlar güderler.
11- Ölümlerine kadar düşünceleri sayısız meraklarla doludur; tensel zevklerin en yüce amaç olduğundan emindirler, o herşeydir.

68) Asura sözcüğü "şeytan" sözcüğüyle karşılanabilirdi. Bunun İslamsı bir çağrışım yaptırmaması için "kötü" demeyi yeğledim.

12- Yüzlerce boş umut beslerler, öfke ve hevese bağlanmışlardır. Kendi tutkularını tatmin için haksız kazançlarla yüklü zenginlikler edinmeye çabalarlar.

13- "Bugün bunu kazandım; bu isteğe ulaşacağım; bu benim bu da benim, şu zenginlik de benim olacak...

14- ... bu düşmanı öldürdüm, diğerlerini de öldüreceğim; ben efendiyim, ben zevk alanım, başarılıyım, güçlüyüm, mutluyum...

15- ... ben zenginim, soyluyum; bana benzeyen kim var? Kurban sunacağım, sadaka vereceğim ve mutlu olacağım" diye cehaletle konuşurlar.

16- Birçok yanlış düşünceyle yoldan çıkmış, yanılgı ağına dolaşmış, özlemlerinin zevklerine bağlı olarak, iğrenç cehenneme düşerler.

17- Kendini beğenme, kibir, övünmeyle dolu, zenginlikle şişinmiş bu kişiler, sadece kendi adlarına kurban sunar, eski bilgileri de bilmezler.

18- Bencilik, güç, gurur, şehvet ve öfke ile bağlı bu kötü insanlar, kendilerinde ve başkalarında bulunan BEN'den nefret ederler.

19- Bu nefret dolu, zalim ve alçak insanlar, bitip tükenmeyen var olma yolundadırlar. Ben onları, hiç durmadan, kötü rahimlere atar dururum.

20- Ey Kaunteya, böyle kötü rahimlerde doğumdan doğuma koşarak Bana ulaşamazlar ve sonunda en aşağılık yerlere giderler.

21- Bu cehennemin kapısı üçtür: Tutku, öfke ve açgözlülük. Bunlar ruhu yok eder. Bu yüzden bunlardan sakınmak gerekir.

22- Kaunteya, kişi bu üç karanlık kapıdan kaçarsa, kendi

ruhu için doğru olanı yapar ve sonra en yüce yola gider.

23- Ama eğer kişi, uygun davranış bilgilerini reddederse ve isteklerine göre yaşarsa, ne mükemmeliğe, ne mutluluğa ne de en yüce duruma kavuşabilir.

24- Bu yüzden, neyin yapılıp neyin yapılmayacağını öğreten şāstraları[69] kabul et; onlardaki öğretileri bilerek, bu dünyada ona göre davran.

XVII

Arcuna

1- Şāstraları dikkate almayıp, inançla kurban sunanların durumu nedir, ey Kṛishṇa? Onlar Sattva'da mı, Racas'da mı yoksa Tamas'da mıdırlar?

Şrī Bhagavān

2- Kendi doğaları içinde inançlı insanlar üç türlüdür: Sattvacı, Racasçı ve Tamasçı. Şimdi onları dinle!

3- Bhārata, her insan inancını asıl doğasından alır. Kişi inançtan yapılmıştır; o nedenle inancı neyse kişi de odur.

4- Sattva insanları tanrılara, Racas insanları Yaksha ve Rākshasalara, Tamas insanları ise Preta ve Bhūtalara tapınır.[70]

69) Şāstra: Veda dönemine kadar inen eskiliğe sahip, kutsal ve kısmen bilimsel bilgiler.

70) Yakshalar ve Rākshasalar, aşağı yaratık gruplarıdır. Bunlar tanrılara düşman kötü ruhlardır. Preta ve Bhūtalar ise, yeryüzünde gezinen, dindar ve dürüst insanlara kötülükler yapan, daha da aşağılık hayaletlerdir.

5- Şāstraları sevmeyen ve kendilerine sıkı çile uygulayan, ikiyüzlü ve bencil insanlar, tutku ve istek gücüyle doludurlar.
6- Onlar bedenlerinde yer alan unsurlara ve içlerinde duran Bana, eziyet ederler. Bu insanların kötü düşüncede olduklarını bil.
7- Şimdi de her canlının yiyecek isteğinin ve keza kurban, çilecilik ve sadakanın üç türlü olduğunu anlatıyorum, dinle.
8- Ömür, akıl, güç, mutluluk ve neşe veren, tatlı, yumuşak ve kalp rahatlatan yiyecekler, Sattvacı insanlara uygundur.
9- Acı, ekşi, tuzlu, çok sıcak, keskin, sert, yakıcı olup, acı, üzüntü ve hastalık veren yiyecekler Racasçı insanlara uygundur.
10- Bir süre beklemiş, tadı kaçmış, kokmuş, bayat, bozuk ve kirli yiyecekler, Tamas insanları için uygundur.
11- Bir kurban, herhangi bir karşılık beklemeden, yönergelere uygun, görev sayılarak ve tüm aklını vererek yapılırsa, bu, Sattvacı'dır.
12- Ama, ey Bharataların en iyisi, bir kurban, karşılık bekleyerek, gösteriş için yapılırsa, bil ki o bir Racas kurbanıdır.
13- Yönergelere uymadan, yiyecek sunmadan, dua okumadan ve uygun kurban hediyeleri verilmeden yapılan kurban da Tamas kurbanıdır.
14- Tanrılara, Brahmanlara, gurulara ve bilgili kişilere tapınma; saflık, doğruluk, dürüstlük ve şiddetsizlik; işte bunlar bedenin çilecilikleridir.
15- Saldırgan olmayan, doğru, hoş, faydalı ve kutsal metinleri okurken kullanılan söze, dilin çileciliği denir.

16- Akıl huzuru, naziklik, sessizlik, kendini kontrol, varlığın saflaştırılması; bunlara da aklın çileciliği denir.

17- Bu üç çilecilik şekli, mutlak bir inanç ile, hiçbir karşılık beklemeden, kontrolle yapılırsa, buna Sattvacı denir.

18- Bu çilecilikler, saygı, önem ve hayranlık kazanmak için ya da ikiyüzlülükle yapılırsa, buna, kalımsız ve kaypak Racasçı yol denir.

19- Bu çilecilikler amaçsız bir sertlik, kendine işkence etme veya başkalarına eziyet için yapılıyorsa, buna Tamasçı yol denir.

20- Karşılığında birşey beklemeden, görev sayarak, doğru yerde, doğru zamanda, uygun kişiye sadaka verme, Sattvacı'dır.

21- Buna karşılık, karşılığında birşey bekleyerek veya ileride bir kazanç umarak ya da isteksizce verilen sadaka Racasçı'dır.

22- Yanlış yerde, yanlış zamanda, uygun olmayan kişiye, saygısızca ve aşağılayarak sadaka vermek ise Tamasçı vermedir.

23- Oṃ Tat Sat: Bunlar Brahma'nın üçlü açıklamasıdır. Kadim zamanda Brahmanlar, Vedalar ve kurbanlar böyle ortaya çıktı.

24- Bu yüzden Brahma'yı anlatanlar, her zaman, kutsal yazıların onayladığı kurban, sadaka ve çileyi uygularken, Oṃ hecesini tekrarlarlar.

25- Hiçbir karşılık beklemeden, Tat hecesini söyleyerek, kurban, çile ve çeşitli sadaka yolları deneyenler, kurtuluşu bu yolla ararlar.

26- Sat sözcüğü ise, gerçeklik ve iyilik anlamında kulla-

nılır; hatta bu sözcük övgüye lâyık işleri de belirtir, ey Pārtha.

27- Kurban, çile ve sadakada sebatlı olmak Sat'tır. Bunun gibi, bu amaçlar için yapılmış her eylem de Sat olarak adlandırılır.

28- Pārtha, inançsızca yapılmış kurban, verilmiş sadaka, uygulanmış çile Asat'tır ve bunun, ne bu ne de öteki dünyada bir değeri vardır.

XVIII

Arcuna

1- Ey Mahābāhu, ey Hrişīkeşa, Sañyāsa'nın ve Tyāga'nın gerçek doğasını bilmek istiyorum, ey Keşinishūdana![71]

Şrī Bhagavān

2- Bilge kişiler, isteğin yarattığı eylemleri terk etmeye Sañyāsa derler; yine bilgeler, tüm eylemlerin meyvelerinden vazgeçmeye Tyāga derler.

3- Bazı bilgeler, tüm eylemlerin kötü olduğunu ve bırakılması gerektiğini; bazı bilgeler ise kurban, sadaka ve çile eylemlerinin bırakılmaması gerektiğini söylerler.

4- Ey Bharatasattama, Tyāga hakkındaki düşüncemi söyleyeyim; ey insanlar kaplanı, Tyāga'nın üç türü vardır.

71) Sanyāsa: Sāmkhya Yoga, Tyāga: Karma Yoga.
Keşinishūdana: "Keşin'i öldüren" anlamında Kṛishṇa'nın bir lakabıdır. Efsaneye göre, kötü kral Kaṃsa, öldürmesi için, at biçimindeki ifrit Keşin'i Kṛishṇa'nın üstüne göndermiş, Kṛishṇa da onu iki parçaya ayırarak öldürmüştü.

5- Kurban, sadaka ve çile eylemlerinden vazgeçilmemelidir, bunlar hep yapılmalıdır. Kurban, sadaka ve çile bilge kişiyi saflaştırır.
6- Ancak bunlar yapılırken, bunların karşılıkları beklenmemelidir. Ey Pārtha, bu Benim kesin ve en yüce fikrimdir.
7- Kutsal yazıtların yükümlü kıldığı eylemleri bırakmak doğru değildir. Bunların terkine neden olan cahilce hareket, Tamas kökenlidir.
8- Bedenen rahatsız olma korkusuyla, tüm eylemin dert olduğunu söyleyen kişi, Racasçı terk yolunu izler ve bu yoldan hiçbir yarar elde edemez.
9- Kutsal yazıtların söylediği eylemi görev gibi yapmak, bağ ve ödülden vazgeçmek, Sattvacı tip terk yolu olarak görülür.
10- O kişi, hoş olmayan eylemden nefret etmez, hoş olana da bağlanmaz. İyilikle dolu bu terk insanı (Tyāgī), şüpheleri yok olmuş, bilge bir kişidir.
11- Hiçbir cisimleşmiş varlık bütünüyle eylemden vazgeçmez, ancak eylemin meyvasından vazgeçebilir; böyle kişiye, gerçek terk insanı denir.
12- Eylemin meyvesi üç türlüdür: Sevilen, sevilmeyen ve karışık. Terk insanı olmayanlar, ölümden sonra bunlara kavuşur, terk insanına birşey olmaz.
13- Mahābāhu, sana Sāṃkhya felsefesindeki beş temel nedeni anlatayım. Bütün eylemler onda tamamlanır.
14- Maddesel temel, yapıcı, çok çeşitli araçlar, çok çeşitli çabalar ve kader denilen beşincisi.
15- Kişi, beden, söz veya akılla eylemde bulunduğunda, doğru ya da yanlış, hep bu beş faktörden hareket eder.

16- Bu böyle olduğu halde, bilinci bulanık ahmak kişi, sadece kendini yapıcı olarak görür, tamamı göremez.

17- Bencilleşmeden ve bilinci bulanmadan kalan kişi, bütün bu insanları öldürse bile, öldürmüş olmaz ve bu durum onu bağlamaz.

18- Bilgi, bilinirlik ve bilen, eylemi etkileyen üç unsurdur. Araç, eylem ve yapıcı üçlüsü de eylemi özetler.

19- Niteliklerine göre üç guṇa biçiminde ayrımlaşan sistem içinde bilgi, eylem ve yapıcının da çeşitli biçimleri vardır, şimdi onları söylüyorum.

20- Bütün varlıklarda ölümsüz varlığı gören ve sayısız şeylerin bir tek olduğunu gören kişininki, bilesin ki Sāttvika bilgisidir.

21- Ama çeşit çeşit canlılarda ayrı ayrı varlık olduğunu sanan kişinin bilgisi, bil ki, Racas bilgisidir.

22- Öte yandan tek bir şeye, sanki o herşeymiş gibi nedensiz, gerçek nedenine değinmeden yapışmış olan kişinin bilgisine Tamas bilgisi denir.

23- Bir eylem, bağlılıktan uzak, tutku ve nefretten arınmış, ödül düşünülmeden yapılmışsa, buna Sattvika işi denir.

24- Ama tutku gözetilen veya yine bencilce yapılan, çok emek sarfettiren eyleme Racas işi denir.

25- Cahillikle başlanan, sonucunu düşünmeden yapılan, semeresiz, yararsız ve zarar verici eyleme de Tamas işi denir.

26- Bağdan kurtulmuş, kendisini övmeyen, güçlü ve sağlam olup, yengi ve yenilgi duygularına karşı aynı kalan kişiye, Sattvacı davranan kişi denir.

27- Tutkulu, işlerin karşılığını bekleyen, açgözlü, zarar verici, kirli, zevk ve acı dolu kişi, Racasçı davranan kişidir.

28- Kontrolsüz, kaba, küstah, hilekâr, namussuz, tembel, ümitsiz ve savsaklayıcı insan tipine de Tamasçı denir.

29- Ey Dhanancaya, şimdi akıllılık ve dayanıklılığın üç guṇaya göre nasıl ayrıldıklarını dinle, ayrı ayrı anlatıyorum.

30- Pārtha, eylemi ve eylemsizliği, neyin yapılıp-yapılamayacağını, neden korkulup-korkulmayacağını, bağlılığı ve özgürlüğü bilen akıl Sattvacı'dır.

31- Pārtha, doğruyu ve yanlışı, neyin yapılıp neyin yapılmayacağını ayırt edemeyen akıl, Racasçı'dır.

32- Pārtha, karanlıkla kaplı olduğundan, erdemsiz olanı erdemli gören, herşeyi olduğundan başka ve ters anlayan akıl Tamasçı'dır.

33- Pārtha, yoga ile bir kimsenin akıl, soluk ve duyu eylemlerini kontrol etmesi ve böylece değişmez bir dayanıklılık kazanması Sattvacı'dır.

34- Pārtha, bir kimsenin din, aşk ve iş[72] düşkünlüğü ile eylemlerinin meyvasına gösterdiği dayanıklılık Racasçı'dır.

35- Pārtha, zayıf aklıyla, uyku, korku, keder, endişe ve kibirden vazgeçmemekte direnç gösteren de Tamasçı'dır.

36- Ey Bharatarshabha, şimdi üç çeşit mutluluğu sayıyorum, dinle. Uzun pratikler yaparak kedere bir son verilebilir.

37- O, başlangıçta zehir gibi gelir, sonunda ise abıhayat gibi tatlıdır. Özünü kavramanın huzuruyla doğan bu mutluluk Sattvacı'dır.

72) Dharma (erdem, din), Artha (iş, kazanç sağlama) ve Kāma (aşk, tutku). Bunlar, bir Hindu'nun yaşamı boyunca mutlaka karşısına çıkacak aşamalardır. Dharma burada "sözde din" anlamı içeriyor.

38- Duyu organlarının temasıyla başlangıçta abıhayat gibi tatlı gelen, ancak sonunda zehir gibi zarar veren mutluluk ise Racasçı'dır.

39- Başlangıçta da sonda da, ruhu uyuşturan, uykudan, tembellikten ve umursamazlıktan kaynaklanan mutluluk da Tamascı'dır.

40- Ne yeryüzünde, ne de gökyüzündeki tanrılar arasında, doğanın bu üç guṇasından kurtulup yaşayabilen yoktur.

41- Ey Paramtapa, Brahmanların, Kshatriyaların, Vaişyaların ve Şūdraların görevleri, doğumdan gelen guṇalarına göre belirlenmiştir.

42- Huzur, kendini kontrol, çilecilik, temizlik, sabır, dürüstlük, tanrısal ve dünyasal bilgi, dinsel inanç[73] brahmanların doğumdan gelen görevleridir.

43- Kahramanlık, yiğitlik, dayanıklılık, ustalık, savaştan kaçmama, cömertlik, yöneticilik; bunlar da kshatriyaların doğumdan gelen görevleridir.

44- Tarım, hayvancılık ve ticaret, Vaişya'nın; hizmetçinin yapacağı işler de Şūdra'nın doğumdan gelen görevleridir.

45- Her biri kendi işine bağlılıkla mükemmelliğe ulaşacaktır. Şimdi kendi işine bağlanarak nasıl mükemmelliğe ulaşılacağını dinle.

46- Kişi, tüm canlıların O'ndan geldiği, bütün herşeyi Saran'a tapınarak işini yaparsa, mükemmelliğe ulaşır.

47- Bir kimsenin, kusursuz olmasa da, kendi dharmasına

73) Cñānam ve vicñānam sözcüklerini "tanrısal ve dünyasal bilgi" diye çevirdim. "Dinsel inanç" diye karşıladığım āstikya sözcüğü de, aslında, "tanrının varlığına ve öbür dünyaya inanma" demektir.

göre davranması, başkasının dharmasına göre davranmasından daha iyidir. Kendi işini yapana günah ulaşmaz.

48- Kaunteya, kusurlu da olsa, kendi doğuşuna göre davranmaktan vazgeçmemeli; ateş duman çıkarır, bunun gibi, her işin bir hatası olur.

49- Aklı hiçbir şeye bağlı olmayan, kendine egemen olmuş, tutkudan uzak insan, Sañyasalıkla[74] en yüce eylemsizlik durumuna kavuşur.

50- Kaunteya, mükemmelliğe ulaşarak kişi, en yüce bilgi durumu olan Brahma'ya nasıl kavuşur, onu kısaca anlatacağım.

51- Aklında temiz anlama yaratarak, kendini disipline ederek, ses etkileri ve benzeri duyu etkilerinden uzak, tutku ve nefreti bırakarak,

52- Sessiz bir yerde yaşayarak, az yiyerek, dil, vücut ve aklını kontrol ederek, hep meditasyon yaparak, tüm tutkulardan uzak kalarak,

53- Bencillikten, güç kullanmaktan, kibirden, istekten, öfkeden, sahip olmaktan vazgeçerek, bencil olmayan huzurlu biri olduğunda, Brahma olmaya uygun demektir.

54- Huzurlu ruhuyla Brahma olduğunda, o ne ağlar ne birşey ister. Tüm canlılara bir bakar, Bana en yüksek sevgiyle bağlanır.

55- Bu bağlılıkla o kişi Beni öğrenir, ölçülerim nedir, Ben kimim hepsini bilir. Beni gerçekle bilen Bana katılır.

74) Sañyasa: Terk ve feragat yolunu seçmiş kişi. Tanrı'yı kavrayarak Karma bağlarını kopartmış kişi.

56- Yaptığı her işte onu Ben korurum; Benim lütfumla o kişi hiç yok olmayan, ölümsüz bir konuma ulaşır.

57- Düşüncelerinle tüm eylemleri Bana ada, Beni en yüce say; akıl yogasıyla düşüncelerin hep Bende yoğunlaşsın.

58- Bu şekilde düşüncelerin Bende yoğunlaşırsa, lütfumla her türlü zorluğu yenersin. Ama eğer kendinle övünür Beni dinlemezsen mahvolursun.

59- Eğer bencilliğin yüzünden "ben savaşmayacağım" diye düşünürsen, bilesin ki bu boş bir düşüncedir; doğa seni savaşmaya zorlayacaktır.

60- Kaunteya, sen doğumdan kendi Karman ile bağlısın; bilincini kaybettiğinden, istemesen de, çaresiz yapacaksın.

61- Tanrı bütün varlıkların kalbindedir Arcuna; kutsal sihir gücüyle onları bir makineymiş gibi döndürür durur.[75]

62- Ey Bharata, bütün varlığınla O'na sığın; O'nun lütfuyla en yüce huzura ve ölümsüzlük yerine kavuşacaksın.

63- İşte Benim tarafımdan sana bildirilen gizlerin gizi bilgi böyle. Bunu zihninde iyice tart ve sonra da istediğini yap.

64- Yine herşeyden daha gizli şu en yüce sözümü dinle. Sen Benim için çok değerlisin, o yüzden şu tavsiyede bulunacağım.

65- Aklını Bana ver, Bana inan, Bana kurban sun, Benim önümde eğil. Bana kavuşacaksın, sana gerçekle söz veriyorum.

75) īşvarah sarvabhūtānām hrṛddeşo'rcuna tishṭhati,
bhrāmayan sarvabhūtānām yantrāruḍhāni māyayā.
Bu cümlede tanrı için īşvara sözcüğü, makine için yantra sözcüğü kullanılmış.

66- Bütün dharmaları[76] bir kenara bırak, korunmak için sadece Bana gel. Ben seni bütün günahlardan kurtaracağım, üzülme.

67- Bu bilgiler, çileciliği olmayan, inanca bağlılığı olmayan, işitmek istemeyen veya Bana öfke duyan[77] insanlara verilmemelidir.

68- Bana en büyük bağlılığı gösteren bir kimse, bu en yüce gizi Bana inananlara öğretirse, o, mutlak biçimde Bana ulaşacaktır.

69- Bu dünyada Benim için öyle bir kişiden daha büyük hizmet yapan yoktur; öyle kişiden daha sevgili bir kimse yoktur.

70- Ben, bizim dharma hakkındaki bu karşılıklı konuşmamız üzerinde çalışanları, Bana bilgi kurbanıyla tapınıyor olarak düşünürüm.

71- Bu bilgileri, eleştirmeksizin, inançla dinleyen kişi, kurtuluşa erişir ve erdemli işlerin dünyalarına giderler.

72- Pārtha, sözlerimi dikkatlice dinledin mi? Ey Dhanancaya, şaşkınlığın ve cehaletin kayboldu mu?

Arcuna

73- Ey Açyuta, cehaletim kaybuldu ve senin lütfunla bilincim yerine geldi. Sağlam duruyorum, şüphelerim gitti; sözlerini yerine getireceğim.

76) Dharma sözcüğü burada "din" anlamında kullanılmış olsa gerek.

77) abhyasūyati sözcüğü "öfke duymak, kızgınlık göstermek" anlamına gelir. Bazıları bunu "bana karşı gelen, bana karşı kusur işleyen" veya "benim için söylenen" şeklinde çevirmiş.

Sañcaya

74- İşte Vāsudeva ile Pārtha arasında işittiğim büyüleyici ve heyecanlandırıcı konuşma böyle idi.

75- Vyāsa'nın lütfuyla, bizzat Yoga'nın Efendisi Kṛishṇa'nın ağzından, kendim, bu en gizli Yoga bilgisini işittim.

76- Ey kral, Keşava ile Arcuna arasında geçen bu büyüleyici ve kutsal konuşmayı her hatırlamamda içim yeniden haz doluyor.

77- Ey kral, şaşkınlığım büyüktür; yüce Hari'nin muhteşem biçimini hatırladıkça tekrar tekrar heyecan duyuyorum.

78- Yoga'nın Efendisi Kṛishṇa neredeyse, yay taşıyan Pārtha neredeyse, zenginlik, zafer, mutlak bahaṛṂ ve devlet idaresi oradadṂr. Benim inancṂm budur.

KAYNAKÇA

Can, H. Derya, Vishṇu Purāṇa'da Efsaneler, (Başılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2000.

Edgerton, Franklin, The Bhagavad Gītā, (İlk baskı, Cambridge, 1944), Motilal Banarsidass, Delhi, 1994.

Edgerton, Franklin, The Beginnings of Indian Philosophy, George Allen and Unwin Ltd., London, 1965.

Gambhirananda, Swami, Eight Upanīshads, I, (4. baskı), Kalküta, 1998.

Garret, John, A Classical Dictionary of India, (İlk baskı 1871), Yeni Delhi, 1996.

Gotshalk, Richard, Bhagavad Gītā, Motilal Banarsidass, Delhi, 1985.

Hill P., W. Douglas, The Bhagavadgītā, An English Translation and Commentary, Oxford University Press, Madras, 1953.

Kaya, Korhan, Upanishadlar ve Bhagavadgītā'da Benzerlik Gösteren Anlatımlar, AÜ, DTCF Der. XXXVII, s. 1-2, Ankara, 1995.

Kaya, Korhan, Hint Halk Destanları, (M. Winternitz'den Çeviri), AÜ, DTCF Yay: 372, Ankara, 1994.

Kaya, Korhan, Buddhistlerin Kutsal Kitapları, İmge Kitabevi, Ankara, 1999.

Mahāthera, A.P. Buddhadatta, Concise Pali-English Dictinary, Motilal Banarsidass, Delhi (1957) 1997.

Mascaro, Juan, The Bahagavad Gita, Penguin Books, İngiltere, 1962.

Miller, Barbara Stoler, The Gītagovinda of Jayadeva, Love Song of the Dark Lord, Motilal Banarsidass, Delhi, 1984.

Monier-Willams, Sir M., A Sanskrit-English Dictionary, (İlk baskı, Oxford 1899), Motilal Banarsidass, Delhi, 1984.

Nabar, Vrinda; Tumkur Shanta, The Bhagavadgītā, Wordsworth Classics, Hertfordshire, 1997.

Pal, Dhirendra Nath, Şrikrishna, His Life And Teachings, Kalküta, 1923.

Prabhupāda, A.C. Bhaktivedanta Svami, Bhagavad-Gītā, As It Is, ABD, 1981.

Rajagopalachari, C., Mahabharata, (33. baskı), Bharatiya Vidya Bhavan, Mumbai, 1996.

Randhava, M.S., Kangra Paintings of The Bhagavata Purāna, National Museum of India, Yeni Delhi, 1960.

Shriman Mahābhāratam, (Part III, VI Bhishmaparvan), Nīlakantha, Edited by P.R. Kinjawadekar, Printed-Published by Shankar Narhar Joshi, Poona, 1931.

The Bhagavadgītā or The Song Divine, Gita Press, Gorakhpur, Hindistan, 1961

The BhagavadGITA, Selected shlokas set to music by Vanraj Bhatia, Produced by Music Today, Living Media India Ldt., Yeni Delhi, (ve Faridabad), 1996.

Wilson, H. H., The Vishṇu Puraṇa, Punthi Pustak, (ilk baskı, Londra, 1840), Kalküta, 1972.

ARCUNA ve KṚİSHṆA'NIN İSİM DİZİNİ

(Bölüm ve Beyit numaralarına göre yapılmıştır)

Kṛishṇa:
Açyuta: I, 21; XI, 42; XVIII, 73.
Anantarupa: XI, 16.
Bhagavan: II,2, 11, 55; III, 3, 37; IV, 1, 5; V, 2; VI, 1, 35, 40; VII, 1; VIII, 3; IX, 1; X, 1, 17, 19; XI, 5, 32, 47, 52; XII, 2; XIII, 1; XIV, 1, 22; XV, 1; XVI, 1; XVII, 2; XVIII, 2.
Canardana: I, 36, 39, 44; III, 1; X, 18; XI, 51.
Devavara: XI, 31.
Govinda: I, 32.
Hari: XI, 9; XVIII, 77.
Hṛishikeşa: II, 9, 10; XI, 36; XVIII, 1.
Keşava: I, 31; II, 54; III, 1; X, 14; XI, 35; XVIII, 76.
Keşinishūdana: XVIII, 1.
Madhusūdana: I, 35; II, 1, 4; VI, 33; VIII, 2.
Mahābāhu: VI, 38; XI, 23; XVIII, 1.
Madhava: I, 37.
Purushottama: VIII, 1; X, 15; XI, 3.
Sahasrabāhu: XI, 46.
VarshneyaI: 41; III, 36
Vasudeva: VII, 19; X, 37; XI, 50; XVIII, 74.
Vishṇu: XI, 24, 30.
Vişvarupa: XI, 16.
Vişveşvara: XI, 16.
Yogeşvara: XI, 4, 9.

Arcuna:
Anagha: III, 3; XIV, 6.
Bharata: II, 28; III,25; IV, 7, 42; VII, 27; XI, 6; XIII, 2, 33; XIV, 3, 8, 9, 10; XV, 19, 20; XVI, 3; XVII, 3; XVIII, 62.
Bharatarshabha: III, 41; VII, 11, 16; VIII, 23; XIII, 26; XV, 12; XVIII, 36.
Bharatasattama: XVIII, 4.
Bharataşreshṭha: XVII, 12.
Dhanancaya: II, 48, 49; IV, 41; VII, 7; IX, 14; XII, 9; XVIII, 29, 72.

Guḍakeṣa: II, 9; X, 20; XI, 7.
Kaunteya: II, 14, 18, 37, 60; III, 9, 39; V, 22; VI, 35; VII, 8; VIII, 6, 16; IX, 7, 10, 23, 27, 31; XIII, 1, 31; XIV, 4, 7; XVI, 20, 22; XVIII, 48, 50, 60.
Kurunandana: II, 41; VI, 43; XIV, 13.
Kurupravīra: XI, 48.
Kuruşreshṭha: X, 19.
Mahābāhu: II, 26, 68; III, 28, 43; V, 3, 6; VI, 35; VII, 5; X, 1; XIV, 5; XVIII, 13.
Paṇḍava: IV, 35; VI, 2; XI, 13, 55; XIV, 22; XVI, 5.
Paraṃtapa: IV, 5; VII, 27; XI, 54; XVIII, 41
Partha: II, 3, 21, 32, 39, 55, 72; III, 16, 22; IV, 11, 33; VI, 40; VII, 1, 10; VIII, 8, 14, 19, 22, 27; IX, 13, 32; X, 24; XI, 5, 9; XII, 7; XVI, 4, 6; XVII, 26, 28; XVIII, 6, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 72, 78.
Prushavyaghra: XVIII, 4.
Savyasāçin: XI, 33.
Vara: VIII, 4.

GENEL DİZİN

Adhiyacna: VIII, 2, 4.
Adhyātma: VII, 29; VIII, 1.
Adityalar: X, 21; XI, 6.
Airavāta: X, 27.
Alan (kshetra): XIII, 1, 26, 33, 34.
Ananta: X, 29.
Aryaman: X, 29.
Asita: X, 13.
Aşağı Yaratıklar: X, 23, 26; XI, 6, 21, 22, 36; XVII, 4.
Aşvattha: X, 26; XV, 1, 3.
Ātman: VI, 18, 26; XIII, 24.

Bhṛigu: X, 25.
Borazanlar: I, 15, 16.
Brahma: IV, 24, 25, 31, 32; V, 6, 10, 21; VII, 29; VIII, 1, 3, 13, 16, 17, 18, 24; XI, 15, 37; XIII, 30; XIV, 3, 4, 27; XVII, 23, 24; XVIII, 54
Brahman: II, 46; V, 18; XVII, 14; XVIII, 42.
Brahmasūtralar: XIII, 4.
Bṛihaspati: X, 24.
Bṛihat Şarkısı: X, 35.

Cahnavī: X, 31.
Canaka: III, 20.
Capa: X, 25.
Cehennem: XVI, 16.
Cīva: VII, 5.
Cñanayoga: III, 3.

Çitraratha: X, 26.

Dharma: II, 31; IV, 8; IX, 3; XI, 18; XIV, 27; XVIII, 34, 66.
Dhṛitarāshtra: I, 1, 46; II, 6; XI, 26.
Devala: X, 13.

Garuḍa: X, 30.
Gāyātrī: X, 35.
Guṇa: II, 45; VII, 14; XIV, 19, 23; XV, 2.

Himālaya: X, 25.

İkshvāku: IV, 1.
İndra: IX, 20; X, 22.

Kāla: XI, 32.
Kāmadhuk: X, 28.
Kandarpa: X, 28.
Kapila: X, 26.
Karma: VII, 29; VIII, 1; IX, 28; XVIII, 60.
Karmayoga: III, 3, 7; V, 5; XIII, 24.
Kast: IV, 13; IX, 32; XVIII, 41-44.
Kavi Uşana: X, 37.
Kshara ve Akshara: XV, 16.

Mahābhārata kahramanları: I, 4-10; XI, 26, 34.
Makara: X, 31.
Manu: IV, 1; X, 6.
Marīçi: X, 21.
Māyā: VII, 15, 25.
Meru: X, 23.

Narada: X, 13, 26.
Nirvāṇa: II, 72; V, 24-26; VI, 15.

Oṃ: VIII, 13; IX, 17; X, 25; XVII, 23.
Oṃ Tat Sat: XVII, 23.

Pāvaka: X, 23.
Pracāpati: III, 10; XI, 39.
Prahlāda: X, 30.
Prakṛiti: III, 27, 29; IX, 8; XIII, 19-23, 29.
Prāna, IV, 29, 30; V, 27; XV, 14.
Purusha: VIII, 4, 8, 22; X, 15; XIII, 19-23.

Rāma: X, 31.
Samādhi: II, 54.
Saṃkhyayoga: XIII, 24.
Sañcaya: I, 2, 24, 47; II, 1, 9; XI, 9, 35, 50; XVIII, 74.
Sañyasa: VI, 1, 2; XIII, 2, 49.
Sat-Asat: XIII, 12; XVII, 27, 28.
Sattva, racas, tamas: VII, 12; XIV, 5 vd.; XVII, 2, 8 vd.; XVIII, 7 vd.
Skanda: X, 24.
Soma: XV, 13.

Şankara: X, 23.
Şāstra: XVI, 24; XVII, 1.
Şaşī: X, 21.

Tanrılar: XI, 39; XVII, 14.
Tyāga, XVIII, 1-4.

Uççaihşravas: X, 27.

Vacra: X, 28.
Vāç: X, 34.
Varuna: X, 29.
Vāsuki: X, 28
Veda: II, 42, 45; III, 15; VIII, 28; IX, 17, 21; X, 22; XI, 48, 53; XV, 15, 18.
Vitteşa: X, 23.
Vivasvān: IV, 1, 4.
Vṛishni: X, 37.
Vyāsa: X, 13, 37; XVIII, 75.

Yama: X, 29.
Yantra: XVIII, 61.
Yaratılış Çarkı: III, 16.
Yoga: II, 48-53; IV, 1, 4, 27, 38-42; V, 2; VI, 10, 17, 20, 23, 36, 37, 41, 44; VII, 1; VIII, 8, 10, 12; IX, 5; X, 7, 10, 18; XII, 9; XIV, 26.

Yogi: V, 23, 24; VI, 1-4, 8, 15, 19, 27-32, 42-47; VIII, 25-28; XII, 2, 14; XV, 2.

Yuga: VIII, 17.

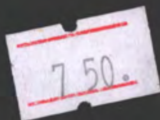
BHAGAVADGĪTĀ

Türkçesi: KORKAN KAYA

TANRI'NIN ŞARKISI BHAGAVADGĪTĀ. VEDA KÜLTÜRÜNÜN ÖNEMLİ BİR ÖĞESİ SAYILAN, HİNT DESTANI MAHABHARATA'NIN BİR PARÇASI OLAN BU METİN, DÜNYA YAZINININ EN KADİM ESERLERİNDEN BİRİ KABUL EDİLİYOR. 700 DİZELİK GÖRKEMLİ BİR EPİK OLAN BU YAPIT, EVRENSEL YAZIN KÜLTÜRÜNÜN DE EN ÇOK DEĞİNİLEN, EN ÇOK ALINTILANAN METİNLERİNDEN BİRİ. HİNT KÜLTÜRÜNÜ TEMSİL EDEN EN BİLDİK METİNLERİN BAŞINDA GELEN BU YAPIT DÜNYA EDEBİYATININ DA TEMEL KAYNAKLARINDAN BİRİ. BU VECİZ YAPITIN TÜRKÇE'DEKİ EN YETKİN ÇEVİRİSİ, METNİ VAR EDEN KÜLTÜREL REFERANSLARIN BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE VÜCUT BULUYOR.

Kültür Kitaplığı: 106; Din-Mitoloji: 7

D